

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za inozemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta št. 16/1. — Telefon št. 72.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knafljovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Ispravnostni oddelki: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492.

Podružnica: Maribor, Baravska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čez. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha št. 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 19. septembra.

Črna gora odmeva od svečanstva, kakor jih ni videla že desetletja, ali pa morda še nikoli ne. Proslavlja se spomin velikega pesnika, spomin pesnika, ki je hkrati član iz rodu bivše narodne črnogorske dinastije. Na te velike slavnosti, ki so v najboljšem pomenu narodno - črnogorske, prihaja vsa reprezentanca naše ujedinjene kraljevine, prihaja sami najvišji predstavniki države, kralj Aleksander s kraljico. Tako imajo črnogorske svečanosti tudi splošno nacionalni značaj, še več, — so nekak slovesna proslava ujedinjenja Črne gore z ostalimi pokrajinami kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. In lahko se reče, da bi bilo težko najti lepšo priliko za tako proslavo, kakor je prenos kosti Njegoševih na Lovčen.

Same od sebe se vsiljujejo politične reminiscence ob priliki črnogorskih svečanosti. Zakaj, da leži težišče slovesnosti teh dni v njih politični strani, to je gotovo izven dvoma. Triumfalna pot kralja skozi Črno goro je trijumf zmage ideje narodnega edinstva nad vsemi nasprotnimi stremenji, nad partikularizmom in separatizmom, ki je v Črni gori pokopan za vedno.

Daš tekom zadnjih dveh let je popolnoma kapitulirala tudi še ona zadnja skupina črnogorskih separatistov, ki se je še obehala na razne naše vnanje nasprotnike, v upanju, da z njih pomočjo doseže odcepitje Črne gore. Vsi ti načrti so propadli v nič in danes ne dvomi niti znan niti v Črni gori nihče več, da je dežela Njegošev za vedno organičen del ujedinjenia velike države Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Pod temi perspektivami lahko mirno premotiviramo črnogorske preteklosti ter jo ocerjujemo po zasluženju. Saj ostane resnica, da je ipak Črna gora eden glavnih izvorov naše nacionalne svobode. Tu je bilo ono ognjišče, s katerega se je razžarela plama srbske borbe zoper Turke, plamen, ki so ga sinovi črnih gor čuvali in negovali ves čas, tudi v najtežjih stiskah. In ko se je na severu, v Sumadiji vnel drugi žubel in šinil visoko, ko se je tam pričela početkom prejšnjega stoletja odločilna borba s Turki, je Karagjorgije porabil prvo priliko, da je s svojimi junaki sobojevniški udaril na jug, proti Črni gori, želeč si jo pridružiti ob bok za boj proti Turkom.

In dalje, Črna gora je bila med prvimi deželami, ki se je zavedla svojega slovanskega značaja: črnogorski vladiki so že zgodaj stopili v stike z velikimi slovanskimi sobratji, bili so vedno zvesti prijatelji Rusije.

V teh značilnostih je potekala zgodovina Črne gore. Kadarkoli so kjerkoli širili Balkana počile puške krščanskih upornikov zoper Turke, vselej so planili pokonci tudi sinovi svobodnih črnih gor. Zgodovina Črne gore je kratkoma zgodovina bojev s Turki.

Leto 1878. je zaznamovalo z diplomatskim pečati pismo črnogorske svobode, kakaj dotlej je bila ta svoboda le fiktivna, ne pravna: garantirati so jo imogle le puške in jatagani. Odsele so diplomatski akti evropskih velesil bdeli nad svobodo gorske države. Sedaj je nastopila nova doba za njo, doba, ko bi morala svoboda obogatiti notranje delo, gospodarska povzdiga, prosvetna emancipacija, občenarodni napredek. Toda za vse to je bila dežela preveč primitivna, njena uredba preveč zastarela, njen vladar naposled preavtokratičen, preveč srednjeveški. In razumljivo je, da so si večji duhovi v Črni gori zaželeli večjih razmer, svobodnejšega razuma. Nastalo je gibanje za zedinjenje s Srbijo, ki je bila med tem dosegla že sijajen napredek v politiki, prosveti, gospodarstvu, ter je predstavljala že davno vodilno srbsko, še več, jugoslovensko državo. To gibanje je proti splošni narodni želji oviral kralj Nikola, ki je na žalost prišel v konflikt z narodno razvojno črto, z duhom in strmo našega časa. In tako se je zgodilo, da je črnogorska narodna skupščina v Podgorici v novembru 1918, mimo Nikole in proti njegovi volji sklenila, da se Črna gora združi s Srbijo in ostalimi jugoslovanskimi deželami v eno enotno kraljevino pod vladjo Karagjorgijevićev, črnogorska dinastija pa se odstavi.

S tem je nastopila za Črno goro nova doba. Motili so jo prva leta še razni poskusji pristašev starega režima, propagatorji in emisari kratkovidnega partikularizma in separatizma. Toda ko je Jugoslavija uredila svoj spor z Italijo, so črnogorski emigranti izgubili hrbenico in so morali hoče noče skleniti pakt z novim stanjem ter se vdati. Črna gora se je tekem zadnjih dveh let popolnoma umirila: kar je tamkaj še ne-mirnežev, jih moramo prišteti med običajne razbojnike.

Je tedaj povsem logično, da slovesni posest našega kralja venča doseženi uspeh, da se s tem tudi na zunaj dokumetira na največjačnejši način popolno ujedinjenje. Sleherni Jugosloven se mora veseliti tega uspeha. Naša nacionalna stvar se razvija ugodneje, kakor

Kralj in kraljica na Cetinju

Velikašni sprejem kraljeve dvojice v Črni gori. — Kralj in kraljica dospela na Cetinje danes popoldne.

Beograd, 19. septembra. r. V političnem življenju vlada popolno mrtvilo. S Cetinja prihajajo vesti, da je tja dospela večina ministrov. Na Cetinju so izvršene velike priprave za sprejem kralja in kraljice, ki dospeta tja jutri popoldne. Glavne svečanosti se vrše 21., 22. in 23. septembra.

Beograd, 19. septembra. r. Včeraj popoldne se je kralj ustavil na poti iz Kolašina v Podgorico v Ličvi Lesi in Telovem Brjegu. Prebivalci te revne kraške pokrajine, ki si morajo poletj dovažati vodo 6 km daleč, so kralja sprejeli z naslednjimi besedami: »Gor-dar! Prosimo, napiši ukaz, da se morajo vsi od tu haj izseliti, kamorkoli si bodi!« V Podgorici je daroval kralj večje zneske raznim kulturnim in dobrodelnim institucijam.

Kot predvčerajšnjim na strnih gričih Komova, tako so tudi včeraj goreli kresovi na gorj Ostrogu in oznanjevali, da je kralj dospel v samostan sv. Vasilija.

Danilovgrad, 19. septembra. t. V svečani obleki je pričakoval Danilovgrad svoje goste. Vse plemo Bijelopavličev je šlo kralju nasproti. Župan Boško Valjasović je pozdravil kralja in kraljico in jima ponudil kruha in soli. Kralj se je razgovarjal s starimi bo-

jevniki in vsakemu dal roko. Stari Toko Saranović, zastavonoša petrušinskega bataljona, je izročil vladarju srebrni jatagan z napisom: »Svojemu kralju Aleksandru I. — udani Bijelopavliči iz Danilovgrada — 18. septembra 1925.« Na koncu mesta je pozdravilo kralja pevsko društvo »Jedinstvo« s pesmijo: »S Teboj smo, Aleksander Karagjorgijević. Ob ovačljah zbrane množice je kralj zapustil mesto in se peljal v Ostrog preko Bogatića, kjer je čakalo na kralja plemo Pješivo. Po odhodu iz Bogatića so zažareli na vrhovih velikanski kresovi.

Pred samostanom Ostrogom se je ponoči zbralo mnogo ljudstva. Škof kotorski Kirilo je pozdravil kraljevsko dvojico pred cerkvijo in ji izrekel dobrodošlico. Po službi božji je kraljevska dvojica šla v svoje sobe. Še dolgo potem je narod plesal pred samostanom kolo. Bila je praveca ljudska veselica.

Beograd, 19. septembra. n. Po vesteh s Cetinja je napravila danes kraljevska dvojica izlet v okolico Nikšića in Kolašina. Jutri popoldne dospeta kralj in kraljica na Cetinje, kamor je že prišlo do 15.000 ljudi. Z jutrišnjim dnevom se prično slovesnosti v Črni gori.

Važen gospodarski kongres v Beogradu

Zborovanje Zbornic za industrijo, obrt in trgovino. — Kritika bolniškega zavarovanja. — Preteča kriza radi vojnih dolgov.

Beograd, 19. septembra. r. Danes je bil otvorjen v dvorani beogradske borze tretji redni kongres gospodarskih zbornic in ostalih gospodarskih organizacij iz vseh pokrajin države. Kongresa se udeležuje poleg drugih oficijelnih zastopnikov tudi trgovinski minister dr. Kraljač.

Kongres je otvoril predsednik beogradske trgovske zbornice Gjorgije Radoljović, ki se je zahvalil za številno udeležbo gospodarskih krogov. Nato je podpredsednik zbornice Milutin Stanojević pregled jugoslovanskega narodnega gospodarstva v zadnjih letih. Zatrjeval je, da je naša trgovinska bilanca letno še vedno za 5,5 milijarde dinarjev pasivna in da se mora povečati naš izvoz, ako hočemo, da dobi dinar zopet svojo prejšnjo vrednost. To je tembolj potrebno, ker stojimo pred plačevanjem državnih dolgov, ki more postati za naše gospodarsko življenje katastrofalnega pomena.

Trgovinski minister dr. Kraljač je obljubil v svojem govoru gospodarskim krogom v polni meri podporo od strani države. Zahvalil se je za zasebno inicijativo in izjavil, da ne bo vlada rešila nobenega vprašanja, ki se tiče narodnega gospodarstva, dokler ne bo vprašala za mnenje gospodarskih krogov. To izjavo so udeleženci kongresa spre-

jeli z odobravanjem.

Zatem je prišla na dnevni red razprava o davčnem vprašanju, ki nujno zahteva reformo davčnega sistema. Poročal je o tej stvari dr. Gregorić kot zastopnik Centrale industrijskih korporacij v Beogradu. O zaščiti delavcev in inspekciji dela je poročal zastopnik industrijske zbornice. Življeno zanimanje je zbudilo poročilo o zakonu za zavarovanje delavcev, o katerem je poročal G. Fürst v imenu beogradske obrtniške zbornice. Opisal je škodo, ki jo trpi naša industrija zaradi tega zakona, kakršnega v tej obliki ne uporabljajo niti v industrijsko močnejših državah. Nadalje je omenjal zlorabe ki se kaže dogajajo v radih za zavarovanje delavcev, in je končno zahteval, naj breme delavčnega zavarovanja nosijo v prvi vrsti delodajalci, zatem delavci sami in kot tretji čimtelj tudi država. O reformi tega zakona je govoril tudi Marko Bauer, tajnik pokrajinske industrijske zveze v Zagrebu.

Opoldne se je seja zaključila, nakar so popoldne zborovale posamezne sekcije, ki ima jo izdelati razne resolucije. Jutri bo kongres sklepal o teh resolucijah.

Z dopoldanskega zborovanja je bila odpisana na Cetinje kralju in kraljici pozdravna brzojavka.

Velik shod SDS v Ptuj

Ptuj, 19. septembra. Danes zvečer se je vršil v Ptuj po predstavitvi dr. Salama zelo lep shod posl. dr. Salama. Narodnega doma je bila natačeno polna pristašev samostojne demokratske stranke ki jim je poročal poslanec dr. Pivko o svojem delu ter o sedanjem političnem in parlamentarnem položaju s posebnim ozirom na preobrat v Radićevi stranki.

Zborovalci so sprejeli govor dr. Pivka z živahnim odobravanjem. Nato se je razvila na poziv posl. dr. Pivka podrobna gospodarska debata, ki so jo izvajali posamezni somišljeniki z raznimi vprašanji, na katera je dr. Pivko dajal točna in zadovoljiva pojasnila. Končno se je posl. dr. Pivko v pri-srčnih besedah spominjal starega borce, se-daj umrlega dr. Serneca.

Zborovanje, na katerem je govoril posl. dr. Pivko skoro dve uri, je izredno lepo uspelo in je podalo nov dokaz, da so vrste SDS neomajne in da se vedno bolj krepe. Vsi zborovalci so bili soglasnega mnenja, da tako lepo uspelega shoda že dolgo ni bi-lo v Ptuj.

Kombinacije o fuziji demokratov

Beograd, 19. septembra. r. V političnih krogih je zbudila veliko pozornost vest, katere verodostojnost pa se radi odsotnosti množičnih poslancev ne more kontrolirati. Po tej kombinaciji so baje samostojni demokratski predlagali vodstvu Davidovičeve stranke fuzijo. Vodstvo nove združbe stranke bi bilo poverjeno direktorju, ki bi ga tvorili Kosta Timotijević, dr. Voja Marinković in dr. Privislav Grisogono.

Matteottijev proces

Rim 19. septembra. l. Kako poroča »Tri-buna«, se bilja preiskava o umoru poslanca Matteottija koncu. Preiskava se vrši že 16. nesecev. Obtožba bo najbrž proti koncu septembra izgotovljena in izročena obtožen-cem.

bi si zamislil naidobrovolnejši optimist. Zato ob slavnostnih poročilih s Cetinja hitreje tolče srce in z radostjo v duši gleda človek na sedanjo in bodočnost.

Preganjanje slovenskega tiska v Italiji

Gorica, 19. septembra. a. Prefekt fur-anške pokrajine v Vidmu je po zaslišanju posvetovalne komisije posvaril »Goriško Stražo« radi nezaplenjenega 23 vrstic dolgega članka, v katerem citira izjavo bivšega nemškega državne-ga kancelarja dr. Marxa, da imajo v prvi vrsti starši pravico določevati, v kakšno šolo naj zahajajo njihovi otroci. Komisija je bila inenjena, da ta vest huj-ska starše proti državnim zakonom. Dalje je bil list posvarjen tudi radi vesti o katekizmu Bulilov, ki vsebuje, kakor pravi svarilo, namigavanja mednarodne-ga značaja.

Po tiskovnem zakonu, oziroma toza-devnih vladnih odlokih morejo politič-ne oblasti po dveh svarilih odstaviti od-govornega urednika in dosledno usta-viti izhajanje lista najmanj za toliko ča-sa, da potrdijo oblasti novega odgovor-nega urednika. »Goriška Straža« je prvi jugoslovanski list, ki je bil posvarjen. Značilno pa je, da današnja »Goriška Straža« še nič ne ve o tem ukrepu, do-čim so italijanski listi iz Vidma, Gorice in Trsta že prinesli to vest.

Sanacijska akcija

za hrvatsko združništvo

Zagreb, 19. septembra. n. Tukajšnje Hr-vatsko-Slavonsko gospodarsko društvo je povodom časopisnih vesti o skorajšnji iz-premembi v svojih odnosih izdalo danes oficijelno izjavo, v kateri pravi:

Ureditve dolgov Hrvatsko-Slavonskega gospodarskega društva ter centrale Gos-podarske zadrudne banke do države bo prišla pred finančni odbor Narodne skupščine, kjer se bo na eni prvih sej skupščine raz-pravljalo o njej v obliki zakonskega pred-loga. Sprejetje tega zakonskega predloga bo tudi omogočilo ureditev vseh ostalih od-nošajev omenjenih družb, do svojih dolgov in do obveznosti napram vlagateljem in drugim upnikom.

Ta objava je izšla v sporazumu s komi-sarji Narodne banke, finančnega in trgo-vinskega ministra, ki so postavljeni kot ko-misarji pri Gospodarskem društvu in pri Gospodarski zadrudni banki.

Pred volitvami na Češkoslovaškem

Prihranki v državnem proračunu. — Razpuščen bo tudi senat. Cepljenje čeških strank. — Nov konflikt z Vatikanom. — Odnošaji z Rusijo.

Praga, 19. septembra. d. Vlada je predložila parlamentu proračun za leto 1926., ki je napram lansnemu restringiran za skoraj 2 milijardi ter izkazuje 15 in pol milijonov Kč prebitka. Proračunski predlog predvideva (v tisočih) 7.279.680 Kč rednih in 2.790.591 Kč izrednih izdatkov, prejemki pa znašajo (v tisočih) 10.085.752 Kč.

Med glavnimi prihranki navaja finančni zakon prihranek na uradniških plačah vsled izvršene redukcije. Ta prihranek znaša absolutno 473 milijonov Kč, z odračunanjem odpravnin in pokojnin, za reducirane nameščenice pa 248 milijonov Kč.

Državni proračun bo prihodnje dni po pospešenem postopku sprejet.

Vlada se je sedaj odločila, da razpu-shti tudi senat in se bodo torej nove vo-litve vršile za obe zbornici čsl. parla-menta.

Cepljenje čeških strank napreduje. Razkol v Kramarjevi stranki »Narodne demokracije« je vedno ostrejši. Včeraj je senator in bivši minister te stranke A. Stránský odložil svoj parlamentarni mandat, ker je izstopil iz stranke. On, njegova dva sinova in bivši minister

dr. Engliš so ustanovili novo stranko »Narodnega dela«. Znova se je tudi or-ganizirala nekdanja realistična stranka ter bo pri volitvah samostojno nasto-pila.

Med čsl. vlado in papeško stolico je izbruhnil nov konflikt, ki sicer ne pride do formalnega izraza, a bo vendar zna-čno poostrel odnosaje med ČSR in Vati-kanom. Čsl. vlada je nedavno izenafa bivšega katoliškega škofa v Užuorodu Pápa, ki ni dobil čsl. državljanstva, ker je odklonil prisego zvestobe čsl. repu-bliki in je bil središče madžarofilske agitacije v Podkarpatski Rusiji. Páp se je izselil na Madžarsko in sedaj ga je papež ostentativno imenoval za nadško-fa ter mu poveril upravo opatije v To-polci, v neposredni bližini čsl. granice.

Z ozirom na zblizanje med Poljsko in Rusijo se tudi v čeških političnih krogih opaža izvestna preorientacija. »Ven-kov«, glasilo min. predsednika Švehle, smatra, da je tudi z ČSR. prišel trenu-tek, da obrne svojo pozornost od zana-da na iztok ter piše: Ravnamo se po vzgledu — Poljske, navežimo stike tam, kjer so naši resnični interesi, po-litični in gospodarski.

Nemčija sprejela povabilo na varnostno konferenco

Anglija bo branila v slučaju konflikta tako Francijo kakor Nemčijo. — Italijanska avtopropaganda. — Baltske države za varnostni pakt.

Berlin, 19. septembra. s. Nemška vlada je sporočila poslanikom zavezniških držav, da sprejme povabilo na konferenco o varnostnem paktu.

London, 19. septembra. d. Kakor poroča »Daily Telegraph« iz angleških uradnih kro-gov, bosta zastopala Nemčijo na varnostni konferenci dr. Luther in dr. Stresemann, ki sta izrazila željo, naj bi se konferenca vršila v Lucernu. Nemčija zahteva še vedno, da ji mora Anglija brezpogojno obljubiti svojo pomoč v slučaju nezvezanega franco-skega napada. To zahtevo bosta nemška zastopnika predložila na varnostni konfe-renci.

»Times« priobčjuje članek, iz katerega je razvidno, da bo Anglija v slučaju kon-flikta z vsemi sredstvi branila ne samo Francijo pred morebitnim nemškim napadom, temveč tudi nemško ozemlje pred francosko invazijo.

Berlin, 19. septembra. s. Članek, ki so ga priobčile »Times« o angleški po-moči v slučaju spora s Francijo, je na-pravil na merodajnih mestih velik vtis. »Vossische Zeitung« piše, da je v Londonu ugotovljena brezpogojna pari-teta držav, ki so zainteresirane na varnostnem paktu. Tudi nemški nacionalci se ne bodo mogli odtegniti vtisu, da je na podlagi poročila ministerijalnega ravnatelja dr. Gaussa nemogoča odklo-nitve udeležbe na konferenci.

Rim, 19. septembra. d. Neki italijan-ski diplomat je podal zastopniku »Na-

cionalne agenture« zanimive izjave o interesih Italije na varnostni konferen-ci. Med drugim je izjavil, da bi event. Mussolinijeva udeležba na konferenci brezdvomno ugodno vplivala, kar se ne sme pozabiti, da je imel zapad veli-ko nezaupanje v Mussolinija, ko je pri-šel s svojim fašistovskim eksperimen-tom. Bali so se motenja evropskega mi-ru, toda po kriskem incidentu je ta bo-jazen izginila. Mussolini je danes v vr-stah konservativnih zapadnih držav, Angleška in francoska vlada spremlja-ta s simpatijo konservativno in proti-boljševiško vlado ob Sredozemskem morju.

Reval, 19. septembra. l. Z ozirom na tendencijske vesti nemškega izvora, da se je konferenca baltskih držav v Ženevi razbila, je izdala estonska vla-da nastopno uradno poročilo:

»Na predlog litvanskega delegata Schumanna se vrši prihodnja baltska konferenca v Rigi. Termin in dnevni red se določita pozneje. Nadalje je bilo sklenjeno, da se mora najkasneje do 31. oktobra ustanoviti v varnostni po-godbi predvidena primerjevalna komi-sija.

Zastopniki Estonske, Poljske, Finske in Litvanske ugotavljajo popolno soglasje v vorašanih varnostnega pakta in razorožitve ter poudarjajo svojo zve-stobo ženevskemu protokolu.

Poostritev mosulskega vprašanja

Turčija ne priznava odločitve Zveze narodov. — Anglija ima zopet svobodo delovanja. — Sklicanje mednarodnega manjšin-skega kongresa.

Zeneva, 19. septembra. s. Svet Zveze na-rodov je na današnji dopoldanski seji raz-pravljalo o vprašanju gradnje poljskih muni-cipalnih skladišč na ozemlju prostega mesta Gdansk, kakor tudi o vprašanju glede uvedbe poljske poštne službe v gdanskem pristanišču. Španski delegat Quinones de Leon je poročal o prvem vprašanju. Zastop-niki Poljske in Gradska so pristali na po-ročilo, nakar ga je Svet soglasno odobril.

Nadalje je Svet sprejel poročilo Quinones de Leona, po katerem se pritegnejo v poljsko poštno službo oni okrajji prostega me-sta, v katerih so trgovski in industrijski obrati, ki imajo stalen promet s pristani-ščem.

Na popoldanski seji se je Svet ponovno bavil z mosulskim vprašanjem. Turški zu-nanji minister Feti Ruđič beg je omenil, da je pred odborom Sveta Zveze narodov ob-novil prejšnji predlog Turčije, naj se na mosulskem ozemlju izvede ljudsko glasova-nje. Njegova vlada je pripravljena priznati odločitev po svobodnem glasovanju, tudi če bi izpadlo proti turškemu naziranju. Na-sprotno pa turška vlada ne more priznati, da bi si Svet Zveze narodov iz določb lau-sanske pogodbe lastil razsodiščno kompe-tenco glede določitve mej. Svet Zveze na-rodov ima samo pravico posredovati.

Na to izjavo, ki je med zborovalci vzbu-dila splošno presenečenje, je odgovoril an-gleški kolonijalni minister Amery, da z ozi-rom na to, ker je turški zastopnik izjavil, da turška vlada ne prizna odločitve Sveta Zveze narodov, tudi angleška vlada prekli-čuje izjavo, da bo priznala odločitev Zveze narodov, dokler avtorizirani turški zastop-nik formalno ne prekliče izjave, ki jo je

ravnokar podal turški zunanji minister in se ne obveže, da v naprej prizna odločitev Sveta Zveze narodov. Anglija je dobila vsled izjave turškega zunanjega ministra zopet popolno svobodo delovanja.

Pododbor je predlagal Svetu, naj pred-loži mednarodnemu razsodišču nastopna vprašanja: 1. Ali je turška vlada dolžna sprejeti odločitev Sveta Zveze narodov in 2. ali naj Svet glasuje v mosulskem vpraš-anju soglasno ali z večino.

Nato je bil začasno sprejet predlog, da se kompetentni vprašanja predložita razsodi-šču v Haagu. Predsednik Sveta Zveze na-rodov Loucheur je končno opozoril obe stranki na sprejete obveznosti in je sveril pred vsako vojaško akcijo oziroma izpre-menitvijo statusa quo.

Včeraj se je konstituiral odbor za pri-pravo mednarodnega manjšinskega kon-gresa, ki se bo že 14. oktobra vršil v Ze-nevi. Proglas, ki ga je ob tej priliki izdelal odbor, so podpisali nemški poslanec v lati-škem parlamentu Schiemann, dalje sloven-ski poslanec italijanske zbornice Wilfan in madžarski poslanec v praški poslanski zbor-nici Szűllő.

Nezgoda na splitski železnici

Split, 19. septembra. n. Sinoči se je pri Drušću zopet pripetila nezgoda brzemu vla-ku Split-Knin na Riki železnici. Od Knina do Splita je na tej železnici že stara proga, ki je v precej slabem stanju. Sinoči je vozil proti Splitu tovorni vlak čigar stroi je raz-siril tračnice. Vsled tega je skočilo šest vozov s tira. Zaradi polvarjene proge ni mogel večerni brz vlak dalje in so morali potniki prestopiti.

Ustanovitev podružnice Državne hipotekarne banke

Upravni svet Državne hipotekarne banke v Beogradu je sklenil ustanoviti svojo podružnico v Zagrebu. V delokrog te podružnice bo spadala Hrvatska in Slavonija ter Slovenija. Da se ustanovi podružnica v Zagrebu, je popolnoma umestno. Saj tudi v Zagrebu kakor tudi ostali kraji na Hrvatskem rabijo hipotekarni kredit. Hipotekarna banka bo imela obilo prilike, da bo en del švicarskega gradbenega kredita, ki ga je dobila z garancijo naše države po nizki obrestni meri, plodonosno naložila na Hrvatskem ter s tem v prvi vrsti podprla graditev stanovanjskih hiš, posebno v Zagrebu. Do sedaj se je Državna hipotekarna banka omeila skoro izključno na Beograd in priznati se mora, da je tam v izdatni meri nospela stavbeno konjunkturo tekmo prošlih treh let. Sicer je pri podeljevanju kreditov šla mnogokrat preko meje, ki je običajna pri hipotekarnih zavodih. Dovolila je večših previsokih kreditov in pripoveduje se, da je za stavbo v Beogradu, ki je vredna komaj 7 do 8 milijonov Din, dovolila kredit od 11 milijonov Din.

Glasom sklenila upravna sveta Državne hipotekarne banke bi spadala torej tudi Slovenija v delokrog zagrebske podružnice. Ako ostane pri tem ukrepu, bo prizadani velik udarec hipotekarnemu kreditu v Sloveniji ter vsem gospodarskim panogam, ki so z njimi v zvezi. Skušnja nas namreč uči, da se Zagreb ni brigal za naše potrebe in prepričani smo, da bo tudi na tem polu ostal zvest dosednji tradiciji.

Zakon o Državni hipotekarni banki je predvideval, da se bodo ustanovile podružnice v vseh gospodarskih centrih naše države, tako da bodo mogle biti deležne dobrot hipotekarnega kredita vse pokrajine. Gotovo je, da tvorijo slovenske pokrajine gospodarsko enoto, ki se po svoji tradiciji in eksistenčnih pogojih znatno razlikuje od gospodarskih prilik na Hrvatskem. Nedvomno je torej, da mora Slovenija v smislu statuta Državne hipotekarne banke dobiti lastno podružnico. Slovenija ima vzorno urejeno zemljiško knjigo, ima moderno civilno proceduro in dober izvršilni red. Na Hrvatskem je vse to približno v takem stanju, kakor je bilo pri nas pred 50 leti. Način poslovanja vsake hipotekarne banke je v tesni zvezi s temi sodnimi pripomočki. Poslovanje s hipotekami na Slovenskem je torej popol-

noma drugačno, kakor na Hrvatskem. Ne glede na take in slične administrativne potežke, ki bi znatno ovirale delovanje podružnice v Zagrebu, ako bi raztegnila svoj delokrog po Sloveniji, se moramo odločno izreči proti temu sklepu tudi iz gospodarskih razlogov. Državna hipotekarna banka ima namreč v smislu svojega statuta izključno pravico za denozite vsega državnega, bivšega deželnege in občinskega denarja, potem denarja javnih korporacij, kakor cestnih odhodov itd. ter končno prihodnega denarja. Do sedaj je ostal ves ta denar v naših zavodih v hranilnicah, zaenkrat v drugih denarnih institutih. Z ustanovitvijo podružnice Državne hipotekarne banke v Zagrebu v delokrogom za Slovenijo na bo moral polagoma ves ta denar romati v Zagreb, in le neznatni drobci od tega bi se v obliki hipotek vrnil k nam.

Javni denar pa je z gospodarstvom v Sloveniji tako tesno zvezan, da bi njegova izločitev povzročila široko vrzel na denarnem polju. Ta denar izvira iz živčnega gospodarstva in njegova naloga je, da se potem naložbi in posojil vrne vnet v gospodarstvo ter ga s svojo produktivno silo oplodi. Že itak smo ob vsaki priliki zastopavali. Narodna banka noče ničesar slišati o naših denarnih težkočah in le tu in tam odnede kakšna drobtina.

Iz teh in sličnih razlogov se moramo z vso odločnostjo upirati proti temu, da bi se ustanovila podružnica Državne hipotekarne banke v Zagrebu v delokrogom za Slovenijo. Zahtevati moramo, da se ustanovi v Ljubljani samostojna podružnica za Slovenijo ter da ji podredi centrala sramotnega del švicarskega posojila kot obratni kapital.

Končno naš še pripominjamo, da se moramo gosp. Puclju in njegovim slovenskim zavavežnikom čuditi, da so dovolili ustanovitev podružnice Državne hipotekarne banke v Zagrebu v delokrogom za Slovenijo. Samostojna podružnica v Ljubljani bi bila pravi blagor tudi za slovenskega kmeta. V vseh deželah bivše Avstrije, kjer so delovali hipotekarni zavodi, so kmeti dobivali kredit po jako ugodni obrestni meri ter pod jako ugodnimi pogoji glede odplačila. Čas, ko kmet ni rabil kredita, je že minul. Naš kmet že sega po kreditu. Tej potrebi bi ustrezala podružnica Hipotekarne banke v Ljubljani.

Pismo iz Zagreba

r. Zagreb, 18. septembra.
Tukajšnji politični krogi se izredno zanimajo za politične razmere med Slovenci. Kakor je poprej vladala v tem pogledu apatija, tako se sedaj živahno zasleduje razvoj političnih dogodkov v Sloveniji. Tako je, kakor da bi čutili, da bo znaten del politične odločitve, ki se očitno pripravlja, padel tudi v Ljubljani.

Lahkomiselne nade, da bo radičevstvo v jurišu zasedlo Slovenijo, so se izkazale za prazne. Skraja se je reklo, da bo Radič podrl in raztrgal z enim samim sunkom slovenske klerikalce. S prav hrvatsko lahkomišelnostjo so vodilni krogi HSS verjeli g. Puclju, da se da boj proti klerikalizmu opraviti s široko besedo. Potem so radičevci pod isto sugestijo se »uverili«, da bodo »sigurno« uničili vsaj dr. Žerjavič in razbili vrste SDS. V najnovejšem času je ofenziva radičevskih tipografskih listov naperjena bolj proti dr. Žerjaviču in demokratom, nego proti klerikalcem.

V vodilnih radičevskih krogih pa že prodira hladnejše razmišljanje. Naskoki »Jutarnjega lista« z decimeterskimi naslovi na dr. Žerjavič ni kaj ne vplivajo. Zagreb je takih reklamnih kalibrov vajen. Grom tipografskih tonov ima namen za nekaj časa še uglasiti, kar se v treznih krogih vedno glasneje poudarja, da z zagrebsko ofenzivo v Sloveniji nič ne bo. Vpraševal sem te dni v intimnem razgovoru odličnega predstavnika HSS, ki posebno sedaj za časa odnosa Stjepana Radiča vrši v stranki važno nalogo, kako je HSS zadovoljna s svojimi uspehi med Slovenci, a dobil sem perpleksen odgovor: Pustite me s kranjsko zadevo pri miru! Vse kaže, da smatrajo radičevci svojo slovensko potezo, tako kakor so jo napravili, za pogrešeno in da se jezijo, ker so naselili intrigam, ki z željami HSS stvarno nima nikakega posla.

Pri razpravah o vprašanju, zakaj v Sloveniji ne gre naprej, se vedno znova pojavlja argument, da zveza s »kmetijaci« ni bila pravilna taktika. Neuspeh se v glavnem pripisuje g. Puclju, o katerem se radičevski voditelji izražajo jako nepovoljno, češ to je »stari liberalac«, ki je zalahal radičevskega konjaka, da bi sam prišel naprej, ne pa, da bi podprl »radičevski misel«. G. Puclji da je nesposoben in da paralizira sposobnost g. Prepeluha, kateremu poklanjajo voditelji HSS še vedno precej veliko zaupanje. HSS bi danes rada videla, da bi se g. Puclji umaknil boli v ozadje ter prepustil vodstvo in zlasti organizacijo slovenskega dela HSS gospodu Prepeluhu. Ni izključeno, da bo ta želja našla prav kmalu tudi vidnega izraza. Seveda je jasno, da radičevci tudi silo g. Prepeluha znatno precenjujejo.

V ostalem pa ima izrek »Pustite me s kranjskimi zadevami pri miru« še mnogo globlji pomen. Radičevci imajo na Hrvatskem vedno več posla sami s seboj! Upor v lastnih vrstah je sicer na videz udušen, a resnica je, da je le siloma potlačen. Naj pride le najmanjši

Mrtva politična sezona

Beograd, 16. septembra.

Časniki pišejo, da je politična sezona mrtva. Mrtva je samo v toliko, da ni ministrskih sej in se ne drenaio časniškarski reporterji v veži »rumene hiše«. Mrtva je v toliko, da ni brezprimerno dolgočasnih skupščinskih sej kjer se neprestano producirajo znanj »glatvatoriji«. Politično življenje je prenehalo iz središča med narod, a središče posluša, kakšni odmevi prihajajo iz naroda.

Sedaj se jasno pokazuje pomanjkljivost beogradskega časopisa, ki je v zelo slabih stikih z narodom in vsled tega tudi ne more biti izraz naše javnosti in narodnega mnjenja. Beograsko časopisje primaša široko razblinjene različne domače policijske slučaje in rodbinske zadeve, bavi se z zelo oddaljenimi predmeti zunanje politike, a o političnem in kulturnem gibanju naroda ne primaša skoraj ničesar. Beograd je silno slabo informiran o razmerah med narodom. Razum Beograda obstoji za beograsko časopisje samo še »komitaska akcija« v Makedoniji in pa, če se zgodi kakšen poseben kriminalen slučaj v Srbiji. Beograd, široki Beograd, vé o kraljevini v resnici zelo malo. Toda on sluti in njegova slutnja je, da je sedanja politična situacija negotova. Tako ne poide dolgo, nekaj se bo izpremenilo. Neki stari Čuburec, ki je radikalen do mozga, je dokazoval pred nekaj dnevi svojim tovarišem v kavarni »Srbski vojudov«, da pridejo čez tri leta komunisti. O komunizmu in o komunistih seveda ni imel polna. Hotel je s tem samo reči, da pride do velike izpremembe. Ko je prišla vest, da je Pašić ozdravel, je odleglo pri dušah. Toda tudi ta tolažba ni popolna. Pašić je visoko v letih.

V še bolj neprijetnem položaju kot radikali, so davidovičevski široki krogi. To sploh ni stranka, to je skupina ljudi, ki imajo samo eno skupno stvar: jezo na radikale. A za politiko je to premalo. Stranka, ki predstavlja veliko večino srbske inteligence, nima nobenega časopisa, nobene organizacije, pravzaprav tudi nobenega vodstva in seveda tudi — nobenega programa. Sporazum obeh RR nim je vzeli edino politično koncepcijo, katero so imeli, da s pomočjo prečanov vržejo radikale, vseeno za ceno kakšnih boncesij.

Težišče politične situacije je sedaj po prečanskih krajih. Srbija je mirna in gleda. Vest o velikih uspehih Pribe-

vičeve agitacije se niso moglo prikriti ali utajiti. Sedaj je samo vprašanje, če bo mogoče to gibanje lokalizirati, da ne prodre v Bosno in v Srem? Radikali so poskusili narediti protisunk in prodreti med Hrvate. Spustili so se v Križevce. Radičevci so jim celo kazali pot in delali štafazo. Zato pa so oni pomagali pri prvem radičevskem ofenzivnem koraku v Krškem. Toda pozitivnega uspeha ni bilo, pač pa je bil narejen neroden precedens. Če smejo radikali med Zagorce, zakaj bi ne smeli radičevci med Makedonce? Njim ne bo treba, da kdo kaže pot in dela štafazo! Tudi Pribevičev obeta, da pojde v Makedonijo!

Siri se slutnja, da bomo imeli volitve prej, kot bo pretekla legiscijaska doba. Kako bo izgledalo n. pr. v Makedoniji, če bodo poleg sedanjih strank, radikali in davidovičevci, ki sta se borili za premoč v državi, nastopil še Radič z geslom: »Seliška sloga!« in »Sporazum z Bolgari!« in Svetozar Pribevič z geslom: »Edinstvo naroda in države!« in še kakšni drugi politiki. — Je sedaj težko predvideti, Južna Srbija ima zelo mahne okraje, večinoma samo po tri mandate, in če se samo za nekaj sto glasov preokrene, pa lahko vsi trije mandati padejo v drugo naročje.

Zelo kočljiv je tudi položaj v Vojvodini, zlasti, ker so tukaj anarhizirane zelo velike osebe: dr. Ninčić, Svojadinović, Tričković. Radikali so tukaj pri zadnjih volitvah dosegli višek uspehov. Če pa pride Radič in potegne za seboj Nemce in Madžare in druge nacionalno malo čvrste elemente, pridejo radikali v neprijeten položaj. Za sedaj grmi Pribevičev po Liki in po Krajini; toda lahko se pojavi tudi v Zemunu in v Pančevu.

Med radikalcij vladajo v glavnem tri struje. Ena hoče odločno nadaljevati »delo sporazuma« in se popolnoma predati Radiču, »pa naj gre kamor hoče, naj srce se navriska in izjoče«. Druga je sketična, opazuje vse te pojave, se noče toliko angažirati, da ne bi mogla nazaj, in želi imeti odprt še en izhod za silo. Želelo se je, naj bi Pribevičev bil ta skrita rezerva. Ko pa je začel tako hudo grmeti in je celo slovesno izjavil, da noče biti »buldog na verig«, so vrgli pogled na dobričino Ljubo Davidoviča. Ker je pa tudi on odbil, bo treba iskati dalje. Za silo bi bila dobra tudi SLS. V skrajnem slučaju bi prišle volitve, čeprav noben R sedaj ne želi volitev. Tretja struja se boji Radičeve kmečke demagogije, pa se hoče postaviti na čisto kmečko razredno stališče, da tako odvzame Radiču teren za agitacijo.

Vse stranke so v »prebiranju«, piše »Politički Glasnik« v največji številki. Ko se sestane skupščina, se bodo jasneje videli obrisi tega prebiranja.

Ali bo mogoče složno delo obeh R dolgo časa?

Kje vzeti rezervo v slučaju, da se sporazum podere?

Kako pripraviti teren za volitve v slučaju, da ne bo rezerve?

To so vprašanja sedanjosti!

—a—

Manjšinsko vprašanje pred Zvezo narodov

Litva zahteva zaščito manjšin v vseh državah. — Rumunija in Poljska podpirata litvinski predlog. — Velešile odbijajo interven. cijo Lige. — Stališče Kitajske. — Čuden molk naših delegatov.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 17. septembra.

Tretja seja šeste komisije je bila jako zanimiva in deloma napeta, ker je pokazala da se članice Zveze narodov delijo na take, ki imajo vse pravice, in na druge, katerih pravice so omejene. Šlo je za vprašanje narodnih manjšin.

Vodja litvinske delegacije bivši ministrski predsednik Ernest Galvanauskas je namreč predlagal, naj se izvoli posebna komisija, ki bi izdelala splošen statut za pravice in dolžnosti narodnih manjšin v vseh državah brez izjeme, ki so vključene v Zvezi narodov. Poljski delegat Kosciak je ta predlog podprl. Ravnotako tudi rumunski poslanik in Bernu epteren Comenée z izjavo, da mora v Zvezi narodov vladati enaka pravica za vse države in da ni prav, če mora ena država trpeti kontrolo glede manjšin, druge države pa nočejo tozadevno prevzeti nobene mednarodne obveznosti.

Francoski delegat de Jouvenel je izjavil, da Francija zato ne podpiše manjšinske pogodbe, ker v Franciji ni nobenih manjšin! Ta izjava je začudila, čeprav je znano, da je odnošaj Bretoncev, Baskov, Nemcev, Italijanov itd. v Franciji nekoliko drugačen kot n. pr. Nemcev ali Ukrajincev na Poljskem. Angleški delegat Cecil je menil, da bi izvedba litvinskega predloga tako obremenila Zvezo narodov, da bi se njen ustroj zlomil.

Litvinski predlog je v imenu Italije pobijal grof Antonio Cippico. Italija pač ne mara mednarodne kontrole nad usodo jugoslovenske in nemške kompaktne manjšine v novi Italiji.

Skrajno pa nas je presenetilo, da se ni oglašil k besedi jugoslovenski delegat dr. Vasa Jovanović ali pa vsaj njegov namestnik radičevac dr. Križevič. Že dolgo ni bilo take prilichnosti, da se mednarodni forum opozori na obstoj polmilijske jugoslovenske manjšine v Italiji. Mi mirno trpimo da so nas Avstrijci, Madžari in Bolgari razupili kot neke imperijalistice, ki zatirajo narodne manjšine, molče prenašamo, da gre tak naš sloves po svetu. Ko pa naj je podana prilika, da pokažemo in trdimo in da se zavzamemo za naš svet v vseh Italiji, ki noče prevzeti obveznosti za zaščito manjšin, sede naši delegati kot pribiti. Kaj torej izgovor v Zenevi?

Res je sicer, da litvinski predlog ne bi prodrl, tudi če bi ga mi podprli. Vendar je

neodpustno, da nismo razkritikali vesele. ki pač strogo nadzira postopanje z manjšinami v naši državi, sama pa ne mara ničesar čuti o lastnem manjšinskem vprašanju.

Prepričan pa sem, da cela delegacija ni kriva za nemarnost dveh delegatov, Dr. aza Markovič, ki je res človek na svojem mestu, mi je izjavil, da se tudi on čudi molku dr. Vase Jovanoviča in dr. Krnjeviča...

Politične beležke

+ Občinske volitve v Zg. Šiški. So botni »Slovenec« je prinesel kratko notico, v kateri pravi, »da nam ne bodo vladali več proti naši volji ne samostojneži ne demokrati« in da mora biti druga skrinjica polna! »Slovenec« član kar govo ne pozna sedanjih razmer v Zg. Šiški ali pa je komu naselil, ker ne ve, da sta pri občinskih volitvah samo dve listi: 1. Gospodarska lista gosp. Ivana Zakotnika in 2. Kmetisko - delavsko - obrtna g. Andreja Perka. Iskreno se mu zahvaljujemo, da agitira proti samostojnežem in istočasno tudi proti drugi listi, katere nosilec je ravno samostojnež g. Andrej Perko. — Veselo znamenje, če se gospodje, ki skupaj kandidirajo in agitirajo, niti ne poznajo med seboj.

+ Solidarnost radičevcev z zajedničarji. Srežki odbor radikalne stranke v Virovitici je poslal glavnemu odboru v Beogradu resolucijo, v kateri protestira proti načinu, kakor se izvaja sporazum z radičevci. Resolucija naglašja, da srežki odbor ne more odobravati sporazuma, kakor se izvaja v praksi. Pred vsem graja postopanje radičevcev pri raznih občinskih volitvah, pri katerih se nikjer niso obnašali lojalno napram radikalni stranki. Očita jim, da svoje miselnosti niso v ničemer spremenili. V Virovitici sami so odklonili vsak stik z radikali ter nastopili pri občinskih volitvah skupno z zajedničarji. Te volitve zato niso nikakor razjasnile, ali so volici odobrili novo Radičevu politiko, saj so povsod nastopali skupno z zajedničarji, tako da se ne ve, ali so bili volilci za Radičevu ali za zajedničarsko politiko. Nadalje resolucija navaja, da radičevci tudi trdovratno zahtevajo, naj se sprejmejo v državno službo vsi zajedničarji, ki so bili iz nepravičnih službenih razlogov odpušteni ter navaja tudi posamezne slučaje. Povsod silijo v ospredje ne le samo svoje ljudi, kar bi bilo še umljivo, ampak tudi zajedničarje, dočim zahtevajo, naj se odstranijo radikalni uradniki. Resolucija zahteva od vodstva radikalne stranke, naj prepreči pretežiranje zajedničarjev in preganjanje radikalnih uradnikov, če pa tega noče, naj to odkrito pove, da radikali ne bodo izgubili časa za jalov posel. — Navedena resolucija, ki je bila objavljena tudi v listih, je dokument, ki priča, da se miselnost radičevskih volilcev ni mnogo izpremenila in da rastejo klice nespoznanja med radikali in radičevci zlasti tam, kjer se neposredno križajo obelstranski interesi.

+ Radičeva izjava o lastni norosti in »Hrvat«. Včerajšnji »Hrvat« se bavi v posebnem članku z Radičevu izjavo novinarjem v Zenevi, da je bil nor, a da ima vsaka norost svoje meje. »Hrvat« pravi, da ima res norost svoje meje, toda o mejah norosti ne morejo govoriti nori, ampak le normalni ljudje. Norec ne pozna mej norosti in tudi Radič ni vedel, kake meje je prekoračil z izjavo, da je bil nor. St. Radič se predstavlja kot vodja hrvatskega naroda, ako pa je bil vodja nor, kakšni naj bodo oni, ki so mu sledili? S to izjavo — meni »Hrvat« — je Radič ponižal pred svetom ves hrvatski narod, zlasti seljake, ki so mu sedem let zvesto sledili. St. Radič na je s svojo izjavo tudi samega sebe diskvalificiral kot vodjo. Sedem let je St. Radič govoril, da je namenjen in da so drugi nori, sedaj pa pravi, da je bil sam nor in da so bili drugi pametni. Ako sedaj pravi, da je namenjen, s katero pravico zahteva, naj se mu to veruje? — Vsekakor je zelo umevno, da je zajedničarje hudo zadel Radičeva izjava, saj so mu tudi oni sledili v njegovi »nori« dobi in se še sedaj boje za ideje, ki jih je tedaj proglasil St. Radič za edino zveličavne.

+ Odnosni med radikali in radičevci. Beograska »Pravda« poroča, da povzroča nezadovoljstvo voivodinskih radikalov nad RR sporazumom mnogo skrbi gotovim krogom, ki so mnjenja, da more voivodinski problem izzvati velike težkoče v vladi. Otvori radikalni krogi, ki so proti sporazumu med Pašičem in Radičem, hočejo voivodinski slučaj izkoristiti za zrušenje sedanje vlade, da bi dobili radikali volilni mandat in si sami pridobili večino v parlamentu. Nadalje poroča isti list, da se največ sporov razen v voivodinskem vprašanju pojavlja tudi zaradi Dalmacije in Hercegovine. Radičevcem ni uslo, odstraniti dosedanja velika župana v Mostariu in Slnitu. Za velikega župana Perovića v Slnitu so se namreč zavzele vse dalmatinske radikalne organizacije, ki so sklenile, da pozovejo na odgovor Ljubo Jovanovića, dr. Subotića in ostale v Dalmaciji izvoljene radikalne poslance, ako ugrade radičevskim zahtevam. Ta neuspeh na je povzročil škodo radičevcem in je nezadovoljstvo volilcev občutljivejše. Radičevski poslanec Vojković, ki je oblihuoval, da bo veliki župan Perović odstranjen, kar se seveda ni zgodilo. Iz navedenega se vidi da je v sporazumu med radikali in radičevci precej nesoglasja.

Iz demokratske stranke

V Skočjanu pri Mokronogu ob 8. zjutraj občni zbor k. o. SDS. Udeležni se ga g. dr. Rape iz Ljubljane.

V St. Rupertu ob 2. pop. v prostorih g. Matije Brezovarja. Udeležni se ga g. Janko Blagajnc.

V Bučki se vrši ob 2. pop. občni zbor k. o. SDS v Dol. Raduljah. Udeležni se ga g. dr. Rape.

V Krmelju pri St. Janžu ob 3. popoldne. Udeležni se ga g. Fran Majcen.

Po svetu

— Obvezno vojaško službovanje v sovjetski Rusiji. Svet ljudskih komisarjev v Moskvi je sprejel novi zakonski načrt o obveznem vojaškem službovanju. Aktivna vojaška služba se prične z 21. letom. Do sedaj je bilo obvezno službovanje v rdeči vojski omejeno samo na takozvane proletarske ljudske sloje. Po novem zakonu je obvezno službovanje razširjeno na vse narodnosti v sovjetski uniji, dočim so bile pod carističnim režimom narodnosti v osrednji Aziji oproščene vojaške službe. Splošna vojaška dolžnost in razširjenje te dolžnosti na prebivalstvo v Turkestanu, Čini in Buhari pomeni torej močno ojačenje ruske vojske.

— Atentat na irskega poslanca v Ameriki. Irski republikanci v Hobokenu v državi New Jersey so dejansko napadli irskega poslance Riharda Mulcahyja, ki je srečno ušel smrti, nakar ga je policija spremlila v Newyork. Poslanec Mulcahy je bil l. 1922 imenovan za vrhovnega poveljnika irske vojske ter je bil od 1922 do 1924 minister za narodno obrambo.

— Na kongresu nemških socijalnih demokratov v Heidelbergu je bil za stranknega načelnika ponovno izvoljen Herman Müller, za katerega so glasovali vsi delegati.

— Spiritistični škandal v Ameriki. V New Yorku so aretirali 14 spiritističnih medijev radi sleparije, ki jih je odkrila ameriška žurnalistka Virginija Swain. Ko so člani največje ameriške spiritistične družbe v Pampss Chesterfieldu zvedeli za to, so hoteli žurnalistko linčati ter ji ukrasti dokazilni material, ki pa je bil pravočasno izročen policiji.

— Radikalne kulturne reforme v Turčiji. Mustafa Kemal paša je v javnem govoru napadel razne tradicionalne običaje v Turčiji. Med drugim je kritiziral, da hodijo ženske še vedno z zastrtimi obrazi in da moški še vedno nosijo turban. Kritika Kemal paše je tembolj zanimiva, ker se pripravlja v Turčiji odprava polgamije. To zadavni zakonski načrt, bo baje že v kratkem predložen turškemu parlamentu.

— Naselitev inozemcev na Madžarskem. Po najnovejši odredbi madžarske vlade morajo imeti vsi inozemci, ki se hočejo stalno naseliti na Madžarskem, potrebno dovoljenje od pristojne upravne oblasti. Ta odredba velja tudi za one, ki so rojeni na ozemlju bivše madžarske države. Budimpeštanski magistrat je do sedaj od 75.000 tozadevnih prošelj rešil ugodno samo 10.

— Smrt na planinah. Iz Inomosta na Tirolskem poročajo, da sta ponesrečila v tašmošnjem gorovju dva doktorja medicine, zdravnik von Liebenstein iz Freiburga i. B. ter dr. von Laubenburger iz Eberfelda v Nemčiji. Turista sta se podala na Ortler in sta zašla v snežni vrtinec. Laubenburgera so rešili, da je ostal živ, von Liebensteina pa so našli čez dva dni zmrla v ledu.

— Milijardo sleparije. Budimpeštanska policija je izdala tiralico za manufakturnim agentom Štefanom Vajdo, ki je poveril okrog šest milijard madžarskih kron, to je okrog pet milijonov dinarjev in pobeignil. Vajda je bil znana oseba v budimpeštanskih klubih, kjer je zaigral velikanske vsote. Budimpeštanska policija sklepa, da je pobeignil na Dunaj.

— Eksplozija letala. V Bremenu se je pripetila težka nesreča s hidroplanom. Pri spušcanju na vodo se je letalo vžgalo, ker se je razletel neki kanal za dovajanje bencina v rezervarje. Obenem se je potopil zadnji del hidroplana, v katerem sta sedela dva pasazirja. Oba sta utonila, pilot pa je še pravočasno rešil svojo kožo.

— Nevzhta v Črnem morju. S črnomoškimi pristanišči poročajo, da divja na Črnem morju že več dni strahoviti vihar, kakršnega ne pomnijo mornarji že več let. Ladje sploh ne morejo v pristanišča in ves pomorski promet počiva. Pripetile so se številne nesreče, ki so tem obupnejše, ker je vsaka pomoč v takem vremenu izključena.

— Čuden atentat na mehičanskega predsednika. Iz Newyorka poročajo, da je bil te dni izvršen atentat na predsednika mehičanske države, Callesa. Calles je obiskal neko javno tekmo. Ko je prišel na stadion, je skočil pred njega z galerije gledalec, mož, kateremu je eksplodirala v žepu bomba. Atentator je bil raztrgan na drobne kosce, Calles pa je po čudnem naključju ostal nepoškodovan.

— Gimnazijski profesor — počestni ropar. V nedeljo je stopil v Budimpešti močan, lepo oblečen gospod pri belem dnevu h krošnjarju Matēju in ga pozval, naj se legitimira. Maté je imel pri sebi le rojstni list, nakar se je gospod, ki se je izdajal za detektiva, pozval, naj gre z njim na stražnico. Prestrašeni krošnjar mu je sledil. Ko sta šla skozi ozek prehod, je odzvel tulec Matēja listnico in vse dragocenosti, ga udaril s palico po glavi in mu zabil, naj ostane mirno na mestu, dokler se ne vrne. Krošnjar, ki se je bal za svoje življenje, je res ubožal in ostal dobre pol ure na mestu. Sele potem je šel na policijo in podal ovadbo. Napadalec so redarji kmalu iztaknili in ga prijeli. Je to Edmund Csappa, profesor na gimnaziji v Segedinu. Napadalec je priznal svoj čin. Rekel je, da je imel krošnjarja za tatu. Ko je pri njem zapazil veliko množino denarja, mu je zmešalo glavo in je Matēja oropal pod neodoljivim pritiskom, Csappa so izročili sodišču.

Parujmo za skolski Tabor!

vrednost, Zavarovalni zakon je namreč zgrajen na načelu, da zavarovanje ne sme privedi do obogatitve. Če bi požigalec zavarovano vsoto vrednost zavarovanih stvari, ne poravnava zavarovalnica več kakor doganjano dejansko škodo. Če bi požigalec to določbo zavarovalnega zakona poznal, ne bi nikdar podnel ognja. O izkušnjah v preteklih letih so zavarovalnice svojedobno z hvalevrednim zanimanjem začele obravnavati vprašanje glede znižanja premij. Obilica požarov, zlasti pa rastoče število požigov je zavarovalnicam znižanje ne samo onemogočilo, temveč jih bo celo prisililo k zvišanju premij. Potem takem bo vsled požigalcev trpele tudi ogromna večina poštenih zavarovancev, ki bodo morali plačevati višjo premijo. Vrhutega požigalec s svojim požigom mnogokrat povzroči, da tudi njegovih poštenih sosedov pogore in tako pridejo ob svoje imetje ter so pahnjani v pogostih slučajih v bedo in pomanjkanje. Istotako utrpel narodno premoženje vsled požigov ogromne svote, kajti vse kar se po požaru spremeni v pepel, je za narodno premoženje izgubljeno.

Nastaja torej nujna potreba, da se v svrhu preprečitve požigov zastavi vse sile, ker na tem niso zainteresirane samo zavarovalnice, temveč splošna javnost. Javne oblasti morajo z največjo rigoroznostjo postopati v vsakem slučaju, ki je količnik sumljiv, prebivalstvo samo, ki je vsled požigov občutno prizadeto, mora pa sodelovati in javnim oblastim pri izsleditvi požigalcev iti vsostransko na roko. Požigalci, škodljivci svojega bližnjega in splošne javnosti morajo priti pravici v roke, potem bodo požigi ponehali. 1661. u

Dopisi

RAKEK. Sokolsko društvo Unec - Rakek je zadel hud udarec: izgubilo je najagilnejšega člana, starosta Brajnika. Službeno je moral zapustiti Rakek v času največje družbene delavnosti. Njega, ki ima največ zaslug, da se je Sokolski dom že letos začel zidati in ki je povzdignil društvo do največjega ugleda, bo Unec - Rakek težko pogrešal in mu še težje našel enakovrednega naslednika. Poslovilni večer in slovo na kolodvoru sta pričala, da se ne le društveniki, ampak ves napredka željni Rakek zaveda, kaj je za Brajnikom izgubil: neumornega kulturnega delavca, prisrčnega družabnika in prijatelja ter priljubljenega tovariša v službi. Eno samo je, ki omiljuje udarec: da bo tudi v Rogatcu, na svojem novem službenem mestu, zoral ledino ter se nato povrnil med Rakovce, ki ga bodo vedno smatrali za svojega.

BOH. BISTRICA. Nenadoma je umrl pretečni teden trgovec Ludvik Miani, Kljub nasvetu zdravnikov, da mora radi svoje srčne napake ostati v postelji, je bil pridno na delu od zore do mraka. To ga je tudi spravilo v grob. Umrl je v najlepši moški dobi, star komaj 41 let. V petek smo ga pokopali. Njegov pogreb priča o njegovi vsestranski priljubljenosti. Na njegovi zadnji poti so ga spremlili številni znanci iz cele Slovenije in tudi iz Julijske Krajine. Bistričani pa so prišli tako rekoč vsi. Požarna bramba ga je spremlila v kroljih k poslednjemu počitku, pevcu pa so mu zapeli tri žalostinke. Pokojnik je bil v našem kotu izredno priljubljen. Bil je nad vse ljubezniv družabnik, vesele narave in jako dobrega srca. Kot lesni trgovec pa je užival radi svoje solidnosti najbolj sloves. Marljiv kot čebela je bil neprestano po svojih poslih. Bil pa je tudi vseskozi pošten in vreden človek. Blag mu spomin!

PODZEMELJ. Na tukajšnjem novo zgrajenem, popolnoma v narodnem slogu izdelanem sokolskem odru se je pričelo prav živahno delovanje. Kot ob domačem ognjišču se zbirajo fanje in dekleta tukajšnje fare k vajah. Kljub temu, da prej še nikdar niso bili na odru, nekateri ga niti videli niso, pa so se vendar že prav dobro izkazali. Občudovali smo jih, ko so prvič nastopili v »Divljim lovem«, ki so ga morali ponoviti. V nedeljo nastopijo z igro »Tri sestre«. Obenem se pa že pripravljajo z narodno igro »Tihotapec«, ki so jo pa igrali dosedaj vedno v gorejskih narodnih nošah. Sedaj se uprizori v belokranjskih nošah, na kar že sedaj opozarjamo. Poleg odraslih ne zastajajo naši malčki — naša sokolska mladina, kar so pokazali z igro »V kraljestvu palčkov«. V kratkem pride nastopijo v igri »Palček potep«. Zve oviore se premagane in z njimi tudi vsi predhodki.

GROSUPLJE. Ker so društva grosupeljske gasilske župe preveč oddaljena eno od drugega, se je sklenilo na župni odborovi seji, da se vrše gasilske župne vaje v treh oddelkih in sicer: I. skupina: Grosuplje, Mlačovo, Račna, St. Jurij, Skočjan, Žalna in Slivnica, II. skupina: Krka, Muljava, Višnja gora in Hočevoje. III. skupina: Skofljica, Šmarje in Lipoglav. Skupina Krka je imela vajo dne 20. junija na Muljavi, Udeležena društva so bila: Krka 28 članov z 1 brizgalno, Višnja gora 37 članov z motoriko, Muljava 14 članov in Hočevoje 12 članov ter iz novomeške župe Ambrus 14 članov in Zagrac 14 članov. Zažgali so že pripravljeno grmado, zapela je tromba ter silasko se je tudi plat zvona. Višnjegorsko društvo je rabilo do požarišča 3 minute in krško 6 minut. Druga društva so sodelovala brez orodja. Ogenj je bil pogazen v nekaj minutah. Vajo je vodil župni podnačelnik tovariš Jaka Štrubelj. Skupina Grosuplje je imela vajo dne 5. julija na Mlačnem, Udeležena društva so bila: Grosuplje 35 članov z 2 brizgalnami, Mlačovo 24 članov z 1 brizgalno, Račna 16 članov z 1 brizgalno, St. Jurij 24 članov z 1 brizgalno ter Skočjan 2 člana in Spodnja Slivnica 12 članov brez orodja. Tudi pri tej vaji se je zažgala grmada približno 1 km oddaljena od prostora, kjer se je istočasno vršila redovna vaja. Naenkrat se vzdigne proti nebu gost dim: trobente tamošnjih trobentačev so zasvirale znamenje: »Na pomoč! Videti je že bilo v diru 6 brizgalnic s 127 člani samotež proti požarišču. Požar je nastal ob

Vrnivša se iz Pariza objavljam, da je Modni atelije M. Sarc zopet otvorjen

Ljubljana, Kongresni trg 4. l.

Če oče s svojim sinom kroat gre... Pride jutri v Elitni...

pol 3. uri, rabili do tam 5 minut, ogenj je bil pogazen v 10 minutah. Vajo je vodil župni načelnik tovariš Leopold Hude, Skupina Skofljica je imela svojo župno vajo z orodjem in redovnimi vajami dne 30. avgusta na Skofljici. Med redovnimi vajami ob 3.45 mi je zatrobil rog (tromba): »Na pomoč! Tako so bile 3 brizgalne na delu. Požar je bil ugašen ob 4.5 uri. Udeležba je bila: Šmarje 22 članov z ročno brizgalno, Skofljica 29 članov z ročno in motoriko brizgalno in Lipoglav 19 članov brez orodja. Po vajah se je zahvalil načelnik Ogorelec za udeležbo ter spodbujal člane, naj bodo zvesti svojim dolžnostim. Kdor noče vršiti svojih društvenih dolžnosti, je bolje, da odstopi. Boljše je malo delavnih članov, kakor mnogo malomarnih. Voditelj vaj, župni načelnik Hude je pozdravil vse navzoče ter se jim zahvalil za udeležbo in dobro uspele vaje. Grajal pa je, da imajo nekateri še vedno nepravilnen kroj. Pričakuje, da se to v najkrajšem času odpravi. Tudi koračnica biva Avstrije naj se ne rabi več, ker je prepovedana. Vzodbujal je vse k intenzivnemu delu v blagor gasilstva ter zaklical vsem krepki: »Na pomoč!«

SLOVENSKA BISTRICA. Hišo ščevljara Koroška je kupil tovarnar Albert Stiger ml., ki jo bo podrl in na njenem mestu razširil svojo tovarno bučnega olja. — V četrtek zvečer so v Gornjem Prebukovju pogorela gospodarska poslopja posestnika Leopolda Ačka. Ačka je bil proti požaru zavarovan. — Gledališki odsek Narodne čitalnice se je že začel pripravljati za zimsko sezono. Kot prva igra pride na oder »Avtomobilist«.

ST. VID PRI PTUJU. Pri nas se je zaročil g. Dominik Živec z gđ. Elo Hauptmannovo, hčerko pokojnega nadučitelja Hauptmanna.

SV. TROJICA V SLOV. GOR. Veliki župan Pirkmaler je naklonil Gasilnemu društvu pri Sv. Trojici znesek po 1000 Din, za kar se mu društvo prisrčno zahvaljuje. Proslava 50-letnice gasilskega društva je uspeša v moralnem in gnetnem oziru jako dobro. V večjem številu so se odzvali gasilci od Sv. Jurija ob Ščavnici in drugih sosednjih gasilnih društev. Odbor se zahvaljuje posebno gospod. gospodčinam ter gospodom, ki so bodisi gnetno, bodisi z požrtvovalnim delom pripomogli k lepemu uspehu.

Porote

Ljubljana, 19. septembra.

Raje baraba, kakor na delo

Miha Jevškaj, 23letni fant iz Orel, je znan kot delomržen in nevaren tujemu imetju. Tudi, ko se je početkom letošnjega leta povrnil od vojakov, se ni kaj rad lotil poštenega dela. Zaposlen je bil nekaj časa pri tiskarni Medic in Zankl v Ljubljani, meseca maja pa je izstopil ter prišel v vasi pripovedovati vsakomur, da bo raje igral barabo, kakor da bi delal. Fant je svojo besedo res držal. Že v noči na 19. maj se je splazil skozi podstrežje v kačo Marije Rem čve in odnesel velike množine jestvin, blaga za obleke, nekaj gotovine in več dragocenosti. Remčeva ga je sicer pri tatvini opazila, vendar je lopov s plenom pobegnil v noč. Zadolžil se pa ni samo s tem plenom. Že 25. maja se je oddolil, da poskusi svojo srečo še pri Vrečarjevih. Ker so mu bile razmere Vrečarjevih dobro znane, se je splazil skozi malo okence v klet, od tu v vežo in od tod v spalno sobo do postelje obeh zakoncev. Da si osigura v hiši čim večjo varnost je udaril najprej s starim bajonetom po glavi gospodarja, da se je takoj onesvestil, potem pa pričel udirati z istim orodjem se po njegovi ženi Ani, ki ji je prizadjal več poškodb. Ana Vrečarjeva je pričela vpiti na pomoč, naker je napadel pobegnil skozi vežo v kuhinjo, odpahnil glavna hišna vrata in smuknil na prosto, ne da bi kaj odnesel. Odhitel je v gozd, že čez nekaj dni pa se je javil na ljubljanskem policijskem ravnatelstvu. Pri hišni preiskavi so našli orožniki, vse Remčevi ukradene predmete, vojaško puško, tri bajonete, nekaj municije ter večjo množino laka, oljnatih barv, kletre in drugih stvari, ki jih je ukradel takrat, ko je bil zaposlen pri tiskarni Medic-Zankl.

Vsa ta dejanja so postavila Jevškaja danes pred porotnike. Obtoženec vse svoje grehe mirno priznava in se zagovarja le, da ni imel namena obeh Vrečarjevih telesno poškodovati. Porotniki so odgovorili na vsa glavna vprašanja soglasno z »Da«, naker je senat obsodil Jevškaja na 10 let težke ječe.

Vaška tragedija na Fužinah

Drugi slučaj je bil še bolj krvav, žalostna plat podeželskega življenja fantov in deklet. Dogodek se je odigral v neposredni okolici Ljubljane na Fužinah.

Leopold Skubic, ki je služil pri vojni mornarici v Boki Kotorski, je prišel l. 1924 za božične praznike v Sp. Hruško na dopust. Dne 28. decembra je bil s svojimi šestimi strani in svojo 24letno ljubico, šiviljo Marjo Vonta v gostilni »Pri Stajercu« na Fužinah kjer so se zabavali s petjem in plekom. Seveda se je ob tej priliki tudi precej pilo. V gostilni se je nahajala takrat tudi fantovska družba, sedeča pri drugi mizi in sicer: Alojz Bricej, Jakob Hlebs, s katerim je živel Skubic že tri leta v sovrastvu, ker ga je Hlebs ob neki priliki v gostilni okolišni fital ter 26 letni posestnikov sin Jakob Pogar, vsi iz Sp. Hruške. Okrog 11. ure ponoči je Skubic s svojo družino in ljubico zapustil gostilno. Hotel je domov po dežnik

in spremiti dekleta na Selo. Ker pa je medtem nehala deževati, sta se oba vrnila na Fužine. Kratko po odhodu Skubice in njegovih ljudi so odšli iz omenjene gostilne tudi Bricej, Hlebs in Pogar. Pri Babniškem kozolezu na Fužinah, kakih 300 korakov od gostilne »Pri Stajercu« so nato vsi trije naleteli na Skubico in Vontovo. Predno so se srečali, je Skubic nabasal svoj revolver in kakor pravi obtoženec, takrat tako neprevidno ravnal, da se je orožje sprožilo in je krogla udarila dekletu v trebuh. Dekle se je takrat takoj zgrudilo in zavpijalo: »Polde, Polde, kaj si naredil, ustrelil si me!« Skubic je prestrašeno vzkliknil: »Kaj Mici, ustrelil sem te? Kam pa, ali hudo?!« Takoj nato pa je oddal Skubic na prednjem se nahajajočo fante še en strel, ki je vrgel na tla Pogarja, ki mu je običajla krogla v hrbtnico in je umrl. Bricej in Hlebs sta zbežala. Ranjeno Vontovo so odnesli Skubičevi sorodniki na svoj dom. Bricej in Hlebs pa sta tekla k orožnikom in k Pogarjevem, kjer sta povedala, kaj se je zgodilo.

Tako slika dogodki Hlebs in Bricej, dočim trdi obtoženec, da se je vršila stvar drugače. Vsi trije fantje so po njegovi izpovedi prišli takrat deset korakov pred njega in dekleta in vpili: »Auf hiks!« Nenadoma so se pa ustavili in eden izmed njih najbrže Hlebs, je oddal na Skubico strel, ki pa je k nesreči zadel Vontovo. Takrat šele je on potegnil svojo pištolo ter streljal na fante, hoteč jih samo oplatišti. Z njegovim obtoženjem je potrdila pred svojo smrtjo v bolnici, 30. decembra tudi Vontova. Skubic krivdo na smrti Pogarja priznava, a koravno trdi, da ni imel namena nikogar usmrtiti, dočim obtožek, da je ustrelil tudi dekleta, odločno zanika. Priče so izpovedale za obtoženca deloma razbremenljivo, deloma pa so ga skušale opisati kot povzročitelja smrti Pogarja in Vontove.

Porotniki so vprašanje glede uboja zanimali z devetimi, vprašanje glede neprevidnega ravnanja z orožjem pa soglasno potrdili, naker je senat obtoženca obsodil na osem mesecev strogega zapora.

Maribor, 19. septembra.

Požig iz maščevanja

57letni tesar in mlinarski pomočnik Jurij Polanec iz Sp. Gorč je bil dve leti uslužen pri posestniku Valentinu Smrečniku kot mlinarski pomočnik. Opravljal je svoje delo spočetka v popolno zadovoljstvo gospodarja, v zadnjem času pa so se ljudje začeli pritoževati, da so dobili premalo moke in preveč otrobov nazaj. Radi tega je gospodar poklical Polanca na odgovor ter ga opozoril, naj dela pošteno. Ta pa mu je v odgovor odgovoril, da Polanec ne dovoljstva je prišlo predvsem radi tega, ker je posedil svojemu gospodarju Smrečniku skupno 3350 Din, za katere mu je potem gospodar dal kravo. Ker pa je cena živini kmalu močno padla in Smrečnik ni hotel več krave nazaj, jo je obdolženec prodal z veliko izgubo za 2175 Din. Izguba je Polanca silno grizla in k temu je prišel še spor radi mlenja in odpoved službe. V jezi je zato sklenil, da podatke in Smrečnikov škedenj ogenj. Dne 4. avgusta je vzel nekoliko vate, jo polil s petrolejem, položil vse v Frankovo škaflo, šel v skedenj, položil škaflo v stelo in prižgal z vžgalico. Videl je še, da se je užgalo, naker je šel naglo v mlin mlet v prepričanju, da bo naštal požar, ki bo uničil skedenj. Ogenj pa se je k sreči sam od sebe ugasnil. Naslednjega dne zjutraj so našli v skednju Frankovo škaflo z vato in nekoliko pepela. Bil je takoj jasno, da je hotel nekdo zažgati. Iz previdnosti so pustili škaflo tam, kjer je ležala, v trdnem prepričanju, da pride požigalec še pogledat v skedenj, kaj je vzrok, da je ogenj ugasnil. Smrečnikov sed Kropačnik se je skril v skedenj in tam kaj čakal. Opoldne je v resnici prišel Polanec gledat v skedenj, naker je bil takoj aretiran in izročen sodišču.

Obdolženec je popolnoma priznal svoje dejanje v skladu s podatki preiskave. Obsojen je bil radi požiga na 1 leto ječe.

Morilka svojega moža

Francie in Elizabeta Ribič iz Zg. Volične nista bila srečen zakonski par. Mož je bil pijanec, ki je sproti zapil svoj zaslužek ter v pijanosti razbijal in zmerjal svojo ženo, ta pa je rajše videla Janeza Lešnika, kakor svojega moža. Mnogo je zagrenila Francie Ribiču življenje tudi njegova tača, ki ni znala držati jezika, ga tožila za prevržilec in ovadila za vsako malenkost.

Dne 23. julija sta se zakonca Ribič v mra ku vračala z dela v vinogradu domov. Mož je nesel triletno hčerko, žena pa obe motili. Na potu se je Ribič ustavil pri Stiperjevih in izročil tudi otroka ženi, ki je odšla potem sama na svoj dom. Bodisi radi utrujenosti, bodisi radi pijanosti, je Ribič ponoči 90 korakov od svoje hiše padel in zaspa. Med tem je prošila njegovo ženo grozna misel, da usmrti svojega moža. V resnici je vzela motiko in šla iskat moža. Našla ga je spečega pod neko hruško, ga udarila z motiko večkrat po glavi, da mu je prebila desno senčnico, lohanje in spodnjo čeljust. Ribič je vsled težkih poškodb seveda kmalu izdihnil, žena pa je šla po strašnem dejanju mirno spat. Orožniki so naslednji dan izvršili pri Ribičevi hišni preiskavo in našli na motiki znake krvi, naker so Ribičovo aretirali. Obdolženka se je zagovarjala, da je udarila na spečega moža radi tega, ker se je bala, da bi prišel pijan domov in jo ubil.

Porotniki so jo spoznali za krivo in je bila obsojena na 6 let težke ječe.

Čista Suzina ali sepree št. 6

Pride jutri v Elitni...

Sokol

Sokolstvo ob petletnici koroškega plebiscita

Dne 10. oktobra t. l. poteče pet let, odkar se je izvršila na Koroškem naša narodna tragedija, da smo potom plebiscita izgubili zibel našega narodnega pokreta in da je del Koroške, ki ima popolnoma slovenski značaj, pripadel Avstriji. Avstrijski, zlasti pa koroški Nemci praznujejo ta dan s posebnimi proslavami in manifestacijami, zlasti pa se pripravljajo letos ob petletnici, da z velikimi prireditvami pokažejo, da je Koroška vsa v nemškem taboru in da po vsej Avstriji, pa tudi v inozemstvu vzbudijo zanimanje za Koroško. Ker se vedno pojavljajo glasovi o združitvi Avstrije z Nemčijo, jim haš petletnica plebiscita nudi ugodno priliko, da pokažejo Koroško kot povsem nemško naselbino, zlasti se zato, ker se poudarja, da bi pri združitvi Avstrije z Nemčijo pripadla Koroška deloma k Jugoslaviji.

Da vzbudimo zanimanje za naše brate okraj Karavank med jugoslovenskim narodom in zlasti še med našim Sokolstvom po celi Jugoslaviji, je prosvetni odbor JSS na poziv Jugoslovenske Matice izdal sledeči proglas, ki pozivlja sokolsko članstvo, da manifestira za Koroško:

V Avstriji pripravljajo letos za 10. oktober velike manifestacije. Vse dosedanje manifestacije pa niso imele v jugoslovenski javnosti žal nobenega odmeva, kar je Nemcem izdatno olajšalo vse priključitveno delo, ki se zato vrši sistematično in nemoteno brez nas, preko nas, zato tudi proti nam.

Zaradi tega mora biti letošnji 10. oktober v vsej Jugoslaviji pravi »Koroški dan«, impozantna protimanifestacija vsega jugoslovenskega naroda, enodušen izraz narodove volje, ki hoče združiti svoje rojake v narodni državi kraljevine SHS.

Priključitev Avstrije k Nemčiji pomeni po vsem prirodnem in zgodovinskem pravcu torej priključitev Korotana k Jugoslaviji.

Pozivljamo bratske župne prosvetne odbore, da takoj izdajo navodila na svoja društva, da pridejo ob petletnici plebiscita, to je dne 10. oktobra manifestacijske shode za Koroško in predavanja o Koroški. Pokažimo svetu, da ne odnehamo od zahtev po jugoslovenskem Korotanu.

Vsa sokolska društva so obvezna, da na dan 10. oktobra priredijo sama ali v zvezi z drugimi kulturnimi ali obrambnimi društvi primerne manifestacije za Koroško, ki bodo vzbudile med članstvom in med narodom sploh zanimanje za ta del odtrgane naše zemlje. Gradivo za predavanja bo razposlala Jugoslovenska Matica vsem sokolskim društvom direktno. Naj ne bo torej sokolskega društva — posebno v Sloveniji — ki ne bi izpolnilo dne 10. oktobra svoje narodne dolžnosti.

Ob tej priliki naj se opozarja občinstvo na list »Koroški Slovenec«, ki izhaja na Dunaju za Slovence na Koroškem. To je edini list, ki je našim bratom na Koroškem na razpolago in ki se potezuje za njihove pravice. Da se izdajanje lista podpre, naj se tudi v Jugoslaviji razširi. Naroča se v Celovcu in stane četrtletno 25 Din.

Proglas predsedstva ČOS pred volitvami

Kakor znano se vršijo v češkoslovaški republiki letošnje leto volitve v Narodno skupščino. Ker bo boj pri volitvah hud in bodo politične stranke skušale pridobiti čim več glasov, zato je predsedstvo ČOS, vnaprej izdalo oklice na vse sokolsko članstvo, ki ga je v češkoslovaški republiki lepo število, v katerem daje članstvu navodila, kako naj se ravna v političnem boju in kakšne dolžnosti ima.

Proglas se glasi: Predsedstvo Češkoslovaške Obce Sokolske razglašja z ozirom na različne časniške vesti o udeležbi Sokolstva pri bodočih volitvah v Narodno skupščino:

1.) Verno svojim nalogam jasno izražanjem na VII. glavni skupščini vnovič poudarjamo, da politično cerkveno nazoriranje ne sme biti vnešeno v sokolsko organizacijo. Sokolstvo kot celota ne sme iti z nobeno obstoječo politično stranko niti s katero, ki se bo ustanovila ali se že ustanovila.

Sokolstvo ni vstopilo in ne bo vstopilo v nobeno politično stranko, z nobeno se ni združilo in se ne strinja v volilnem delovanju.

2.) Od članstva pričakujemo, da bo pri volitvah oddalo svoje glasovnice samo za one politične stranke in osebe, v katere ima zaupanje, da bodo pri svojem političnem delovanju odgovarjale sklepom glavne skupščine, da bodo delovali pri zakonodajni češkoslovaške republike v duhu narodnega in sokolskega programa na temelju naravnosti, demokratizma in socialne pravičnosti.

3.) Svojemu članstvu kliče v spomin, da greši vsak proti narodni stvari, kdor odda prazno glasovnico ali se popolnoma volitve vzdrži.

Iz razglašja je točno razvidno, da se Sokolstvo kot celota ne bo vtkalo v politične boje, da je pa dolžnost vsakega Sokola udeležiti se volitev in voliti take poslanca, ki jamčijo po svojem nazoru in delovanju, da bodo delovali

Trgovec z dekleti

pride iz St. Silosa v Ljubljano!
Dekleta pazite!

po sokolskih načelih tudi na političnem polju. Stališče je enako, kakor ga je zavzemalo tudi jugoslovensko Sokolstvo doslej pri volitvah.

Iz seje prednjaškega zbora ČOS. Na seji prednjaškega zbora članov ČOS — po naše zbor župnih načelnikov — se je vršila dne 6. septembra v Pragi po bile predelane in razložene proste vaje za člane za VIII. vsesokolski zlet. Pred tem je izvajalo sedem petoric te proste vaje, da so si župni načelniki ogledali kako vaje izgledajo in kako naj se izvajajo. — Sklenjeno je bilo, da bodo starejši člani, ki nastopijo na zletu z vajami s palicami, imeli bele košulje in črne hlače (civilne), ne pa v slavnostnem kroju brez surk, kakor je bilo predlagano. — Ker so se pojavili razni pomisleki, da bi se glavni zletni dnevi vršili v dneh od 27. do 29. junija, je bilo načelnikstvo poverjeno, da sme po potrebi nastopiti zato, da se za glavne zletne dneve določijo 4. 5. in 6. julij in da vzpored v tem smislu spremeni. — Končna odločitev o tem še ni padla, vendar je na pričakovanju, da se zlet preloži na julij, ker se je večina žup izreklo za preložitve, to pa zato, ker pridobi članstvo s tem en delovni dan. 5. in 6. julija sta namreč dva praznika. 4. julij pa je nedelja, tako se porabijo sami prazniki za zletne dni, kar mnogo pomeni za udeležnike zleta.

Sokolski vestnik župe Zagreb

V začetku septembra je izšla dvojna (8. in 9.) številka te izborne urejevalne sokolske revije z bogato vsebino in več lepimi ilustracijami medletnih tekem v Beogradu in zleta banatske sokolske župe.

Na prvi strani Vestnika se nahaja manifest celokupnemu Slovenskemu Sokolstvu, ki so ga prineli že vsi jugoslovenski Sokolstvu naklonjeni dnevniki iz domovine. Starešinstvo sokolske župe kralja Petra Svačića v Zagrebu objavlja navodila, kako naj se ponaša jugoslovensko Sokolstvo ob priliki zleta hrvatskih »Sokolov«. Brat Alfred R. Pichler razpravlja v daljšem članku o organizaciji naraščanja, ki je zelo važna za naše prednjaštvo ter ga naj vadi telji pazljivo prečitajo.

V članku »Vježbač i športas« piše brat dr. Pivko o razliki med telovadcem in sportnikom. Pisec nam podaja nalogo sporta in telovadbe ter poziva, naj telovalci in sportniki teže k edinstvenemu cilju, gojitvi svojega telesa. Brat Sava Manojlović ima krasen članek »Sokolska ideja u sadašnjosti«, v katerem opisuje naloge Sokolstva za sloveštvo in zlasti jugoslovenski narod. V članku »Vježbač bez šarže«, daje neki sokolski brat lepa navodila onemu članstvu, ki nima pri društvu nobene odborniške ali druge funkcije. Neimenovani pisec poziva vse članstvo, da sodeluje pri društvenem delovanju ravnotako, kakor bratje odborniki in drugi društveni funkcionarji. Ta članek naj bi vse članstvo pazljivo prečitalo in si ga vtisnilo v srce.

Župni starosta br. Ante Brozović obširno opisuje medletne tekme in vidovdanske svečanosti v Beogradu. Zanimiv je članek »Sokolski sporazum«, v katerem so zbrani razni članki iz dnevnega časopisa, ki se je v zadnjem času toliko zanimalo za sokolski sporazum med jugoslovenskim in hrvatskim Sokolstvom. Podrobno o tem poročati bi bilo odveč, ker je bilo o tem že objavljenih več člankov tudi v ljubljanskih dnevnikih. Dalje daje članek »Sokolska akademija« lepa navodila, kako naj se prirejejo telovadna akademije in kaj naj obsega spored akademij.

V župnem glasniku se nahajajo poročila iz župnih društev in iz seji župnega starešinstva. V rubriki »Jugoslovensko Sokolstvo« so poročila žup in društev iz cele države, v Slovenskem Sokolstvu pa kratke in zanimive vesti iz slovenskih sokolskih organizacij. Pod rubriko »Razno« priobčuje vestnik poročila o napadih naših nasprotnikov na jugoslovensko Sokolstvo.

Vestnik, ki je ena naših prvih sokolskih revij, prav toplo priporočamo vsemu našem članstvu. Stane letno 48.— Din ter se naroča pri starešinstvu sokolske župe Zagreb ali pa pri uredniku bratu Ante Brozoviću, Zagreb, Nova ves br. 23. I. H.

Priprave za VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Priprave za VIII. vsesokolski zlet nastalo od dne do dne. Pridno se prireja zletišče, ki bo na Strahovskem stadionu ter bo zavzemalo trikrat večji prostor kot zletišče poslednjega sokolskega zleta na Letni ter je določeno za več kot 15.000 telovadcev in telovadk. Zlet bo trajal od maha do konca julija z bogatim vzporedom vsake nedelje. Glavni zletni dnevi bodo 5. 6. in 7. julija. Obisk 8. zleta bo večji kot vseh dosedanjih: Samo iz Amerike bo prišlo v Prago na zletne dni okrog 20.000 Čehoslovakov.

Novi sokolski prapor. V nedeljo 27. t. m. razvije sokolsko društvo v Srem, Mitrovici svoj novi prapor. Prapor je izdelan po načrtu lanskega zletnega lepaka za zagrebški zlet. Isti dan razvije svoj društveni prapor tudi sokolsko društvo v Kutini, ki je izdelan po načrtu JSS. V obeh krajih se vršijo obsežne priprave za te sokolske slavnosti.

Sokolska župa v Celju vabi sosedna društva, da se udeležijo pogreba velikega narodnega borca in staroste g. dr. Josipa Serneca v krolju in s prapor. Zbor je v telovadnici celjskega Sokola ob treh popoldne, a pogreb bo ob štirih.

Domače vesti

10. oktober — «Koroški dan»

Ko smo po nesrečnem plebiscitu zapustili Koroško, smo svetlo obljubili svojim bratom onstran Karavank, da ne smatramo koroško vprašanje končnovalno rešeno, ampak da hočemo z vsemi silami delovati za edino naravno rešitev, ki je končna združitev vseh Slovencev z Jugoslavijo. Ob neletnici plebiscita kliče Jugoslovenska Matica vsem Slovincem to obljubo v spomin in jih poziva, da pokažejo domači koroškim bratom, da niso pozabili nanje in z dostojnimi prireditvami manifestirajo za osvoboditev slovenske Koroške.

• Veliki župan dr. Vilko Baldi nastopi s prihodnim tednom daljši dopust in odpadejo radi tega do nadaljnjega sprejem. Za časa njegove odsotnosti ga zastopa g. načelnik Janko Kremenšek.

• Njegoševa proslava v Ameriki. Naši ameriški rojaki priredijo povodom svečanosti na Lovčnu svojo proslavo v spomin velikega črnogorskega pesnika. V Newyorku bo predaval univ. prof. Pupin o Njegošu in njegovih delih.

• Inozemski slikarji v Jugoslaviji: V Sarajevu sta prispela danski slikar g. Deelis in francoski slikar g. Jour, ki bosta prepotovala Bosno in Hercegovino in napravila več lepših prirodnih posnetkov.

• Osebnost. Oblastni referent za osrednje in strokovne šole prof. Franc Mravljak v Mariboru je bil razrešen dolžnosti. Na njegov mesto je imenovan g. prof. dr. Pečovnik v Mariboru.

• Uradni list za ljubljansko in mariborsko oblast št. 88. prinaša sledeče: Instrukcija za agrarno tehnična dela ob izvajanju navedbe ministra za agrarno reformo o definitivnem določanju objektov in subjektov agrarne reforme z dne 2. marca 1925. št. 8160—25 dalje navodila za izvrševanje predpisov o izvozu alkohola in inozemstvo, cenovnik za prodajanje smodnika, komunikata in strelnih vrvi.

• Nove poštne-telegrafske šole. Ministrstvo za pošto in telegraf je sklenilo osnovati več novih šol pri vseh direkcijah pošte in telegrafa. Šole se otvorijo še letos in sicer v Splitu.

• Srebrna poroka. V Sv. Florijanu pri Rogatcu je proslavil v četrtki v ožjem krogu šolski upravitelj g. Karel Wretzel srebrno poroko. Jubilarita sta zdrava in čila. Želimo jima, da bi dočkala tudi zlato poroko.

• Smrtina kosa. Na Vranskem je umrl večer zvečer v starosti 64 let tamonjski trgovec in posestnik g. Karel Schwenner, brat ljubljanskega knjigarnarja g. L. Schwennerja in tati g. dr. Julija Fellaherja, sodnika v Ljubljani. Trg Vranskem je izgubil z njim erega svojih najodličnejših občanov, ki se je živahno udeleževal na narodnem, gospodarskem in humanitarnem polju. Okoli 15 let je bil župan na Vranskem in ga je občina v priznanje njegovih zaslug izvolila za častnega držana. Pokopnik je bil dalje načelnik Posojilnice na Vranskem od njene ustanovitve, dolgoletni načelnik in častni član Prost. gasilnega društva, častni član pevškega društva »Vranska Vila« odobrniki Narodne čitalnice in sploh član vseh tamonjskih narodnih društev. Bil je kremenit značaj in odločen narodnik. Svojega jugoslovenskega prepričanja ni skrilal niti v časih najtežjega preganjanja in je vzgojil svojo družino v strogo narodnem duhu. Posebno ljubezniv in blag človek, je bil s svojimi bogatimi izkušnjami in nasveti, vsakomur drage volje na razpolago. Pogreb bo v torek, ob 10. dop na župno pokopališče. Naj bo vrlomu možu po uspešnem življenju lahka domača zemelica, katero je tako ljubil, žalostnim pa naše iskreno sožalje!

• Srbskohrvatski tečaj za madžarske novinarje. Zveza madžarskih novinarjev v Budimpešti priredi tekom letošnje zime za svoje člane srbskohrvatske, češke, slovaške in rumunske tečaje, da se morejo madžarski novinarji prirediti jeziku nasledstvenih držav. Po dovršenih tečajih dobijo šest novinarjev državno podporo za potovanje v one države, katerih jezikov so se priučili.

• Razpis dijaških štipendij za inozemstvo. Ministrstvo prosvete je razpisalo konkurz za štipendije 50 dijakov za študij v inozemstvu. Pravico do štipendij imajo študenti, ki so diplomirali na kakšni fakulteti v naši državi in plačajo njihovi starši manj kot 15 Din davka na leto.

• Kongres nemških dermatologov v Dresdenu. Od 14. do 16. t. m. se je vršil v Dresdenu na Saškem 14. kongres nemških dermatologov, katerega se je udeležilo mnogo zdravnikov iz vseh evropskih držav. Tudi Japonci, redni gostje vseh znanstvenih prireditve so bili zastopani na kongresu v večjem številu. Mesto Dresden je sprejelo goste z največjo gostoljubnostjo. V veliki dvorani »Društvenega doma«, ki je bila popolnoma zasedena, so se pričele po oficijelnem pozdravu pod predsedstvom prof. Richla z Dunaja znanstvene razprave, ki so pričale o stalnem napredku in spoznavanju in zdravljenju kožnih in spolnih bolezni. Povdarjalo se je med drugim posebno uspešno zdravljenje sifilisa z različnimi novimi, posebno bismutovimi preparati in dosedaj nepoznane uspehe zdravljenja sifilitičnih obolenj živčevja (tabes in progresivne paralize), z malarijo.

• Za tujskoprometno propagando potom naših železniških vozov. Zveza za tujski promet nam sporoča: Železniška uprava namerava, potom Novinarske agencije v Beogradu razobesiti po naših železniških vozovih I. in II. razreda, ki cirkulirajo po mednarodnih progah, reprezentativne slike naših letovišč, kopališč, zdravilišč, večjih hotelov, kiš podjetij itd. Slike, ki predstavljajo naše kraje in naravne krasote v splošnem, bo podjetje afiširalo brezplačno, za razobešene druge slik bo pa treba prispevati majhno odškodnino. Zveza za tujski promet namerava v ta namen zagotoviti primeren materi-

jal ter se obrača na vse tujskoprometne interese, prometna in olepševalna društva, lastnike hotelov in kopališč ter zdravilišč ter na vse javne in privatne faktorje, ki jim je razvoj našega tujskega prometa pri srcu, s prošnjo, da ji blagovolijo poslati fotografije, ki bodo služile v to svrhu. Posebno so naprošeni vsi oni, ki so že poslali Zvezi lepe slike, ki so se deloma uporabile pri razstavi na velesejmu, da od vsake teh fotografij pošljejo čim preje mogoče še po en izvod na naslov Zveze za tujski promet v Ljubljani, Dunajska cesta št. 1. (Ljubljanska kreditna banka.)

• Absolvente in absolventke drž. dvorazredne trgovske šole v Ljubljani letnika 1923-24 vabimo na sestanek, ki se vrši v soboto dne 3. oktobra v gostilni pri Mraku na Rimske cesti Zadeva je važna, udeležite se sigurno! — Sklicatelj.

• Srednja tehnična šola se je ustanovila na prošnjo trgovske in obrtniške zbornice v Novem Sadu. Šola se otvori še tekom tega leta.

• Naši v Ameriki. V Clevelandu je umrl naš rojak Frank Strniša, doma iz Gorenjega Vrha pri Dobovici. Star je bil 67 let. V star domovini zapušta ženo, sina ter brate. — V E 961, 237 t. St. je umrl Janez Budan, ki je bolehal dalj časa za rakom. Doma je bil iz Žužemberka in je bival nad 20 let v Ameriki. Zapušta ženo, otroke in več sorodnikov. — Blag jim spomin!

• Abiturientski tečaj na drž. trgov. akademiji v Ljubljani se otvori dne 3. oktobra. Ustneiz in pisni pregledi se sprejemajo dnevno v pisarni trg. akademije, Askerčeva ulica 9/II. — Ravmatelstvo.

• Učni tečaj za babice. Na državni babilski šoli v Ljubljani se prične dne 4. novembra učni tečaj za babice, ki bo trajal 10 mesecev. V tečaj se sprejmejo ženske, ki še niso prekoračile 40 leta in ki so, ako so neomožne, prekoračile 24 leto ter po pismene. Natančnejši podatki so razvidni v Uradnem listu št. 88, nakar opozarjamo reflektantije.

• Hercegovina v filmu. V Mostar je dospela te dni filmska družba, ki bo napravila več filmskih posnetkov najznamenitejših delov v Mostarju, med drugim tudi grob velikega našega pesnika Aleksa Šantića.

• Vojaški glasnik. Izšla je 14. številka tega vojaškega lista s sledečo vsebino: Neznani junaku (pesem). Naša lepa domovina (Baranja, Bačka, Banat). Ne dajte zemlji (pesem). Podoficir u trupi. Duh srbske vojske in razni drugi zanimivi članki ter beleške.

• Lov občin Homec se bo oddal na dražbi pri srezkom poglavarstvu v Kamniku v petek, dne 25. septembra ob 10. dopoldne. Lovišče je ob kamniški prog in je bogato zlasti na zajlch. Vsi prijatelji lova so vabljeni, da se udeležijo dražbe. 1852

• Slovenski biografski leksikon izide v 6. zvezkih do konca 1926. Naročniki celega leksikona plačajo ali 500 Din takoj ali 90 Din za posamezni zvezek. Naročila sprejema in oddaja že prvi zvezek založnica Zadruga gospodarska banka v Ljubljani in njene podružnice.

• S'leot, najboljšo sredstvo proti stenici. Glavna zaloga drogerija Anton Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

• Najboljša kava je »Malčkova kava in kavica«. Dobiva se povsod.

• Pri slabih prebavi, želodnem in črevesnem katarju, dispepsiji za vnetje slepiča, odstranjuje naravna Franz-Joževo grenčica zaostanke v trebuhskih organih hitro in brez bolečin. Dolgoletna izkušnja v bolnicah je dokazala, da uporaba Franz-Joževe grenčice izbornu urejuje delovanje črev.

Dobro se v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z rudniško vodo.

• Resma, gilit, ishlas, exudati (ženske bolezni) Piščanske blatneure u kući. Najmoderniji način liječenja piščanskim originalnim blatom i blatnim kompresama. Dobije se u svim lekarnama i kot Glavnog skladišta »Salus« d. d. Ljubljana, Aleksandrova cesta 10. 1823

• Predavneje o gobah prirediti v šoli na Viču ob 10. dop. g. Ante Beg. Prihodnjo nedeljo 27. t. m. pa v Selcih nad Škofjo Loko ob 15. popoldne v šolskem poslopiju.

• Lovci pozor! Vse lovce opozarjamo na inerat o zavarovanju lovcev v zadnji in predzadnji številki »Lovca«. Oni lovci, ki se hočejo zavarovati, naj se prijavijo. Zadnji čas do 1. decembra 1925.

• Pozor potniki v Dalmaciji. Uradno se razglasi: Državno redarstvo v Splitu je odredilo, da mora imeti vsakdo, ki potuje v času od 20. septembra do 5. oktobra 1925, v Split, objavo (potno izkaznico) ali pa veljavni potni list, ker bi se v nasprotnem slučaju najstrožje postopalo. Objave izdaja v Ljubljani policijska direkcija, na deželi pa srezki poglavar.

• Nadomestek za tobak. Naročnik z Gorenjskega nam je poslal cigareto v kateri se nahaja prav debela vrstica iz prediva. Prav nič zaželeno nadomestilo za že tiak ne prvovrsten tobak. Kozar zanima ta specialiteta naše monopolne uprave, si jo lahko ogleda v izložbi našega ineratnega oddelka, Prešernova ulica 4.

• Pri »Tičku na grčku«. Danes ob 3. popoldne zadnjič v tej sezoni na raznuju pečen prešček. 1861

• V prvi higijski brezalkoholni točilnici in okrepčevalnici zraven higijsne razstave na velesejmu, sprejema člane in članice za goljtev treznosti vsak dan. — Mirko Zargaj. 1840

• Preložitve zrebanja loterije. Društvo za zgradbo sokolskega doma v Šiški pri Ljubljani naznanja, da se je zrebanje od njega uvedene loterije vsled tehničnih težkoč prelazilo. Zrebanje se vrši neprekinjeno dne 31. marca 1926. Obračamo se do sokolske žutečih sre, naj z razprodajo srečk pomorejo postaviti velikemu delavskemu pred mestu Ljubljane lasten društven dom, ki naj bo trdnjava državne jugoslovenske misli. Srečke je naročiti na naslov gornjega

Najcenejši, najprejnejši, najmodernejši in najpraktičnejši so le »VOLKA« čevlji in novice. Izdeluje po meri, sprejema poravnala, pošilja na povzetec: »Volka«, Ljubljana, Krekov trg 10. 5897—a

Obleke, površnike, dežne plašče

ter vsa druga oblačila za gospode, dečke in otroke kupite gotovo najceneje in najboljše v naši detaljni trgovini na Erjavčevi cesti št. 2 (nasproti dramskega gledališča)

Konfekcijska tovarna FRAN DERENDA & Cie. LJUBLJANA.

Tennis-turnir

za prvenstvo Slovenije

v dneh 18., 19. in 20. septembra t. l.

na tennis-prostorih S. K. Ilirije

* Zavarujte se proti neizgledam pri vožnji na železnih. Opozorjamo potujoče občinstvo, da si lahko nabavi pri »Putniku« in v vseh knjigarnah na kolodvorih zavarovalne police zavarovalnice Rosija-Fonsir pod zelo ugodnimi pogoji in po nizkih cenah. Vsled številnih neizgled na železnih priporočamo vsakemu potniku to zavarovanje.

* Cvetje v jeseni. Iz Vrčic pri Semiču nam je poslala gđc. Mara Judinčeva, učiteljica, lep razcveten cvet jablane, ki cvete na šolskem vrtu. Zopet nov dokaz neverjetne igre narave v tem času.

* Požari v Vrču. V zadnjem času se pojavljajo vedno bolj pogosto različni požari. Sumi se, da mnogi posestniki samj zažigajo svoje hiše, da na ta način pridejo do denarja potom zavarovalnice. Najbolj čudno pa je to, da zavarovalnice takoj po požaru izplačajo zavarovalnino.

* Zopet neurje v Sarajevu. V petek popoldne je divjala nad Sarajevom zopet huda nevihta. Padala je toča in lilo je kakor iz škafa. Temperatura je znatno padla in v višjih legah nad Sarajevom je celo močno snežilo.

**„LUCIFER“
„MISTERIJA“**

* Samomor zapelane deklice. V Dobrem selu pri Mostarju se je pred kratkim obesila lepa in mlada deklica Marica Tripkovič, hčerka zelo imovitih staršev. Deklica se je zaljubila v nekega mladeniča, ki ji je obljubil zakon, toda samo toliko časa, dokler je ni onečastil. Po samotnem dejanju jo je zapustil in ji rekel, naj si izbere drugega. To je tako učinkovalo na mlado nesrečno deklico, da se je obesila na vrtu poleg rodne hiše. Ko je mati zagledala nesrečno hčerko je omedlela ter so jo le z največjo težavo zopet spravili k zavesti. Proti nesramnemu ljubimcu je uvedla policijo preiskavo.

* V trgovini R. Stermeck v Celju, se je našel zlat poročni prstan. Kdor ga je izgubil naj se oglasi pri blaginji omenjene veletrgovine, kjer ga dobi nazaj.

* Beg iz kaznilnice. Iz ženske kaznilnice v Begunjah je pred nekaj dnevi pobegnila 29 letna Frančiška Mraz, ki pa je sicer baje bolj goraka, a tudi nevarna tatnica. Doma je iz Vira pri Šmarju.

Če oče s svojim sinom kroat gre...
Pride jutri v Elitni...
Iz Ljubljane

u— Na naslov cestnega odbora v Ljubljani. Pišejo nam: Stanovalec Zlatkove ulice in sosednih hiš na periferiji mesta pred Rožno dolino, ki pa spadajo še pod mesto, uljudno prošijo člane cestnega odbora, naj si pridejo ogledat, koliko škode in škribi nam delajo neizpolnjene obljube, ki smo jih dobili poleti. Zima se bliža, a jarki so še vedno taki kot so bili. Zlasti jarek med gozdnim vrtom in tobačno tovarno je nujno potreben čiščenja, ker voda tamkaj najbolj zastaja in povzroča, da majhni novi kanali nimajo zadosti hitrega odtoka. Posledica je, da pri vsakem nalivu plavajo. Prepričani smo, da bodo merodajni činitelji upoštevali naše upravičene prošnje in ukrenili vse potrebno, še predno zapade sneg.

u— Zaplankana Dolenjska cesta. Prejeli smo: Dolenjska cesta je zbog svoje prisilne lege zlasti spomladi in jeseni eno najprijetnejših ljubljanskih šetališč. Posebno ob nedeljah in praznikih romajo tod cele procesije proti Rudniku in Laverci. Nedavno je podaljšal mestni magistrat električno razsvetljavo in škribi tudi za rednejše skopiranje, s čemer je dobila ta cesta še večjo privlačnost. Na žalost pa so se pojavile te dni pod Rakovnikom tik ob cesti dolge in visoke planke, ki ne zakrivajo samo prilaznega razgleda po zelenem Barju in Dolenjskem gričevju, marveč bodo tudi povzročale večno blato na hodniku. Vrhutega pa so te planke še neokusne in žaljivo tudi estetično čut. Značilno je, da si je privoščil to neokusnost nekoli bivši občinski svetnik, eden onih, ki so toliko grmeli proti »zaplankanju« Tabora. Zdaj pa primerjajte Tabor in te planke, pa boste videli, koliko smisla imajo ti ljudje za estetiko.

u— Nadomestek za tobak. Naročnik z Gorenjskega nam je poslal cigareto v kateri se nahaja prav debela vrstica iz prediva. Prav nič zaželeno nadomestilo za že tiak ne prvovrsten tobak. Kozar zanima ta specialiteta naše monopolne uprave, si jo lahko ogleda v izložbi našega ineratnega oddelka, Prešernova ulica 4.

u— Pri »Tičku na grčku«. Danes ob 3. popoldne zadnjič v tej sezoni na raznuju pečen prešček. 1861

u— V prvi higijski brezalkoholni točilnici in okrepčevalnici zraven higijsne razstave na velesejmu, sprejema člane in članice za goljtev treznosti vsak dan. — Mirko Zargaj. 1840

u— Preložitve zrebanja loterije. Društvo za zgradbo sokolskega doma v Šiški pri Ljubljani naznanja, da se je zrebanje od njega uvedene loterije vsled tehničnih težkoč prelazilo. Zrebanje se vrši neprekinjeno dne 31. marca 1926. Obračamo se do sokolske žutečih sre, naj z razprodajo srečk pomorejo postaviti velikemu delavskemu pred mestu Ljubljane lasten društven dom, ki naj bo trdnjava državne jugoslovenske misli. Srečke je naročiti na naslov gornjega

Nakupovat gremo zimsko blago v
Šentpetrski bazar
v Ljubljani, Martinova cesta 8,
kjer je velika izbira manufakturnega blaga. —
Ugodne cene.

u— VSAKODNEVNI KONCERTI SE VRŠE V KAVARNI RESTAVRACIJI IN V KLETI »ZVEZDA«. V RESTAVRACIJI IGRA VSAK VEČER OD 7. NAREJ PRVOVRSTNA DAMSKA KAPELA. 2402r

**Prva slovenska učna knjiga
„Kako se naučim fotografirati“
je pravkar izšla!**
Dobi se v vsaki knjigarni. Cena Din 9.—.

društva. Vsi, ki so od društva prejeli srečke v razprodajo, pa jih še niso plačali, se uljudno naprošajo, da izkupiček takoj nakažejo.

u— Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani vabi vse člane in članice ter prijatelje kolesarskega sporta, da se udeležijo danes popoldne srečanja in dirke v Šiški. Zbirališče točno ob 1. uri na Sv. Jakoba trgu ter pohod z godbo v Šiško k startu. Vrši se ob vsakem vremenu. Odbor. 1855

u— Plesne vaje bo prirejalo trg. društvo »Merkur« v Ljubljani vsako soboto v areni Narodnega doma počenši s 3. oktobrom. Prijave sprejema društvena pisarna Gradišče 17. I. vsak dan od 6. do 7. ure zvečer. Odbor. 1856

u— V hotelu Miklič se toči bizeljski mošt po 12 Din za liter. 1859

u— Prva higijsna brezalkoholna točilnica in okrepčevalnica zraven higijsne razstave na velesejmu toči vsak dan pristne gorke in mrzle brezalkoholne pijače. Soke vseh vrst sladkane in nesladkane na drobno in debelo vedno v zalogi. Naslov: Brezalkoholna Ljubljana, Velesejem. 1840

u— Kavarna »Leona«. Vsak dan prvovrstni salonski orkester. Začetek ob 8. 1837

u— Nesreča vsled neprevidnosti. Ljudje se včasih gibljejo po ulicah, tudi najprometnejših, tako neprevidno, da je naravnost čudno, da se ne pripeti več nesreč. Posebno pred električnim vozom imajo pasanti kaj malo respekta, čeprav zna biti ta prav nevaren. V petek, okrog 14. ure, je šla po Prešernovi ulici posestnica Marija Hribernik iz Virmah in prekoračila ulico ravno pred iz Marljinega trga prihajajočim tramvajem, ki jo je zajel in jo podrli na tla. K sreči je Hribernikova padla v stran in se le lahko poškodovala po desnem stegnu.

u— Policijske prijave. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 neizgled, 3 prestopki kaljenja nočnega mira, 1 prestopok pljanosti, 1 prestopok trpinčenja živali, 1 prestopok obrtnega reda i izseditev potom policijskega dnevnika in 11 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi tatvine in 1 radi beračenja.

u— Okraden v vlaku. Delavec Matevž Kalan, uslužben pri tvrdki »Balkan«, stanujoč v Zbiljah, se je vozil v petek popoldne v vlaku iz Zidanega mosta v Ljubljano. Na ljubljanskem kolodvoru pa je Kalan nenadoma zapazil, da mu manjka črna usnjata listnica, v kateri je imel okrog 800 Din gotovine in železniško legitimacijo. Izpeljal mu jo je iz žepa neznan žepar. Splošno se opaža, da je pričela ta nadloga zopet huje strašiti po naši železnici.

u— Napad v Tivoliju. V bližini hotela »Tivoli« so včeraj na večer napadli trije neznanji moški zdravnika dr. Viktorja Cvara, stanujočega v Celju. Eden napadalec mu je iztrgal palico in ga začel tepsti po glavi, nakar so ga vsi trije obdelali še s pestmi, tako da je obležal nezavesten, dokler mu niso nudili pomoč mimo prišli pasanti.

Iz Maribora

a— Osebnost. Podpreglednik finančne kontrole v Mariboru Davorin Lovšin je premeščen v Domajnovce, podpreglednik Julijan M... pa v Ljubljano 1.

a— Novi tečaj za strojeplasje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo se začnejo na zasebnem učnem zavodu Ant. Rud. Legat v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Vpisovanje in prospekti v trgovini s pisarniškimi stroji Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, samo Slovenska ulica 7, telefon 100. Nobene podružnice! 1796

a— Znižanje šolnine! Zasebni učni zavod Ant. Rud. Legat v Mariboru naznanja, da je za nove tečaje, ki se začne dne 1. oktobra šolnina za vse predmete (strojeplasje, slovensko in nemško stenografijo ter knjigovodstvo) znatno znižana, tako da bo tudi revnejšim slojem mogoča udeležba. Natančnejše v prodajalni tvrdke Ant. Rud. Legat & Co., Maribor, samo Slovenska ulica št. 7, telefon 100. Nobene podružnice! 1850

a— Tihopatec zopet na delu. Pri svojih temnih poslih se razni tihopateci, posebej oni boljše vrste, zelo radi poslužujejo mednarodnih brzovlakov, v katerih zlorabljajo skrite kotičke za skrivanje svojega blaga. V četrtke je imela mariborska carinarnica pri ponoldanskem brzovlaku Dunaj - Zagreb zopet dober plen. Tudi tokrat so se poslužili tihopatec iste metode kakor oni s saharinom, o katerih smo že poročali. Skrili so namreč svoje blago v oddelku 2, razreda in sicer v odortino za spuščanje okna. Vešče oko carinika je pri pregledovanju voza opazilo tudi, da je voščeno platno, s katerim je voz tapetiran, prerezano na strefnem

Separee št. 6 ali Čista Suzana
Pride jutri v Elitni...

oboju. Tukaj so našli v neizrabljenem votlem prostoru med streho in tapetiranim obojem ter v odprtini za spuščanje okna 4 kg cigaretnega papirja in 4 kg smodnika. Lastnika tokrat niso dobili. Tihopatsko blago so zasledili v kurznem vozu Praga-Beograd, ki so ga vsled dolgotrajne in natančne preiskave v Mariboru odklopili od vlaka.

a— Meso po nizki ceni. V ponedeljek ob 8. ure naprej se bo na prosti stojnici v uli pri mestni klavnicni prodalo 120 kg govejega mesa po 7 Din kg in približno 70 kg svežega svinjskega mesa po 14 Din kg. Prodaja samo na konsumente po 1 do 2 kg.

a— Parkkoncert v Mariboru. Spored današnjega koncerta mariborske vojne muzike je sledeči: 1.) Pokorni, Vseslovenski marš. 2.) Auber, uvertura iz Fra Diavola. 3.) Nedbal, Hyacinte, valček. 4.) Puccini, fantazija iz Madame Butterfly. 5.) Vilhar, Hrvatski ples. 6.) Brodli, Tugovanka, pot-puri. 7.) Vinš, Konjičke divizije, koračnica.

Iz Celja

e— Filatelistično društvo »Orion« ima zopet svoje redne sestanke ob četrtkih ob osmih zvečer v društveni sobi.

e— Ljudsko vsenčilsiše bo imelo v ponedeljek ob osmih zvečer v risalnici deske meščanske šole občni zbor z običajnim dnevnim redom. Da bi se ga naše občinstvo v velikem številu udeležilo!

e— Proslava 35-letnice Sokola v Celju je radi smrti g. dr. Josipa Serneca preložena.

e— K pogrebu dr. J. Serneca vabijo svoje člane sokolsko društvo v Celju, celjska Orjuna in podružnica Slov. lovškega društva. Sokoli in Orjunaši se udeležijo v kroju in s praporci.

e— Celjski maturanti iz leta 1910 imajo sestanek dne 21. t. m. ob 7. zvečer v celjski kavarni Evropa. Udeležba obvezna.

Dvonaštrpna
Trgovska HIŠA
na Marjinem trgu 2 se ugodno prodaja.

Izgotovljene obleke
O. Bernatovič
Ljubljana
— Meslini trg

Iz Trbovelj

t— Trboveljčanka umrla v Ameriki. Te dni je došlo iz Amerike obvestilo, da je umrla v Taylorvillu Ill. Trboveljčanka Frančiška Tomažič, ki zapušta v domačem kraju dve sestri, v Ameriki pa moža, dva sina in brata.

t— K notici o nedeljskem počitku. Dostavno k pojasnilu, ki ga je prineslo »Jutro« kot odgovor na »Slovenčeve« napade, nam poročajo, da so na Marjin praznik 8. t. m. ves dan razbijali v novem poslopiju klerikalnega Društvenega doma. Če že drugič navadnim ljudje ne spoštujejo praznikov in delajo, bi pričakovali vsaj od ljudi, ki imajo patent na vero, da jim bo praznik zares svet dan. Ker imajo vedno cerkvene zapovedi na jeziku. Toda je že tako, da je teorija nekaj drugega kakor praksa.

t— Vinsko trgovstvo Sokolskega društva. Trboveljski Sokol je sklenil prirediti v soboto 3. oktobra vinsko trgovstvo v prostorih Sokolskega doma. Kakor je znano, priredi naslednjega dne vinsko trgovstvo tudi »Obrotno društvo Hrastnik-Dol« v Trbovljah.

Iz Primorja

* Okraden vikar. Vrtojbiški vikar je posebno priljubljen pri tatovih, ki so ga že večkrat obiskali. Zadnjič so prišli k njemu v torek, pa so odšli praznih rok, ker jih je prepoplil s strelji. Pred tem pa so mu odnesli klobase, obleko in čevlje.

* Padanje cen. Radi izboljšanja tečaja li se na mednarodnem denarnem trgu so se cene nekoliko skrčile. To znižanje pa upoštevajo le veletrgovine, dočim je ostalo pri prodaji na drobno vse pri starem.

* Medved na lovski razstavi v Gorici. V Gorici imajo sedaj lovsko razstavo, prvo prireditve te vrste v Italiji, ki je, kakor znano

ELITNI KINO
Matica
Telefon 124.
Predstave ob nedeljah:
3. 1/25, 6. 1/28. 9.
Predstave ob delavnikih
4. 1/26, 1/28. in 9. uri
Prvovrstni umetniški
orkester svira pri vseh
predstavah.

Samo še danes se predvaja krasna salonska družabna
igra v 7 dejanjih

ŽENA, KI JE GREŠILA...

Veliki obisk pri tem filmu je najboljši priporočilo in najboljši
dokaz, da je isti prvovrsten. — Krasna vsebina, polna ljubezni,
greha in maščevanja. — Osobito lepi in efektni konec. —
Izvrstna igra — Novi najmodernejši način režije in osvetljenja
posameznih slik. — Vsebinsko Vam pove naslov filma

Kulturni pregled

Občni zbor Orkestralnega društva

V torek, 15. t. m. ob 8. uri zvečer se je vršil redni občni zbor Orkestralnega društva Glasbene Maticice v Ljubljani ob obilni udeležbi članstva. Načelnik društva, srz. pogl. dr. Ivan Karlin, je pozdravil navzoče ter v svojem nagovoru zlasti poudarjal, da je orkester pridobil v svojem vodji prof. L. M. Škerjancu dirigenta, ki ima ne le visoko glasbeno naobrazbo ampak je tudi eminenten organizator talent; nato je dal besedo tajniku ing. Planinšku. Iz njegovega poročila je bilo posneti, da je Orkestralno društvo v pretekli sezoni štelo 54 izvajajočih članov, in sicer 39 članov godalnega orkestra (od teh tri konservatoriste) in 15 članov ostalega orkestra (večinoma golence konservatorija Glasbene Maticice), kar znači proti preteklim letom znaten prirastek. Na tajnikov predlog je občni zbor soglasno odobril številčno ojačenje odbora, ki je dobil poleg dosedanjih funkcionarjev še gospodara ter tri nove odbornike. Blaginjak g. Avgust Pertot je podal blaginjsko poročilo ter kot vršilec poslov gospodarja tudi inventar instrumentov, ki si jih je Orkestralno društvo tekom svojega šestletnega obstoja nabavilo, oz. ki sta mu jih dali v uporabo Glasbena Matica in Filharmonična družba. Slednja je votirala na svojem zadnjem obnem zborni tudi znaten znesek Orkestralnemu društvu v svrhu nabave novih muzikali. Poročila odbornikov so bila z odobravanjem sprejeta na znanje. Pri novih volitvah je bil z vzklikom izvoljen na predlog dr. Neubergerja sledeči odbor: predsednik dr. Ivan Karlin, podpredsednik Saša Šantel, odborniki g. Karlo Planinšek, dr. Erik Mühlenberg, Avgust Pertot, Emil Hoffmann, Zoran Hribar, Slavko Koželj, Anton Lajovic, Rajko Stojec in Aleksander Dev. Po slučajnostih so prišli do obravnave nekateri predlogi glede gojitve komorne glasbe v članstvu Orkestralnega društva in glede popravila nekaterih instrumentov. Ob 10. uri zvečer je načelnik s pozivom na nadaljno poštvovalnost članstva zaključil lepo uspešni občni zbor.

Občni zbor Glasbene Maticice

V ponedeljek, 14. t. m. ob 8. uri zvečer se je vršil v dvorani Glasbene Maticice v Ljubljani redni občni zbor Glasbene Maticice. Predsednik dr. Ivan Karlin, ki je vsled odhoda dosedanjega blaginjskega tekom leta vodil tudi njegove posle, je podal izbrano poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu. Društvo, ki ima svoje prostore v poslopiju Glasbene Maticice, je dajalo svojim članom na razpolago v Čitalnici 6 jugoslovenskih, 6 čeških, 4 nemške, 4 francoske, po en italijanski, angleški in ruski glasbeni list. Poleg omenjenih listov se nahajajo v Čitalnici tudi starejši letniki mnogih glasbenih revij, ki so članstvu na razpolago za izposojanje ter umetniške revije strokovnega združenja oblikujočih umetnikov. Čitalnico obiskuje lepo število članov, posebno pa konservatoristi, ki dobijo na ta način priliko, seznaniti se izprvo z dogodki v glasbenem svetu, kakor se sicer vsak posameznik že iz gmotnih ozirih ne bi mogel. Pokrajinska uprava je z denarno podporo omogočila Čitalnici neno delovanje, ker bi sicer na podlagi članarine ne bilo mogoče naročevati toliko revij. Tudi češki konzulat in tukajšnji francoski institut sta mnogo pripomogla k razvoju Čitalnice s tem, da sta ji dala na razpolago večje številke listov, za kar se jima občni zbor posebno zahvaljuje. V tekočem poslovnem letu se določijo večje številke starejših letnikov revij za vezavo ter se s tem izpolnijo arhiv Gl. Č., ki obstoji iz — večinoma kompletnih — letnikov glasbenih listov bivše filharmonične družbe. Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik dr. Ivan Karlin, podpredsednik L. M. Škerjanc, tajnik Slavko Koželj, blaginjak Franjo Sič, knjižničar Karlo Planinšek, gospodar dr. Mirko Seneković in odborniki gđ. Marija Švajgerlevar ter g. Avgust Bertot, Anton Neffat, Saša Šantel in Marija Bravničar.

Repertoar milanske „Scale“ za sezono 1925-26

Milan, sredi septembra.
Priprave prvega italijanskega opernega gledališča, milanske „Scale“, za bodočo sezono so v polnem teku in je repertoar že takorekoč v celoti sestavljen.
Kar se tiče novosti, stoji na prvem mestu Puccinijeva nedovršena „Turandot“. Kakor znano, je Puccini med komponiranjem te opere prehitel smrt in je prevzel nalogo, da dovrši delo po Puccinijevi zasnovi njegov najboljši poznavalec in prijatelj maestro Alfani. „Turandot“ je bila že lani na repertoarju „Scale“, pa se zaradi Puccinijeve smrti ni mogla uprizoriti. Letos se uprizori prvič tako, kakor jo je komponiral Puccini, potem pa se bo dajala v Alfamovi izpopolnjeni.
Nadaljne novosti so: Debussyjeva „Il matrisio di S. Sebastiano“ (Muka sv. Sebastiana), komponirana na D'Annunziove besede, potem Musorgskega „Kovančine“, Stravinskega „Slaveci in Ravelova „Enfant et les Sortilèges“. Poleg teh pa pride še delo nekega italijanskega skladatelja, za katero se še vrše pogajanja.
Lanski uprizoritvi Wagnerjevega „Rhein-

golda“ in Walkire“ bo sledila letos uprizoritev „Siegfrieda“ in „Somraka bogov“. Uprizori se tudi Gounodov „Faust“, Verdijev „Ples v maskah“, Montemezzijeva „Ljubezna tri kralje“ in Weberjev „Carstolec“. V novi opremi pride na oder najbrž Puccinijeva „Butterfly“ in Catalinjeva „Lo-reley“ ter dva baleta, med njimi Stravinskega „Petruška“.

Iz prejšnjih sezon se ponove: Verdijev „Trovatore“, „Aida“, „Traviata“ in „Falstaff“; Boitov „Nerona“; Wagnerjev „Rensko zlato“, „Walkira“, „Tristan in Izolda“ ter „Moisterski pevci“; Puccinijeva „Bohème“ in „Gianni Schichi“; Giordanov „Andrea Chénier“ in „Cena delle beffe“ („Okrutna šala“); Zadanajeva „Cavalieri di Ekebur“, Pizzettijeva „Debora e Jael“, Wolff-Perarjeva „Quatro Rusteghi“, Bizetova „Carmen“, Humperdinckov „Janko in Metka“, Gluckov „Orfej“ in Debussyjeva „Pelléas in Mélisande“.

Glavno artistično vodstvo ostane v rokah mojstra Toscaninija, ki bo imel za prvega pomočnika dirigenta Panizzo. Zborni inscenacijo in strojni oddelek vodijo Veneziani, Forzano, Caramba in Ansaldo. Učiteljica prvih dveh razredov baletne šole je Angelina Gini, za ostale razrede pa Enrico Cecchetti, bivši profesor baleta na carskem odru v Petrogradu.

Gledališče se odprti 14. novembra in se prične sezona najbrž s „Trubadurjem“ („Trovatore“). Pred začetkom sezone priredi društvo za simfonične koncerte nekoliko koncertov pod Toscaninijevim vodstvom.

Rijavec v beograskem „Rigolettu“. Poročali smo že o sedanjem gostovanju tenorista Rijavca v beograski operi. Uspeh umetnika v Verdijevem „Rigolettu“ je bil prošli teden naravnost sijajen. Gledališče je bilo razprodano. Ko se je pevec pojavil na odru, se je vzdignilo tako navdušenje, da je dirigent moral prekiniti izvajanje opere.

Kritika beograskih listov ne najde dovolj pozitivnih besed za Rijavčev glas, o katerem pravi, da presega po svoji lirski kakovosti romantičen značaj Verdijevega dela.

Odlikovano cerkveno pevsko društvo. Z redom sv. Save tretjega razreda je odlikovano Srbsko cerkveno pevsko društvo v Pančevu, ki si je steklo velike zasluge za razvoj pevske umetnosti med pančevskim prebivalstvom.

Spominjska svečanost na čast pionirjem srbske drame v Novem Sadu. Te dni se je vršila v Novem Sadu spominjska svečanost na čast novosadskim gledališkim igralcem: Jovanu Gjorgjeviću, Tomiju Hadžiću, Dinariju Ružiču, Aleksandru Bačvanskemu ter pisatelju Stevanu Stevanoviću, avtorju drame „Uroš V.“. Po službi božji so igralci iz zastopniki Narodnega gledališča odšli na pokopališče, kjer so položili venec na gomilo dramatika Stevanovića, katerega stoletnica se bo obhajala v kratkem.

Nov gledališki list. V Bratislavi začne v kratkem izhajati gledališki list, ki bo nosil ime „Za kulisami“. Urejal ga bo prof. dr. Mužik.

Vladimir Sokolov v Berlinu. Izralec Vladimir Sokolov, prvi režiser moskovskega Komornega gledališča se je sporazumel z ravnateljem Hellmerjem, da bo insceniral uprizoritev „Nastanek“ v berlinskem Malem gledališču.

Pavel Wegener je igral dne 11. t. m. v berlinskem Lessingovem gledališču naslovno vlogo v drami „Götz von Berlichingen“. Režijo je vodil Rikard Rosenheim.

Iz londonskega koncertnega življenja. Letošnja koncertna sezona v Londonu bo zelo živahna in obeta niz pestrih zanimivosti. V Londonu nastopi cela vrsta svetovnih pevskih umetnikov. Jesenski koncerti se odprli dne 4. oktobra v Albert-Hallu, kjer bo pela Frieda Hempel.

Italijanski dramatik Borghese, ki je prišel na glas z dramo „Nadvojvoda“, pripravljajo nove komade: Mirella, Raj na zemlji in Lasalle.

Iz dunajskega gledališkega življenja. Državna opera ima na sporedu: baleta „Kar neval“ in „Cvetje male ideje“, opere: Cavalleria rusticana, Balazzo, Jožefova legenda, Tristan in Izolda, Tosca, Palestrina, Faust, Ples v maskah, Fidelio, Rensko zlato, Walkira; Volkopera izvajajo: Margareto, Bohemo, Evangelinika, Tosco in Afričanko; v Burgtheatru igrajo „Sodnika Zalamejskega“.

Nova sezona moskovskih Hudožestvenikov. Drugi hudožestveni Studio v Moskvi je otvoril svojo letošnji gledališki sezono dne 5. septembra s „Hamletom“, v katerem je igral naslovno vlogo igralec M. Čehov. V naslednjem času pridejo na vrsto drame: Andreja Bjelega „Petersburg“, Ajšilova „Orestija“ ter Aleksandra Tolstega „Smrt Ivana Groznega“. Pisatelja Romašov in Erdman sta dobila naročilo napisati eno novo delo za tekočo sezono. Poleg tega je vodstvo gledališča naročilo v spomin stoletnice dekabristske vstaje dramo z naslovom „1835“.

Čista Suzana ali separee št. 6
Prič'e jutri v Elitni...

O BLE KE
kupite na ceneje pri 14.1.
Josip Rojina, Ljubljana

Sport

Tekme za olimpijski fond

Ilirija : Hermes ob 14.45, ASK. Primorje : S. K. Jadran ob 16.45. — Igrišče SK. Ilirije.
Današnje tekme za olimpijski fond vzbujajo med domačo publiko precejšnje zanimanje. To je tudi razumljivo, če pomislimo, da nastopijo najboljši domači klubi, med katerimi vlada precej ambicije in volje do zmage. Vzrok zanimanju je brez dvoma tudi ta, da so naša moštva pokazala v zadnjih tekmah nekaj napredka in upamo, da ni bilo to samo slučaj.

Ilirija : Hermes. Tekma med tema kluboma donaja vedno živahno igro z ozirom na voljo Šikarijevo do zmage napram pravku. Res je, da Hermes v marsičem zaostaja za Ilirijo, vendar ne klone nikdar s strahom pred njo, tako da mora Ilirija vedno uporabiti vse svoje znanje, da si zagotovi zmago. Nekoliko bolj interesantna bo tekma med

ASK. Primorje : SK. Jadran. Tu si stojita nasproti skoro popolnoma enakovredna nasprotnika, ki hosta skušala na vse mo goče načine, da izvojujeta zmago. Oba kluba se nahajata trenutno v dobri formi, kar sta dokazala v zadnjih tekmah. Seveda bo SK. Jadranu v tej tekmi za to, da se revanšira za svoj zadnji poraz.

Tekmi se vršita ob vsakem vremenu. — Vstopnina za obe tekmi skupna.

Sobotne nogometne tekme

LJUBLJANA. Rez. Ilirije : rez. Primorja 7 : 1 (4 : 1). Včeraj se je vršila na igrišču Ilirije v prid olimpijskega fonda tekma med rezervami Ilirije in Primorja. Tekma je bila zanimajna kot olimpijska tekma, to se pravi, da bi njeni dohodki šli v korist olimpijskega fonda. Včeraj ni bilo nikakih dohodkov, udeležba slaba. Tekma je z obeh strani nudila še precej lepo igro. Poraz Primorja je zakrivila predvsem slaba obramba, ki se ni znala prilagoditi novim pravilom glede off side. Napad Primorja je preveč kombiniral. Pri Iliriji je bila dobra napadalna vrsta. Krilska vrsta je lepo podpirala napad ter je tudi dobro pomagala obrambi. Vrtar je bil nesiguren. Primorjaši so zastreljali dve enajstmetrovki. En gol Ilirije je padel iz enajstmetrovke.

PRAGA: Viktorija Žilkov : Wacker (Dunaj) 4 : 1 (2 : 1). Cricketer (Dunaj) : DFC 3 : 2 (2 : 1).

DUNAJ: FAC. : Vienna 2 : 0 (1 : 0). International : Neubau 3 : 3 (1 : 1).

BUDIMPEŠTA: Repr. Budimpešte : reprezentanca Štajerske 0 : 0.

Opozorjamo sportno občinstvo na našnji lakoatletski miting za srednješolsko prvenstvo Slovenije. Miting se vrši na igrišču Primorja (Dunajska cesta) in se začne dopoldne ob 10. ter nadaljuje popoldne ob 2. Vstopnina je z ozirom na propagandni značaj mitinga zelo nizka.

Kolesarski podsvet Slovenije. Dirka za državno gorsko prvenstvo se vrši danes na Vrhniki. Start ob 3. pop. pri km 20.107, cilj pri km 26.107 državna cesta proti Logatcu. Prijavljenih je 24 najboljših dirkačev Saveza. Občinstvu je obisk omogočen s popoldanskim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.25 min. Zmagovalec prejme od vrhnikiških sportnih dam in gospodov venec in častno darilo. Razglasitev rezultatov ob 4. uri v restavraciji Mantua. — Upravni odbor.

Sportna razstava. Vsi kolesarji, udeležniki dirke za gorsko prvenstvo se pozivajo, da pridejo ob 10. dop. v klubov lokal kolesarske Ilirije na vrtu restavracije Novi svet, nato skupni odhod na Sportno razstavo.

Ilirija jun. : Svoboda. Prijateljska tekma med juniori Ilirije in Svobodo se vrši ob poveljnem vremenu danes ob 10. dop. na igrišču Ilirije.

S. K. Ilirije nogometna sekcija. Danes ob 9.30 se poziva v garderobo sledeče moštvo: Ambrož, Globokar, Strehovec, Galič, Kušar, Černač, Zupančič Iv., Šiška, Privšek, Jerab, Brgleč, Nel, Presinger, Rihar, Mihelj. — Trening juniorske skupine v torek in četrtek ob 16. l. moštva in rezerve v sredo in petek ob 17. — Načelnik.

Avstrija : M-džarska. 56. tekma med reprezentancama Avstrije in Madžarske se vrši, kakor smo že poročali, danes, in sicer v nekoliko neregularnih razmerah. Namesto obojelega Algnierja, ki je bil prvotno določen, bo branil svetišče avstrijske reprezentance Edi Kanhäuser (Sportklub).

Slavija prvek Češkoslovaške. Vprašanje, kdo bo prvek Češkoslovaške, je sedaj rešeno. Pri prvenstvenih tekmovanjih je Sparta dosegla največ točk. Prvenstveno tekmo Sparte proti Vršovcem pa so naknadno proglasili za prijateljsko. K ponovno določenih prvenstvenih tekmah Sparta ni nastopila, izgubila je vsled tega dve točki ter padla na drugo mesto. Sparta je proti temu protestirala. Takozvana paritetna komisija pa je odločila, da so odločitve prvih instanc pravilne. Zato izgubi Sparta dve točki in Slavija je prvak za to leto.

Teniski turnir za svetovno prvenstvo v singlu. Prošli ponedeljek, takoj po zaključku finalnih iger Davis-cupa, se je v Forest Hillu začel velik turnir za prvenstvo v singlu, za katerega se je prijavilo 64 najboljših igralcev sveta. V prvi rundi so zmagali vsi favoriti. Tudi druga jim je bila naklonjena. V tretji sta izpadla Francoz Borotra (ki je izgubil proti Williamsu 6 : 2, 6 : 2, 6 : 2) in Avstrijec Anderson v boju z Johnstonom (6 : 1, 1 : 6, 8 : 6, 6 : 4). Zanimivo je, da so stave na Tildena padle tekom poslednjih štirinast dni od 4 na 2. Ameriški tisk daje največ šans Tildenu, Johnstону, Richardsu in Lacostu. — O končnem rezultatu bomo že poročali.

Miss Ederle, ki je že trikrat poskusila preplavati Canal La Manche, je prošlo soboto odpotovala v Ameriko. Pred svojim odhodom je izjavila, da se bo prihodnje leto zopet vrnila, da ponovi svoj poizkus.

Anketa proti surovi igri pri nogometu

nih tekmah nameravata sklicati praški policijski predsednik in praški župan. Za to anketo so „Narodni Listy“ dali nastopna navodila za končne sklepe: 1. Brezobzirna kazen za vse krivce, ki jo naj izreče sportna oblast. 2. Zmanjšanje števila tekem, ker trpijo vsled preobilice tekem živci gledalcev in igračev. 3. Sportna morala se mora spraviti na višjo stopnjo.

Lzbornen damski lakoatletski rekord. V Wiesbadnu je nemška lakoatletinja Leni Junkers tekla na 100 m v času 12.2. Svetovni rekord znaša 12.8. Leni Junkers je še nedavno na tej progi dosegla čas 12.4, ki se pa radi močnega vetra ni priznal.

Na Solovjeških otokih in „Solovješki monastir“.

„Jutro“ je nedavno na podlagi angleškega lista „Temps“ poročalo, da so ruski boljševiki napravili iz solovješkega samostana ječo za buržo in protiboljševske elemente ter da imajo sedaj tam zaprtih okoli 5000 ljudi različnega spola iz vseh slojev slovenske Rusije. Da seznanimo cenjene čitatelje z vso veličino tega samostana, prinašamo njeza opis, kakor nam ga je poslal slovenski dobrovoljec, ki je leta 1918. samostan sam videl in si ga natančneje ogledal.

Na daljnem severu v znatni razdalji od naseljene morske obali, kamor je zanesla svetovna vojna v borbi za narodno osvoboditev in ujediničanje tudi naše jugoslovenske dobrovoljce, se nahajajo na Solovjeških otokih takolimenovani „Solovješki monastir.“ Že od daleč ga zagledaš, če potuješ po Belem morju od Arhanželska od Kemi. Čim bolj se mu približuješ, tem bolj se vzdiguje iz enolične površine morja ogromne stavbe raznih cerkev in okroglih stolpov. Človeku, ki se je privadil surovi in nenadni naravi severa, se nudi veličastna slika človeškega življenja na pustih otokih sredi burnih valov Belega morja. Duša se ti divi pri pogledu na večno svetinjo pravoslavne Rusije in ti gledaš s čudom in znatiželjno na pestro sliko samostanskih zgradb sredi morja. Bilo je pozno v jeseni leta 1918., ko je bilo nekaj črt Dopunškega bataliona dobrovoljačkov korpusa Srba, Hrvata i Slovenaca na oddihu na takozvanem Popovem otrovu, ne daleč od Kemi majhnega prijaznega mesteca z raznimi državnimi uradi prve stopnje v arhangelski guberniji, na obali Belega morja. Od solovješkega monastira smo bili oddaljeni samo 64 km morske poti. Domačini so splošno pripovedovali našim dobrovolcem, da boljševiki niso upali, vsaj do takrat ne, približati se tej vserski verski svetinji, kljub temu, da so drugod brez vsakih pomislekov ropali in plenili tudi cerkve in samostane. Bilo je dne 8. novembra 1918., ko nas je nekaj častnikov-dobrovoljcev iz dopunškega bataliona odplulo s solovješkim parnikom v Belo morje, proti Solovješkemu otokom. Na morju nas je zalotila megla in mi smo se morali voziti počasi ne toliko radi megle, kakor radi skal, ki štrlijo iz vode. Po večurni nemirni vožnji so se pojavile pred nami v megli in mraku veličastne stene samostanskih cerkev in zgradb ter pristan. Izstopili smo. V dvonadstropni „gostilnici“ blizu pristana, ki spravi do 1000 in še več ljudi udobno pod streho, smo si zagurali sobo in prenočili. Potem smo se predstavili samostanskemu predstojniku — arhimandritu, ki nas je povabil k večerni službi božji in k skupni bratski mizi samostanskih menihov.

Prihodnjega dne smo si ogledali v spremstvu nekega meniha najznamenitejše posebnosti „solovješkega monastira.“ Mirno rečeno, mi smo strmeli nad veličino zgradb, krasno notranjostjo i razkošno opremo cerkev, katerih je na vseh solovjeških otokih nad 70, ter nad vzornim in vsestranskim gospodarstvom samostana. Pred vojno je živel v njem okoli 3000 menihov; ko smo mi prišli tja, jih je bilo še kakih 800, druge je razpršila svetovna vojna. Metili so po svojih osebnih zmoglostih izvrševali

razne duhovne poklice in opravljali najraznovrstnejša gospodarska dela v samostanu. Omenjam le, da ima solovješki monastir svojo lastno ladjedelnico in lastne morske parnike, s katerimi vzdržuje promet med otoki in arhangelskim pobrežjem. Za 6 mesečno prezimovanje svojih parnikov ima poseben „dok“, v katerem jih vzdigne iz vode, da v morju ne zamrznejo. Kapitani in vse parniško osebje na teh parnikih so menihi. Nadalje ima samostan lastno elektrarno, kjer proizvaža električno energijo za razsvetljavo in najraznovrstnejšo uporabo v obsežnem samostanskem gospodarstvu, parno žago in umetni mlin. Živinski dvor, v katerem goji več tisoč glav goveje živine in mnogo konjev. Tu smo našli tudi biološko in meteorološko stanicjo za raziskovanje belomorskega živalstva in zračnih sprememb. Ogledali smo si tudi slikarsko šolo, kjer so podučevali menihi takrat nad 100 učencev v slikarstvu, samostansko zakladnico z raznimi dragocenostmi, zlatimi križi in cerkveno posodo ter z zbirkami starih rokopisov, listin in knjiž. Nadalje po več metrov široke samostanske utrdbi in trdnjavske stolpe, ki so za časa krimske vojne leta 1854. z uspehom kljubovali angleškemu naradom in njihovu bombardiranju ter končno veliko zbirko starinskega orožja, malih štirikolesnih možnarjev, najrazličnejših pušk in sulic. Tukaj imajo menihi shranjeni tudi nad 2 m visok kup krogel najrazličnejše velikosti, s katerimi so Angleži leta 1854. skozi tri dni obsipavali samostan. Angležem so odgovorjali — menihi, katerim sta poveljevala dva oficirja ruske carske vojske, z dvajsetimi samostanskimi topovi. Streliva so tudi imeli dovolj, saj so si ga pripravljali in izdelovali v lastni kovačnici.

Ako še omenjam, da izdelujejo menihi tudi porcelanasto posodo in da lovijo na veliko morske ribe in pridobivajo morsko sol, potem bi bilo to približno vse, kar smo si zamogli tekom enega dneva površnega pregleda. Za eno ali drugo panogo gospodarstva je bil samostan tudi večkrat odlikovan. Vse gospodarstvo solovješkega monastira se razprostira na šest precej velikih otokov s skupno površino okoli 280 km². Obrat je torej velikianski in ni čudež, če se je končno tudi boljševikom zahotelo po neizmernem bogastvu in zakladih tega samostana. V samostanu so jih pričakovali že leta 1918., ko so pred njimi poskrili najdragocenejši stvari iz svoje zakladnice ter jih zakopali po gozdih. Začetkom vojne je samostan baje daroval nad 100 pudov (1 pud = 16.41 kg) zlata in srebra za vojne potrebe ruskemu državnemu erariju.

Solovješki monastir, ki ima značaj večjega mesteca, je ostal vsem, ki so ga enkrat videli, v trajnem spominu in neizmerna škoda bi bila, ako so boljševiki uničili to, kar so pridne roke menihov ustvarile v teku stoletij za rusko pravoslavno, gospodarsko blagostanje in prosveto v tej nenjrajzni in ledeni severni pokrajini. Toda, kakor je „Jutro“ po nekem angleškem izvirniku poročalo, se boljševiki v svojem razdirajočem delu niso vstrašili razdejanja tudi tega, na kar je bila skozi stoletja pomorna vsa slovenska Rusija. —e—

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo „Vilfanov čaj“. Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvajajo: Laboratorij Mr. D. Vilfan, /agreb, Hlca 204.

× Uspeh časopisne reklame. Ameriški milijonar Hearst je kupil grad Sankt Donat v Normandiji zgolj na podlagi časopisnih ilustracij. Grad je še vedno v takem stanju, kakor je bil pred 700 leti in je bil do sedaj last vedno ene in iste rodbine.

× Vojaske vezbanje šolske mladine na Poljskem. Poljsko naučno ministrstvo je sporazumno z vojnim ministrom izdelalo zakonski načrt o splošni dolžnosti fizične vzgoje in vojaškega vezbanja šolske mladine. Na podlagi te odredbe bodo odslej na vseh srednjih šolah poleg sporta in telovadbe obvezne tudi vojaške vežbe.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 19. septembra 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	765.2	12.4	sever	megla	
Ljubljana . . .	14.	766.0	16.6		več. obl.	
Ljubljana . . .	21.	766.2	13.0	sev. vzh.	obl.	
Zagreb . . .	7.	764.4	14.0	jug. vzh.		
Beograd . . .	7.	765.2	14.0	brevz.	jas.	
Dunaj . . .	7.					
Praga . . .	7.	762.2	12.0	jug. zap.	obl.	0.1
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 5.43, zahaja ob 18.4, luna vzhaja ob 6.42, zahaja ob 19.3. Barometer višji, temperatura višja.

Pričetkom tedna je udrl preko Rusije v širokem pasu mrzel zrak s Severnega Ledenege morja proti jugu. Dasi so se zračne plasti na svojem potu z daljnega severa precej segrele, vendar so bile, ko se dospele do srednje Evrope, še vedno zelo hladne. Ozračje se je tako ohladilo, da je v planinah padal snež 1200 do 1300 m nizko navzdol in da se je obdržal že malo nad to višino. Po višjih gorah je zavladal izredno hud mraz. Mrzli val pa se to pot ni ustavil nad srednjo Evropo in „vzhajal“, marveč je udaril še dal — preko Balkanskega polotoka — Sredozemsko morje; ko je zaveval na toplejše zračne plasti, je povzročal povsod padavine, no znatnejših višinah snež, celo v Italiji.

V zvezi s tem se je pojavila burja, ki je na naši jadranski obali prav močno divjala.

Ko pa se je nad vso srednjo Evropo razvil visok zračni tlak ter se razširil tudi nad sosedne predele, se je ozračje umirilo; zračni tok je ponehal in s tem tudi dotok hladu od severa in severozvoda. Ali toplega mirnega vremena, ki je nastopilo sredi tedna, nismo bili deležni dolgo. Na zapadu je zračni tlak pričel hitro padati; razvila se je tamkaj velika depresija in pričela, naglo širiti svoje območje proti nam. Že v četrtek popoldne je prevladal v ozračju jugozapad; postalo je precej toplejše, ali hkrati tudi vlažnejše in padati je pričel znova dež. Enako se je vreme poslabšalo tudi v večini ostale Evrope, razen na jugu, kjer so zopet na boljšem, nego mi.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Spremenljivo. Precej oblačno, brez bistvenih padavin.

Iz življenja in sveta

Parisko pismo

(Latinsčina kot velika moda. — Čudna reklama. — Pritožbe kuharjev. — Leopard in slon.)

Pariz, sredi septembra. Madridski dnevnik A. B. C. poroča, da prihaja v Parizu v gotovih elegantnih krojih neka čisto posebna moda v navado, namreč raba latinskega jezika. Kot se je starim Rimljanom zdelo elegantno, govoriti grško, in kot se je boljših krogov po vsem svetu danes smatra francosčina kot neobhodno potreben običajni jezik, tako je kaprica mode letos uvedla v elegantne francoske kroge latinsčino.

Zanimivo je, da je prišla v Španiji in Italiji reakcija, ki zahteva gojitev latinsčine, starega maternega jezika vseh Romanov.

«Medicamentum nostris paratum officinis. Longa scientiae pervestigatioe acquisitum. Certa suavitque sua efficacia contra acutas longa...» intestinale obstrukcije potissimum, etc.». Tako se glasijo prve besede reklame, ki je izšla v nekem rimskem dnevniku, ki iz glada seveda boli, da je vzeta iz Molièreovega «Namišljenega bolnika», kot iz Cicerona, in poveličuje odvajalno sredstvo, o katerem pravi, da je zelo uspešno in okusno.

Ta reklama ima svoj pomen. Že nekaj časa vodi laški listi boj za restavracijo latinsčine. Običajstvo se menda precej zanima za propagando. Nekateri trgovci, med katerimi se nahajajo naravno tudi lekarnari, so začeli z iniciativno in dali dober zgled. Ali se bo oglašanje v latinskem jeziku splošno razvilo po laškem tisku? Ali bo preko mela Italije prodrlo v druge romanske dežele? Ali bodo tudi v Parizu hvalili v doglednem času farmacevtske izdelke v Virgilovem jeziku po časopisih? Na to je danes še nemogoče odgovoriti.

Španci se pa že sprašujejo, ali nekega dne ne bo treba znati dobro govoriti latinsko v elegantni družbi. Vest, da se v Parizu to že vrši, je zbudila onkraj Pirenejev pravo senzacijo in iz zvala živahne komentarje. Moda vedno gasužni človeštvo in ni dvoma, da bo ta nova pariška moda imela isti uspeh.

Španski latinisti si že manejo roke in zahtevajo, da se reformira v Španiji v šolah pouk latinsčine, ki se jim zdí nepopoln. Razburjeni so namreč vsled tega, ker je neki časnikar zahteval, da se uči latinsčina po Berlitzovi metodi in se na ta način prilagodi modernim jezikom.

Ko Vam pišem te vrstice, kar vidim, s kakim zadovoljstvom jih požirajo slovenski klerikalci. Latinsčina je modalo to je voda na njih mlin! Da, toda latinsčina je moda v romanskih deželah, ker so se iz latinsčine razvili romanski jeziki, in če bi hoteli mi to modo posnemati, bi morali začeti govoriti staroslovensko in predvsem zahtevati, da se uvede stara slovensčina v cerkev. Pred tem je pa naše klerikalce, ki so bili rimski kot papež sam, kar groza...

Če sem že omenil latinske oglase v časopisu, zabeležim še drug oglas, ki mu ne manjka originalnosti.

Neki gostilničar v okolici Pariza si je dal tiskati karte s sledečim reklamnim napisom:

«Autel — restoran — cafet — buifé. — Oh! Borre de la Marne. — On den-ce. — On riz.»

«Ca me dit, dix manches et faites: orchestra avec jase, Sales pour naus-ses et banquettes de 10 á 250 cou-vercles.»

Duhovit tak pravopis ravno ni, pri-znati pa moramo dotičnemu gostilni-čarju, da je našel nov način privabljati goste.

In ker smo že pri oglaših in reklamah, omenim, da je zadnje čase po franco-skem časopisju mnogo oglasov kuhar-jev. Kot znano, so francoski kuharji pr-vi svoje stroke na vsem svetu in po-sebno priljubljeni v Angliji. Odkar pa vlada v Angliji brezposelnost, tuji de-lavci ne smejo več v deželo in tako je mnogo francoskih kuharjev brez mesta in se bržkone pritožujejo, da jim je dohod-v v Anglijo zabilan, medtem ko dobi-vajo angleški delavci neovirano dela v Franciji.

Zadnjič sem Vam poročal o leopardu, ki je ušel v Bulonjski gozd. Ni se dolgo veselil svoje svobode — čez tri dni so ga ustrelili. Pravkar pa prihaja novica iz Amerike, iz Arkansasa, da jim je tudi tam ušla zver, a ker mora biti v Ame-riki vse večje kot v starem svetu, je bil to slon. Američani pa so bili prak-tični kot Parizani: podali so na lov na debelokožca v tovornih avtomobilih in ga z njimi obkrožili. Toda slon je enega prevrnil in ušel... in še beži, če ga med tem niso še ujeli. —B.

Spomini kuharice

V Londonu živi v lastni palači že pre-cej priletna gospa Rosa Lewis, ki je imela v dobi svojih lepših let srečo, da je smela kuhati kronanim glavam, na katere ni vplivala samo s svojo kuhinjsko umetnostjo, temveč tudi s svojo ženskostjo.

O tej njeni izredni sreči je zvedel tu-di neki ameriški novinar, ki je potoval naravnost v London, da dobi od slavne kuharice avtentične podatke o njenem življenju in delovanju. Gospa Lewis ga je prijazno sprejela in mu pripovedovala svoje spomine, ki jih je vestni novinar marljivo beležil.

Po svojem povratku v Ameriko, je zbral novinar zabeležene podatke in jih izdal v knjigi z naslovom «Kraljica ku-

haric in kralji». Knjiga pripoveduje o življenju gospe Lewis, imenitne kuhar-ice in priateljice kraljevskih hiš in šte-vilnih evropskih aristokratov.

Gospa Lewis je pričela svojo karije-ro z dvanaistimi leti kot pomivalka v neki gostilni. Marsikaj je morala pre-stati, predno se ji je odprla pot do nje-ne gastronomske slave. Postala je ime-nitna kuharica, za katero so se potego-vali še bolj imenitni aristokrati. Pri-pravljala je bankete celo v angleških kraljevskih kuhinjah.

Knjiga spominov vsebuje mnogo do-godbic na račun raznih državnih pogla-varjev in številnih angleških aristokrat-ov. V angleškem časopisju je pričelo deževati najrazličnejših demantijev od prizadetih, ki trdovratno tajijo svoje stike s slavno kuharico. Med drugimi pripoveduje knjiga pikantne dogodbece s kraljem Edvardom, ki je imel zelo rad kompot in še rajši kuharico, ki ga je pripravljala. Tudi Viljemu II. je bila všeč, ki se je bolj zanimal zanjo nego za njeno kuharsko umetnost. Mladi Winston Churchill je moral slišati kopo neprijaznih opazk od svoje matere, ker se je vedno sukal v kuhinji med lonci in skledami.

Ko je zvedela gospa Lewis o tej knji-gi, jo je nemudoma kupila in jo brala z velikim užitkom. Ker pa je že v dobi, ko naveden človek razmišlja le še o mi-

Profili iz Ženeve

Zasedanje svetovnega parlamenta je zbralo v ljubko Ženevo množico ljudi iz vseh delov sveta. Mnogi med njimi so povprečni zemljani, ki izginejo med množico in za katere se nihče ne zani-ma. Mnogo jih je takih, ki so danes še tudi neopaženi, ki pa morda postanejo nekdanji širni sveta znane korifeje. Le-po številu naposled jih je, ki so že da-nes znani ne le vsakemu Inteligentu, ampak tudi najširšim slojem, ako se le malo zanimajo za to, kaj se rodi po sve-tu. Kdo ne pozna slovitega raziskovalca in socijalnega delavca Nansena, ki zastopa v Ženevi svojo domovino, Nor-veško? Kateremu delavcu je neznano ime Thomasa, ki načeluje v Zvezi na-rodov uradu dela, ali ime slovitega vo-ditelja belgijskih socijalistov Vander-veldea, ki nastopa v Ženevi kot zunanji minister svoje države? Tudi Aristide Briand, francoski zunanji minister, nje-gov angleški kolega Austen Chamber-lain, češkoslovaški Beneš itd., so znani daleč izven krogov, ki se podrobneje bavijo z evropsko politiko.

Če pa ten mož, ki jih vsakdo srečuje in opazuje z respektom, pa je še mnogo drugih, ki vzbujajo splošno zanimanje. Naj omenimo samo našega Radića, ki je svojčas kot zakrknjeni Savel znal zbuditi po evropskem časopisju toliko interesa in polemike. Umevno je, da za nimanje danes za sprebrnjenega Pav-la ni manjše. Na drug način vzbuja vse-splošno pažnjo zastopnik Indije, maha-radža Patialski, ki nastopa v popular-nem, nam običajnim zemljanom le iz kina, operet in z maskerad znanem in-dijskem turbanu in o čegar bogastvu kroji celo bajke. Za opazovalca, foto-grafa, karikaturlista in esejista torej hvaležnih predmetov dovolj.

Evo vam na naši sliki predstavnike iz ženevskega parlamenta. Zgoraj so od leve na desno Patialski maharadža, francoski ministrski predsednik Paul Painleve in norveški delegat Fritjof Nansen, spodaj v ovalu pa predsednik letošnjega zborovanja Zveze narodov, kanadski senator Dandurand.

nulosti vsega posvetnega, so demantiji prizadetih tako vplivali nanjo, da je vložila odpor ameriškega novinarja tož-bo z izjavo, da ga sploh ni nikoli videla in da ni nikogar pooblastila za objavo njenih spominov. Ameriška javnost je sedaj zelo radovedna, kakšna bo raz-sodba v tem procesu.

Najnovejši akvaplan

Plavanje v morju je res prijetno in zabavno, včasih pa utegne postati tudi opasno. Jadrnanje in veslanje in vožnja po morju je prijetna, ima pa to hibo, da je enostranska. Na ladji uživa morski zrak, morsko vodo pa občutiš in oku-siš le po nesreči... Pa tudi drugo slabo pritliklo ima vožnja po morju, a ta je želodčne narave... Redki so, ki se ji ne prime mrsaka bolezen.

Da vsem tem nedostatom odpomo-re, je izumil Francoz Villepion duhovito napravo, koje največje prednosti so udobnost, enostavnost in cenenost. Ta naprava — imenovani jo bomo na krat-ko akvaplan — obstoji iz dveh elemen-tov: 1.) iz treh kavčkastih z zrakom napolnjenih krogel, 2.) iz treh bambu-sovih prečk, ki spajajo te tri krogle med seboj. Dve vzporedni prečki sta zvezani z 2 širokima platnenima trako-ma, na katere lahko ležeš ali sečeš. Akvaplan je čudovito stabilen in tisti, ki so ga že preiskusili, pravijo, da si ne morejo predstavljati večjega užitka na morju, kakor sesti ali leči nanj in se prepustiti valovom. Kdor hoče, si lahko nabavi še par vesel ali pa kos jadra — kakor pač komu prija. Poleg sportne-ga užitka nudi tak-le akvaplan, kar je skoraj odveč poudarjati, velike higie-nične prednosti.

Akvaplan je iznajdba letošnjega no-letja. Upamo, da ga bomo naslednje po-čitnice videli tudi na našem Jadranu.

Statistika nesreč v Berlinu

Nemci so marljivi opazovalci življe-nja, ki se odzgrava v njihovi neposredni bližini. O vsaki stvari napravijo na kon-cu bilanco. Statistike so pri njih vsaka-danja stvar, nečajo pa se z vsemi mo-gočimi zadevami.

Berlinska policija je sedaj izdala sta-tistiko prometnih nesreč v prestolici. V zadnjih treh mesecih našteva statistika 2816 karambolov in 43 smrtnih žrtev na mestu nesreče. Med temi žrtvami je bila ena četrtina otrok pod 14 letom. 1501 oseba pa je bila ranjena. Naivečkrat so trčili med sabo ali pa z drugimi vozili avtomobili, potem pridejo na vrsto ko-čije in tovorni avti, motocikli in nava-dna kolesa. Primeroma majhen je od-stotek tovornih voz in električnih tram-vajev. Po kategorijah so bili povzroči-telji nesreč naslednji vzroki: v 422 slu-čajih hitra vožnja, v 236 slučajih neiz-polnjevanje cestnih predpisov glede vožnje ter v 71 slučajih pijanost. Ta statistika je prav poučna in nam kaže, kakšna ovira je natrkan človek na ces-ti v metežu živahnega prometa.

Najlepša ženska leta

Neki londonski list je razpisal anketo o najlepših ženskih letih. Rezultati an-kete so bili presenetljivi in so pokazali, da široki krogi ne častijo več mladih žensk.

Kakor nekdanj Balzac, ki je odkril očarljivost tridesetletne ženske, tako so londonski udeleženci ankete odkrili le-poto štiridesetletne ženske.

Sodelovanje ženskega spola v javnem in zasebnem življenju, sport, telovadba in moda, ki je zabrisala nekdanj tako strogo ločene starostne razlike, vse to je pripomoglo, da je ohranila moderna

Dnevi splošnega zadovoljstva

od 2./10. — 10./10.

Drago Schwab, Ljubljana

ženska še v srednjih letih svojo mla-dostno privlačnost, ki jo povečuje zre-lost.

Največ odgovorov je vsebovalo izja-vo, da je najlepša starost ženske okoli ajeneza štiridesetega leta. V tej dobi izginejo vse neopolnosti mladih let, sledovje starosti se pa tudi še ne pozna-jo. Zrela ženska seveda ne sme skrivati svojih let in se ne sme kazati mlajše, kakor je v resnici. Toaletta štiridesetle-tne ženske mora biti v popolnem skladu z njeno starostjo in ajeno postavo. Žen-ska v teh letih ima izkustvo, ki ga po-trebuje kot idealna družica svojega mo-ža. Napovedanih in dogovorjenih sestank-ov se udeležuje točno, ne govori ne-premišljeno ter ima pravo mero elasti-čnosti in živahnosti, ki preganjata dolgočasje.

Tako in podobno so se glasili odgo-vori, ki seveda niso merodajni. Saj je vendar Ninon de l'Enclos še s 70 leti očarala moške! Najlepša leta ženske so pač ona, v katerih čuti ženska največjo življenjsko silo, in ta leta doživi in pre-živi, žal, vsaka!

Iz pravljice sveta necivi-liziranih narodov

Nasilno prodiranje evropske civiliza-cije v necivilizirane pokrajine sveta je prineslo neizogibno izumrtje številnih pranaslovov in daljnih deželah. Civiliza-cija je uničila najprej posebnosti bstva «manjvrednih narodov», ki so pod vpliv-om in nasiljem civiliziranih belokož-cev pozabili na svojo prakulturo, ali pa so jo nezaupno skrivali pred Evropejci. Izumrtje «primitivnih» narodov, ki jih je pred stiki z belokožci čuvala priroda v nepristopnih pokrajinah so odnesli s se-boj v neopovratno preteklost vse skriv-nosti svoje prirodne kulture, ki je bila bogata na zdravi življenjski močrosti, iz katere izhaja nova civilizacija.

Ta zdrava prirodna kultura ni izginila samo z uničenjem ljudstev v Severni Ameriki, temveč tudi z izumrtjem Tas-manov in v veliki meri tudi s širjenjem krščanstva med raznimi pranaslov. Ko je v devetnajstem stoletju Evropa spo-znala, da je velika razlika med kulturo in civilizacijo, je bilo že prepozno. Izgi-nili so za vedno bogati zakladi dušev-ne življenja «primitivnih narodov».

Kakšni so bili ti zakladi, dokazujejo več ali manj pravilne in pripovedke raz-nih plemen, ki so se deloma še ohranili na številnih otokih med vzhodno Avstra-lijo, južnovzhodno Azijo skoraj do oba-le Južne Amerike. Ta plemena ne po-znajo v sedanjih časih tehnične višnje nobenega napoli modernega orodja ter izdelujejo vse svoje potrebščine in okra-ske iz kamna, lesa in školjk. Njihovo zunanje življenje je torej po evropskih pojmih zelo primitivno. Drugače pa je z njihovo duševno kulturo. Skoraj vsak domačin je umetnik v rezbarstvu in ornamentalnem slikarstvu. V njihovem spominu so bogati literarni zakladi, ki prehaajo iz generacije v generacijo. Iz virov te tradicije se more sklepati o prazgodovni človeštva.

Pleme na otoku Alu je ohranilo čudo-vito lepo pripovedko, ki je sumljivo po-dobna Gerhart Hauptmannovemu roma-nu «Otok velike matere.» Ako bi znal domačini pisati, bi dali tej pripovedki naslov «Otok malega očeta.» Pripoved-ka se glasi:

V starih časih, ko so bili ljudje na Alu še brez ladij in mrež, je rekel ne-kega dne poglavar svojim ljudem: Zgra-dimo si nekaj, da bomo mogli čez vodo, in če ne kaj drugega, da bomo mogli loviti ribe. In moške so šli na delo, da naredijo mrežo. Toda vzeli so trstje mesto ličja in so prinesli gnul les za gradbo ladje, zamazali so razpoke z ilo-vico mesto s smolo orehovega dreve-sa. Ko so se odpravili ljudje na lov, je ilovica v vodi odnehala. Ladje so se po-topile, in tudi mreže niso bile dobre, kajti ribe so prelomile trstje in so ušle.

V vasi pa je živela silno stara žena, ki je imela za vnuka malega dečka. Ta žena je vedela, kako je treba graditi ladjo in kako se splete mreža. Ni pa povedala tega nikomur v vasi. Šele na prošnjo malega vnuka, mu je zgradila pravi čoln in mu splela močno veliko mrežo. Ko je videl poglavar dečka v posesti dragocenega orodja, se ga je polastil, dečku pa je naročil, da mora paziti na čoln in na mrežo. Stari žen,

nebu... uboga deca solnca in zemlje, vode in zraka... «Tam» in pokazal je v dalje šumečih velemest, kamor so br-zele grmeče kače, «tam» jim ali mar ne solnca, ne zemlje, vode, ne zraka... Umetna solnca jim pretvarjajo noč v dan, v zavšitih ceveh in steklenicah pre-takajo tekočine, ki bodo kedaj nadome-stovale vsakdanji kruh...

Kljubovala mu je stoletna starka, ki ji je trpljenje že čisto zorovalo obraz v gr-často kepo, iz katere je neizprosno str-melo dvoje sivih oči: «Preklinjaš, fant! To so božja znamenja. Ali nisi bral, ka-kor je pisano, zgodbo o babilonskem stolpu? Morda si bral, pa si videl le črke. Pod oblake že letajo na jeklenih pticah, donebene hiše postavljajo, ali molitev so pozabili... Vidiš, zato, za-to se odpravljajo skale, da vro še speči potoki, zato se trgajo nebesa, da se vsi-pajo brezkončni slapovi, in se udira zemlja in golta vase svoje darove... ker smo se vsi zapustili, ker smo obu-pali nad molitvijo»...

Ker je bila gneča precejšnja in prepri-glasen, sta stopila med nje dva gospo-da v sivi obleki in orožnik. Eden od njih je bil časnikarski poročevalec. Ko se je razgovarjal s svojim tovarišem, je bil čudno vznemirjen in utrujen. Njegov zapisnik je bil časnikarski poročevalec,

Miran Jarc:

Groza

Kakor valovi levje grive se opletaio zrebni sunkovito butajoče reke ob le-sene stebre starega mostu... Travniki s tiho stezico, po katerih so v lepih ve-čerih hodili samotni ljudje, je utonil pod rjavlo dlako ogromne zveri, ki jo je tri-dnevno deževje prebudilo iz otopelo-sti... Od vseh vasi krožilo žalostna poročila: v selih je povodenj razrušila najboljše kmetije... Kot v porog je odplavila žunana, ki je moral nekaj ur doživljati robinzonado na okornem de-blu izpod svoje žage. Sestro je zabele-žilo v svoji kroniki tri smrti... v Za-lesju je poplava sredi noči nenadoma presenetila na skednju fanta in dekle-ta...

Smirni strah se je večal in večal. Po cestah so se zbirali bežeči kmetje. Na vozovih so reševali stare skrinje in omare, ki so se pod spomeniki prejšnjih stoletij čudaško okorno prerivali v se-danost... po križpotih so se pojavljali zgrbljeni stari, vraževerne žene in mladi heraci, preknati klateži in proroški cigani, ki so iz rok, iz čela la kart oznanjali, da so napačili dnevi bližajočega se sodnega dne. Orožništvo in voja-štvo, ki se je razpostavilo križem de-

žele, je zaman zasledovalo črne tujece, ki so se sumljivo gosto čredili, kot da jih je iz dna pljusnilo kalno valovje na površje.

Na obrazih vseh je mrzlično svetlo-tavala negotovost. Nebo je bilo kovin-sko težko in ploskovito, da je vsaka ja-sna misel omahnila in ugasnila kot kre-snica v močvirju. Živalski strah je pri-zvzemal vse grozotnejše oblike: govorili so o vlomih, o požarih. Pretkanci so si izmišljali pretečo novo vojno, in trosili govorico o kugi, ki je prestopila iz Azije v Evropo. Sama no sebi so se otvorila taka proizvajalščila vesti na važnejših mestih. Kakega prodajalca tobaka zuni-vasi je obkrožala gosta čreda radoved-nežev, ki so z naslado tinjali za pomir-jevalnimi, uradnimi poročili še bolj po-razna dejstva. Neki odnuden delavec je začel gromovito obdolževati tehniko... Vodili so ga iz gostilne v gostilno in ga napajali. On jim je govoril, Vznešeno, plamenče, O rudnikih, o Orienekspresu o radiu, o telefonih. Svojo razlago je stalno okraščeval s krivicami, ki jih pov-zročajo te neklenske iznajdbe. Govoril jim je o velikih stavkah la uporih in o borbah med bogatimi in zastoničarji. In ko so ga poslušali, jim je pred duhov-nimi očmi rasla strahotna apokaliptič-na zver Tehnika: ogromen pajk aeropla-

nov, avtov in najgroznejših strojev, ki je omrežil že vso zemljo. In zemlja — kot da so jo užalili: začela jih je opo-zarjati.

Že par noči je zganilo lišče zateglo zamolklo bobnenje, ki je utihnilo v plu-skoto dežja in v grmenju in križanju bli-skov...

Stara ženica, ki jo je brezsrčni gospo-dar poglaval kot užitarico iz bajte je našla zatočišče pri zapitem krojaču, ki mu je domačala celo dobiček. Proroko-vala je trumam, ki so prosile pomo-či in odseljevala zakonske zveze. Čemu bi rodili zarod črni dobi v žrelo. Nekemu mesečnemu pastirju je natve-zila bajko o vojni med človekom in zemljo, kar ga je na vso moč prevzelo, da so ga našli vaščani vsega jokajočega na cerkvenem pragu.

Vojna med človekom in zemljo... Misli bi, da se bodo ljudje začeli dru-žiti kot bratje in sestre, pa je bilo na-robe. Iz oči jim je začela sijati lokavost in nezaupljivost. Roka se je roki odmi-kala. Besede so bile odsekane in jed-rnate kot telegrafna znamenja. Že otroci so se osvobodili staršev in se tihotapili med brezdomce. Brezdomstvo je začelo mlkati. Nomadski duh, ki so ga sbletla vzroje in reda uspavala, se je pobunje-val in trkal kot odgnani tujec na vrata.

Brezdomstvo je bilo edina gotovost... Požarni signali so se vse bolj oostili. Zvon jim ni več oznanjal božjega kra-levstva, temveč bil jim je kilcar nenad-nih, zagonetnih razodetih: razodetje po-žara, kot je tulež trobila razodetje avta in strel iz topa bubenjeje v razbijanje in rušenje...

Vodovje je še vedno naraščalo. Zdramljeni levji, ki so jih v nočeh bičale viholične nebeške suliče, so zateglo hup-peli in se igrali s travniki, polji in ces-tami. Trgali so mostove, kot da so jih zgradili otroci, ne pa delavne roke ve-šjih stavbiterjev, ki so nekoč kot za večnost postavljali spomenike svoje zmagovalnosti.

Toda ogromni železniški viadukti, ki se je bočli kot slavolok nad nebesno reko, je bil videti neporazen. Visoko nad poplavljeno dolino so drveli brzi vlaki, so drdrale tovrne kače... tužina jih je oprostila, tužina jih pogoltne, komaj za par sekund so se brezbržnost ozirali nad besnečim pustošenjem spodaj. Uporni Andrej je razumel, Kot iz sanj jim je tolmučil in kazal z roko drveče vlačo-ve: «Ali čujete niti rezki porog?... Te-ga voda ne premore... Vaši dedje, Va-ši očetje in vi so peli in sanjali, so tr-peli in se veselili in jokali... Kakor je zemlja vlečla... kakor se je zljubilo

katere velika modrost se je razkrila, je poglavar zapovedal, da mora plesti mreže za vse moše. Ko jih je izgotovila, so šli moše zopet na lov. Deček je ostal v čolnu, da prevzame ulete ribe. Ko je tako sedel v čolnu in je iz dolgočasia gledal čez rob čolna v jasno morskno globino, je opazil med pisanim korajnim kamenjem nekaj zelo svetlega, ki je bilo podobno ribjemu repu. Deček ni mislil več na svoj čoln, temveč je skočil v vodo, se potopil do dozdnevega ribjega repa, ki je pa bil v resnici velik kamen, ter ga je skušal dvigniti iz globine. Popolnoma je pozabil na svoj čoln.

Tudi moše so pri marljivem ribolovu pozabili na dečka in na njegov čoln ter so se z bogatim lovom vrnili na kopno. Šele med čiščenjem rib je poglavar pograbil dečka. Pogledal je na odprto morje in je videl daleč zunaj, kako se oddaljuje čoln. Takoj je zapovedal bližnjemu možu, naj plava do čolna in ga privede k obrežju. Toda mož ni priplaval daleč. Popadel ga je kit in ga požrl. Nato je poslal poglavar dva moža, toda tudi ta dva je požrl kit. Plaval je še pet mož, toda njim se je zgodilo enako. Tudi deset mož ni doseglo čolna. In ko je nazadnje plaval sam poglavar z vsemi možmi proti čolnu, je vse skupaj požrl kit.

Samo deček, ki je imel posla z ribjimi repom, je ostal pri življenju. Ko je opazil, da je morje vsenaokoli rdeče od krvi in ko je videl okoli sebe strašne kite, se je pričel bati. Kiti pa so priplivali k njemu in so mu rekli, da se mu ni treba bati. Zvrstili so se tesno eden poleg drugega, tako da so njihovi hrbti tvorili spлав, in so posadili nani dečka. Nato so plavalji z njim proti otoku. Ko je bil deček na suhem, so klicali kiti za njim: Ti si sedaj edini mož v vasi in se ti ni treba bati nobene kazni. Deček je ubogal in šel v vas. Prišel je k ženskam, ki so bile ravno pri delu. Stopil je mednje in jim rekel: Ve vse ste sedaj moje podložnice, kajti kiti so požrli poglavarja in vse moše.

Ko so slišale ženske dečkovo izjavo, so ga spočetka zasmehovale, potem pa so ga nagnale s palicami v goščavo in mu grozile, da bodo vse povedale možem, ko se vrnejo z ribolova. Deček je tekel v pragozd, ženske pa so čakale na povratek svojih mož. Toda minil je dan, minila sta dva dneva, mož pa ni bilo od nikoder. In ženske so spoznale, da je deček govoril resnico, in so se pričele kesati. Tretji dan so šle vse v goščavo, da poiščejo dečka. Ko so ga našle, so ga prosile odpustitja in ga vabile nazaj v vas. Toda deček ni hotel. Šele ko so prišle v tretič, je po dolgem obotavljanju privolil. Ženske so ga nesele zmagozlošno v vas, pripravile so veliko pojedino in ga proglasile za svojega poglavarja in — moža. Tako je postal mali deček praded vseh ljudi na Alu. Kamenito ribo, ki jo je potegnil iz morja, pa more vsak še dandanes videti.

Diamantna polja v Vzhodni Afriki

Na ozemlju prejšnje nemške Afrike, ki leži južno od jezera Viktorija, so prišli na sled novemu diamantnemu polju. Polje je kupila družba Tanganika Diamond Ltd. v Johanisburgu. Doslej so našli v tem kraju že 150 karatov dobrih diamantov. Največji diamant tehtal 7 karatov. Seveda vlada za novo najdišče diamantov velikansko zanimanje. Družba, ki je začela eksploatirati to diamantno polje, se je šele pred kratkim ustanovila s pomočjo angleškega kapitala.

Iz Londona poročajo, da je izdala britanska vlada okoli na prebivalstvo, naj se nikar ne vdaja prevelikim iluzijam glede diamantnih polj, katere so odkrili v zadnjem času. Radi vesti, ki so se raznesle o novih najdiščih, se je ljudstvo trumoma izseljevalo v kraje, kjer si je obetalo sreče in bogastva. Večina teh izseljencev je doživela samo bridko razočaranje. Glasom statistike britanske vlade obogatila kvečjemu dva odstotka iskalcev diamantov, dočim se 25 do 35% iskalcev za silo preživljuje, ostalih 65% pa je izpostavljenih največjemu pomanjkanju in bedi. Mnogo takih, ki so šli iskat sreče ter so

imeli nekaj premoženja, je popolnoma obubožalo. Diamantni iskalci se poleg tega vdajajo hazardni igri in pijančevanju, kar jih strahovito uničuje.

Kakor brzojavljalo iz Anglije, je odkril sir Thomas Cullenan, solastnik bogatega rudokopa Premier Diamond Mines na Rodeziji platinova polja. Doslej so našli to dragoceno kovino na več kot štiridesetih mestih.

Načrt nove Amundsenove ekspedicije

Iz Osla poročajo, da je predaval na običnem zboru »Luftsejladforening« poročnik Ruser Larsen o načrtu nove Amundsenove ekspedicije na severni tečaj. Predavati bi moral sam Amundsen, pa je nepričakovano zbolel. Predavatelj je omenil, da je bila sklenjena te dni z Italijo pogodba o nakupu velike zračne ladje. Ta zrakoplov bo obsegal 18.500 kubičnih metrov, imel bo tri motorje po 250 HP in doseže hitrost 115 km na uro. Ekspedicija na severni tečaj se udeležijo 16 oseb. Roald Amundsen bo zopet poveljnik, njegov namestnik pa Ellsworth, ki je zbral v Ameriki polovico potrebnega kapitala. In Ruser Larsen. Od udeležencev letošnje ekspedicije bosta spremljala Amundsenova poročnika Ditrchson in Omdal, morda pa tudi nemški mehanik Feucht. Feucht se vabluje še ni odzval, vendar pa je njegovo mesto rezervirano. Nova spremljevalca bosta poročnika Horgen, ki je vodil letos pomožno akcijo na Svalbardu, ko so Amundsenova pograbil, in Gustav Amundsen. Poleg teh se udeležijo ekspedicije na severni tečaj norveški meteorolog, telegrafist in novinar. Zrakoplov bo vodil najbrže njegov konstruktor Nobile. Nobile se peča že 15 let z zrakoplovstvom. Za začetek sprejme Amundsen v svojo službo dva ali tri italijanske mehanike, da nauče svoje norveške naslednike, kako se upravlja zrakoplov.

Pri novi ekspediciji pride zopet do veljave solnčni kompas, ki se je letos sijajno obnesel in je pri poletu v času neskončnega polarnega dneva nenadomestljiv. Ves dosedanjí stroj zrakoplova, zlasti razdelilec kabine, bo odstranjen in tako se zviša nosilnost zrakoplova za 9400 kg. Ekspedicija namerava vzeti s seboj 6100 kg bencina in olja. Teža posadke je izračunana na 1600 kg. Poleg 900 kg redne teže bo natovorjeno še 500 kg raznih rezervnih potrebščin. Znanstveni aparati, obleka in hrana bo tehtala 1200 kg. Akcijski radij zrakoplova znaša 6000 km, dočim je od Kingsbaya do Point Barroe na Aljaski komaj 3400 km. To je namreč razdalja, ki jo bo treba preleteti. Da se polet olajša, bo zgrajeno več morskih svetilnikov. Prvi bo v Varnaesu blizu Trondhjemu, drugi blizu Kingsbaya na Svalbardu. Prvi svetilnik je poverjen inž. Alf Brynu, drugi pa poroč-

niku Hoevertju. Oba obpotujeta z moštvom na svoja mesta še to zimo, da bi mogla pravočasno dovršiti vse priprave. Po zimi bodo preiskovali tudi zrakoplov in sicer v okolici Rima. Če bi rezultat preiskuje ne bil zadovoljiv, bo kupna pogodba razveljavljena, ne da bi Amundsen plačal kako odškodnino. Če pa pojde vse po sreči, odpluje zrakoplov iz Rima začetkom marca. Iz Rima se napoti ekspedicija naravnost proti Pulhamu na Angleškem. Tam naloži še ostale potrebščine in odpluje v Kingsbay. Začetkom pomladi se napoti ekspedicija iz Kingsbaya naravnost proti severnemu tečaju. Spočetka se bo držal zrakoplov precej nizko, da bi mogla ekspedicija ponovno preiskati teren, nad katerim je letela letošnja ekspedicija. Nad tečajem se dvigne višje, prouči severni tečaj po potrebi samo iz višine in odpluje na zapad nad neznanu ozemlje med tečajem in severoameriškim arhipelom. V teh krajih je namreč točki, ki jo označuje zemlepis kot sekundarni severni tečaj. Amundsen smatra, da tega neznanega ozemlja ne pokriva morje, marveč da je tu suha zemlja. Cilj ekspedicije je pristanišče Nome na obali Aljaskje. Če bi bilo neugodno vreme ali če bi se pripetila kakšna nesreča, se spusti zrakoplov pred omenjenim pristaniščem. Tu bi ga demontirali in prepeljali do najbližjega pristanišča. Zadnji del poti bi napravili udeleženci ekspedicije v tem slučaju peš.

Občni zbor je odobril ta načrt in dovolil Amundsenu polovico kredita za nakup zrakoplova. Zrakoplov je bil naroden zelo poceni. Veljal bo okrog 20 tisoč angleških funtov. Nazival se bo »Norge af Oslo« in izobesi norveško zastavo takoj, čim zapusti Rim. Drugo polovico stroškov za novo polarno ekspedicijo prevzame neka ameriška delniška družba, ki se je ustanovila na Ellsworthovo iniciativo. Letalo M. 25, na katerem je poletel Amundsen letos, bo prodano avstralskemu kapitanu Wilkinsu, ki namerava poleteti na južni tečaj ter spetoma preiskati Grahamovo in zemljo kralja Edvarda VII.

Dopisnica, ki je potovala 16 let

Pred dobrim mesecem je prinesel poštar Američanki gospe V. Nervsenovi v Bronksu dopisnico ter je zahteval od nje eno stotinko kot globo za premalo frankirano dopisnico, ki je bila naslovljena na damo. Gospa Nervsenova je pogledala dopisnico in se ni baš malo začudila, ko je videla, da je karta res premalo frankirana, ampak da je tudi po svojem datumu že precej stara.

Prečitala je besedilo v navzočnosti pismonoše in se je prišla za glavo: Dopisnica je vabila na krst njene nečakinje Izabele Karoline, ki je prišla na svet pred 16imi leti. Izabela Karolina je sedaj nad 16 let stara in bo kmalu zrela za možitev. Dopisnica je bila poslana

takoj po njenem rojstvu, ko so otroka stehali. Nepojasnjeno je, kako je mogla tako dolgo potovati. To je tem manj razumljivo, ker je Bronks oddaljen samo par milj od Brooklyna, kjer je prišla na svet devojka. Ko sta naslovjenka in pismonoša pretresla vse te reči in ugotovila, da je bila dopisnica odposlana pred 3. oktobrom 1908, ko so veljali za poštno pošiljke še stari predpisi, je pošta preklcala svoje terjatev in izročila dopisnico brez vsake odškodnine. Tudi v Ameriki je torej včasih pošta zelo počasna.

Radio in lovci kitov

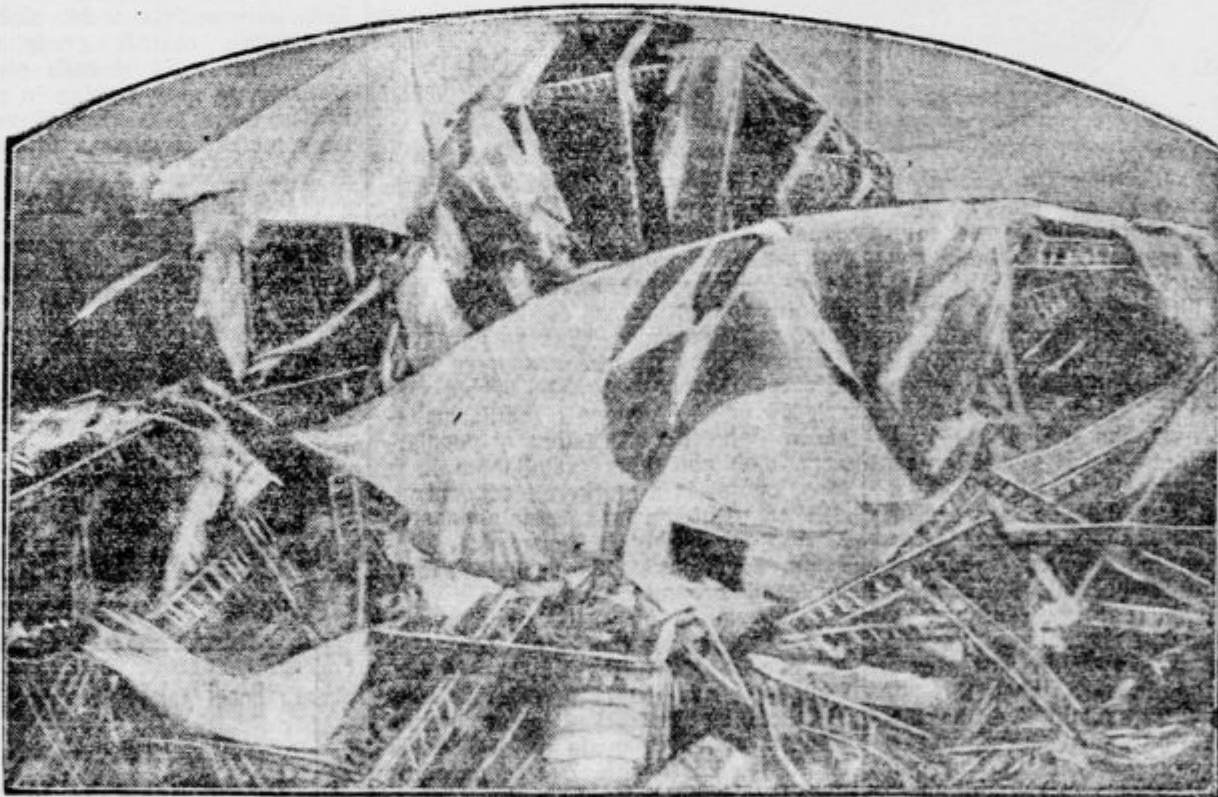
Nedavno je odplul iz newyorškega pristanišča nek norveški narnik, ki je imel na svojem krovu 120 lovcev na kite. To moštvo je namenjeno na Setlandske otoke, kjer bo izvrševalo svojo težko službo. Kapitan ladje je pripovedoval ameriškim novinarjem svoje življenje ter je pripomnil, da je dandanes lov na kite daleko zanimivejši, kakor je bil v prejšnjih časih. Dandanes se ne čuti lovec na kite več osamljenega in zapuščenega. Dolgočasne ure mu potekajo hitreje. Kraji mu jih brezlična brzjava, ki mu prinaša na uho vsak dan nainovnejša poročila.

Njegova ladja je bila na zadnjem potovanju nepretrgoma v zvezi z brezlično postajo v Nauenu, in moštvo je bilo brezličnih brzjavov neizmerno veselo. Počutilo se je tako, kakor bi čitalo časopise. Radioaparati je sprejemali tudi poročila iz New Yorka in San Franciska, vendar pa so bila nauenska poročila najzanimivejša, ker so bila najmočnejša in najjasnejša. Lovci kitov na južnem tečaju so bili na ta način neprestano v zvezi z dnevnimi dogodki ter so vedno vedeli, kaj je novega v Evropi.

Mojzes, Wilson in njune zapovedi

Šaljivi Američani imajo vedno dovolj časa za zbijanje šal iz ljudi na tem in onem svetu. Tako na primer objavlja sedaj neki ameriški list satirično črtico, ki popisuje Wilsonov prihod v nebesa. Wilson je potkal na nebeška vrata. Pride Mojzes in mu odpre in med obehma državnikoma se razvije naslednji razgovor:

»Mojzes,« reče nebeščan.
»Wilson,« odgovori oni z zemlje.
»Zelo vas pomilujem,« nadaljuje Mojzes.
»Res, pomilujete? Čemu pa?« vpraša Wilson dalje.
»Ker ste Woodrow Wilson, bivši predsednik ameriških Zedinjenih držav.«
»In potem?«
»Ker ste tudi avtor štirinajstih točk, ki so pomagale končati nesrečno svetovno vojo.«
»Vi to obžalujete? Jaz pa si nasprotno štejem v čast, da sem kaj takega storil.«

Rusevine ponesrečenega ameriškega zrakoplova Shenandoah

»O!
»Res, o! In jaz pomilujem Vas, ker ste Mojzes!«

»Ampak čemu?«
»Čemu? Ker ste tudi vi napravili nekaj slabečnega na zemlji. Prosim, as! Samo stopite doli na svet, pa pogledite med ljudi, kaj so storili z vašimi desetimi zapovedmi!«

Tukaj se je razgovor med obema državnikoma menda pretrgal. Vsaj ameriški listi ne poročajo o njem nič več.

× Velika povenjen na Kitajskem. Kitajska je postala žrtev strašne povodnje. Reka Hoangho je v šantunski provinci prestopila bregove in se razlila čez razsežno ozemlje. Voda je razrušila in pokvarila nad tisoč vasi in naselbin, ter je oropala na soše prebivalcev potrebne strehe. Nad tisoč ljudi je utonilo v valovih. Kakšen obseg je zavzela katastrofa, si lahko predstavimo, če pomislimo, da je segala voda 15 angleških milj čez svoje bregove. Mestoma stoji še sedaj do 30 čevljev visoko. Povodnji je sledilo strašno neurje, ki je povzročilo, da se je pričela voda razlivali tudi preko številnih jezer. Prebivalstvo se je moralo reševati z naglim begom. Letošnja žetev je popolnoma uničena in ljudstvu preti lakota. Med prebivalstvom se zategadelj pojavljajo nemiri in vlada je morala odposlati na več strani vojaške posadke, da bodo krotile upornike. Glasom poročil iz Japonske, zaostaja lanska slična nesreča, ki je zahtevala nad 50 tisoč človeških žrtev, za to grozno katastrofo. Provincina Šantung ne pomni tolike škode in takšnega razdejavanja kakor ga je morala doživeti sedaj.

× Strošna smrt v stolpu. Strašen konec sta storila oče in sin v Caprianu pri Bresciji v Italiji. Po poklicu urarja sta dobila naročilo, naj popravita uro v zvoniku. Vzela sta s seboj potrebno orodje in splezala po lestvah visoko v stolp pod zvonove. Tla gorit sta tudi spravila večjo posodo bencina, s katerim sta hotela očistiti kolesce. Pri delu sta si svetila s svečo. Naenkrat se je sveča zvrnila in padla na vrč z bencinom. Ta se je vnel in predno sta se urarja utegnula rešiti, so ju objeli plameni. Ker se je ogenj z veliko naglico prijel njune obleke, nista mogla oče in sin nikamor in sta zgorela v stolpu, kjer so ju kmalu po nesreči našli ljudje na spodnjih kamenitih stopnicah pod lestvami.

× Prstan ministrove hčerke. Zadnjič je prešel v Lyonu hčerki egipčanskega ministra dragocen prstan s krasnim briljantom. Gospodniča je razpisala 10.000 frankov nagrade onemu, ki ji vrne dragoceni nakit. O izgubi prstana, o katerem so takoj sumili, da je moral biti ukraden, je obvestila lyonska policija vsa večja varstvena oblast v Evropi. Pred par dnevi je prišel na dunajsko policijo draguljar Hübnér, ko je zaznal za stvar, in povedal, da je bil pred par dnevi pri njem kakih 40 let star mož in mu ponudil v nakup dragocen prstan. Draguljar takrat še ni vedel za tatvino. Ker trenutno ni imel pri sebi dovolj gotovine, je rekel možu, naj se vrne drugi dan, da izroči prstan in dobi kupnino. Doslej pa se ta mož ni več prikazal. Hübnér je po opis izhujljenega prstana uverjen, da je imel v rokah ukradeni nakit ministrove hčerke. Dunajska policija išče tatu, vendar doslej brez uspeha.

× Osveta zaročenca. V bližini Palerma na Siciliji je vdrl v hišo bogatega kmeta Di Lorenza deset, s puškami oboroženih mož. Napadalcu so prišli 16-letno hčerko posestnika in jo odvedli. V hiši je bil le dekletov brat, ki se je upiral napadalcem. Roparji so pa napravili kratek proces in mu s puškami razbili glavo. Lepo dekle so spravili roparji v Palermo in jo oddali v javno hišo. Dekle se je kmalu zavedlo, kje se nahaja, in je klicalo na pomoč. Prišla je policija, ki jo je osvobodila. Policija je uveljavila preiskavo in dognala, da so bili roparji najeti in da jih je podkupil bivši zaročenec dekletov, ki pa je dobil košaro. Policija je nekaj napadalcov že prišla, ostale pa zasleduje.

× Bivši saški prestolonaslednik — jezuit. Iz Berlina poročajo, da je bivši saški prestolonaslednik vstopil v jezuitski red, kjer bo nadaljeval svoje studije.

× Velika stavka v Indiji. V tork je začelo stavkati v indijskih predlinah 30 tisoč delavcev, ker jim hočejo delodajalci znižati mezdo.

„Čudeži morja“

Največje čudo kinematografije pride v kino »Dvor«

Ko se je razgovarjal s svojim tovarišem, je bil čudno vznemirljen in utrujen. Njegov zapisnik je bil črn temnih dogodkov. Na pot ki jo je preletel v avtu, je časniki grmadil žalostno kroniko, ki je še vedno naraščala: eno pa je bilo gotovo, da je bilo 60 odstotkov žitnih polj uničenih. Ljudje so sivega noža jeli obkrožavati, toda ni jim ušel njegov breznadejni izraz, »egov brezbržni pogled, ki je imel priliko tipati že za vsemi črnimi pojavi človeškega dejanja in nehanja, ter je izražal trpko zavest, »Kdor vse premeri, ne zameri,« dasi v tej odpustljivosti ni bilo trohice sočutja, ampak samo ledeno mirno ugotavljanje in zapisavanje. In ko so tako stali v sklenjeni gruč, so bili vendar vsak zase, skrajno samotni in odločeni drug od drugega. Potem so šli oni trije poizvedovalci naprej, kot da so še žejni in lačni novih vznemirljivosti in grozot.

K županu je prilezel sel z novico, da se je vlada namenila nakloniti večjo podporo ponesrečenemu. Župan se ni razveselil. Mrk kot je bil, je puhnil iz pipe in molčal.

Deževalo je že šest dni, Kamorkoli je segel pogled, — vse do gora se je pozibavalo kalno valovje, izmed katero so segali otočki z bornimi, izpraznjenimi

mi kočami, ki so se po njih že začele iztegovati grivaste šape orjaške zveri.

Ljudje so kamenili. Polasčal se jih je strah popolne negotovosti. . . . kakor da se je premaknila zemeljska os. . . . kakor da je prenehala težnost. . . . In kakor morda v dobi trogloditov, so zadovoljivi plašen pogled bežeče zveri, beseda je onemela, noka se je povesila in vse je strnilo, priljubilo in priždelo v brezmejno pričakovanje. . . . pričakovanje, ki je groznejše kot predsmrtni strah. . . .

Tudi molitev je ugasnila. . . . In voda narašča, narašča. . . .

Rudyard Kipling: Protistrup

V zakonu često nastane reakcija, zdaj močnejše, zdaj bolj plaho, toda prej ali slej se pojavi in njeno valovanje morata obe polovici krepko prestopiti, če hočeta ostanek življenja preživeti v zadovoljstvu in spokojnosti.

V našem primeru se je ta reakcija pojavila pri Bremilovih šele v tretjem letu njunega sožitja. Bremil je kajpak med tem že večkrat pogledal malo na stran, toda vzlic temu je bil izvrsten zakonski mož do tedaj, ko mu je umrlo dete in se je gospa Bremilova ozmrla v težko

črno obleko, shujšala in žalovala, kot da se je vdrla zemlja. Morda bi bila njegova dolžnost, da ženo potolaži. Zdi se mi celo, da je to poizkušal, toda čim bolj jo je tolažil, tem otožnejša je postajala gospa Bremilova in tem neznanejšje je bilo gospodu Bremilovu zakonsko življenje.

Bistvo vsega pa je bila zavest, da sta obadva potrebna razvedrila, ki sta ga tudi našla. Na obzorju se je namreč pojavila gospa Hanksbee, kjerkoli pa se je prikazala ona, je zrastle tudi kakšne sreče za njenim hrbtom. V Simli so ji vdeli priimek »hudournik«, ki ga je končno tudi zaslužila. Bila je nizke postave, brunetka in vitke, skoraj suhe rasti, dočim so njene velike, živahne, višično modre oči izraževale največjo ljubkost.

Bila je duhovita, šaljiva, blesteča in bolj iskrena kot večina njenih tovarišic, pa tudi pravi hudiček, poln zlobe in škodoželjnosti.

Po smrti svojega otroka in po nastali žalosti je bil Bremil vedno bolj z doma in ni čudno, da ga je gospa Hanksbee zlahka osvojila. Ni ji bilo do tega, da bi svoje ujetnike prikrivala. Osvojila ga je priročno občinstva in se tega celo veselila. Skupaj sta jezdarila, skupaj se sprehajala in sestajala na piknikih, do-

kler niso začeli ljudje zmagovati glave in šepetati: »Skandal!«

Gospa Bremilova pa je sedela doma in strmela v oblečko umrlega fantka in plakala nad prazno zibelko. Nikjer ni več našla utehe. Obiskovale so jo prijateljice in ji nekoč tudi »medale podrobno in skrbno, kak je položaj: gospa Bremilova je pazno in mirno poslušala in se prav tako mirno zahvalila za prijateljsko opozorilo. O tem pa seveda ni nikomur znila besedice, tudi svojemu možu ne. Kadar se je gospod Bremil mudil doma — sicer bolj redko — je bil ljubimejši kot sicer, to ga pa je baš izdalo. K tej ljubimejšosti se je silil, deloma, da bi potolažil svojo vest, deloma, da bi pomiril svojo sorogno. Toda oboje je mu je korenito spodletelo.

Zgodilo se je namreč, da je imel »gospod adjutant« čast, da je na povelje Njegove Ekselence lorda Lyttona povabil gospoda in gospo Bremil na Petrov dvor 26. julija ob 21. uri. Na spodnjem levem oglu posetnice je stala beseda »ples«.

»Ne grem,« je izjavila gospa Bremilova, »prezgodaj je po smrti ubogega Toma. . . . toda naj tebe ne moti, dragi, kar pojdi!«

Bremil je seveda prikimal in se plesal iz »vpludnosti« udeležil. Ni pa povedal

resnice, ki jo je soproga do ničice uganila. In kar uganje ženska, drži mnogo bolj kot kar spozna mož — namreč da je bil Bremil že s početka odločen iti na ples, seveda z gospo Hanksbeejevo. Njegova žena pa je ratančno sestavila premeten načrt, ki ga je hotela za vsako ceno uresničiti. »Toni,« je povzela besedo, »26. tega bom na večerji pri Longmorsovih. Prav bo, da greš večerjat v klub.«

S tem je prihranila gospodu Bremilu sitnost, da si izmisli kak izgovor, ki bi mu dal možnost sesti se z gospo Hanksbeejevo.

Zato ji je bil zelo hvaležen in se je obenem čutil tudi potrtega in krivega — kar je bilo v redu. Ob peti uri je Bremil odjezdil.

Nekako pol ure pozneje je poslala tverka Phelps z usnjem prevlečen kovčez za — gospo Bremilovo. Umela se je oblačiti kot malokatera.

Gospa se je sicer težko odločila, vendar, ko se je ogledala v zrcalu, si je sama sebi tolikanj ugajala, da se je kar zavzela. Bila je visoka, plavalasa in odličnega stasa.

Po večerji pri Longmorsovih se je odpeljala v podkraljevo palačo in je — precej pozno vstopila v plesno dvorano, kjer je kmalu opazila svojega soroga

Kraljestvo mode

Moda na pariški razstavi

Dva poljška kožuha.

Pariz, v septembru.

Opisovati grandioznost pariške razstave, je odveč, ker je umevna po sebi. Aranžirana je v najlepšem okviru, raztegnjena se ob obeh bregovih Seine. Med drugimi dvoje častnih vhodov: «Porte Concorde» in «Porte d'honneur». Zadnja vrata doseže iz «Campu Elysées» po široki «Avenue Alexandre» med «Petit» in «Grand - Palais»-jem. Lega in monumentalnost teh dveh stavb — instven!

Iz «Porte d'honneur» dospel koncem avenije na najlepši pariški most, ki je baš nekako v sredini razstave: «Porte Alexandre». Ob obeh njegovih straneh se nepretrgoma vrstijo modni paviljoni, ki nudijo na ogled bogastvo izdelkov iz kožuvin. Presega vsako pričakovanje, kar so modni činitelji to pripravili za razstavo. Medaš, strmiš in občuduješ! Da mimogrede omenim le kožuvinaste preproge, pregrinjala in blazine, izumetničene tako, da ne moreš odoliti močnemu vtisu, da gledaš najfiniješe in najočnejše vzorine, odnosno najdragocenejše preproge iz Smirne. Kožuovina! Damski dnevi in večerni kožuhi — razkošno čudotvorje! Dragocenoost vseh teh kožuvin le še povečuje njih svilen baržupasta mehkoča, ki se preliva v vseh teh prebogatih zvončastih oblikah. Raffinement in eleganca tega sestavljanja in krojenja kljubuje vsaki domišljiji. Kombiniranje in dobosledno desiniranje kožuvin druge v drugo, in tako v najnovejše geometrične črte se izliva v najbolj harmonično in napravljeno tozadavne modnega ustvarjanja.

Hermelin ima kolosalno ulogo. Njegova prelestna krasota na večernih plaščih je — banalno povedano — naravnost apetitna. Kombinacija hermelina v blondno barvni kožuvinai je tako čudovito efektivna, da je ne skušam opisovati s superlativi.

Da ustvarja Pariž čudotvorja tudi iz tistih kožuvin, ki jih modni svet sicer ne prišteva plemenitim, naj v dokaz omenim, da sem v svoje močno veselje in zadovoljenje videla med vsem drugim tudi dva prekrasna bogata zvončasta plašča iz — poljških kožuškov. Da iz polhovine, naše skromne narodne kožuvin, so Parižani ustvarili dva umerjeno elegantna tréteurska modela. Komaj se načudim finoči, s kakšno so sestavljeni in obdelani ti šivilski drobni poljški kožuški. Jaz vsaj sem bila nad tema dvema plaščema navdušena do nšes, a ne dvomim, da ne bi enako bila vsaka slovenska dama. Ogledala sem si ju parkrat, morda desetkrat. Končni efekt ogledovanja je bil, da me rado-

vedna žilica ni pustila v miru, da ju ne bi sama pretehtala z rokami in premerila z očmi. Tako sem se torej temeljito prepričala, da je polhovina resnično pristna. Edino oba ovratnika in zapestnice so bile krojene iz malce temnejše, zato pa višje dolgodlake kožuvin.

Francosi so vobče uslužni ljudje in so mi oba plašča dobrovoljno razkazali do poslednje drobnarije. Nič me ni motilo, da so me smatrali za Američanko ali vsaj za Angležinjo. Bože, kaj moremo za to, da ravno ameriške in angleške dame kažejo najočnejši interes za najlepše in najdražje izdelke. Oni si z dolarji in funti lahko privoščijo marsikaj — končno tudi francosko preparirane polna iz ribniških gozdov. A nam — nam je vsaj občudovanje in navdušenje svobodno ...

M. Šarčeva.

Sweater iz fine merino-volne

Čigar efekt je vrlo originalen. K svitru pripada krilo iste kvalitete, seveda pa tanjšega izdelka.

O spodnji obleki in perilu

Kako ponosne so bile naše babice, če so povabile svoje ženske in moško potomstvo k proslavi srebrne poroke in so pokazale svojo balo, ki je bila še po petindvajsetih letih kakor nova. Tega ponosa današnje ženske ne poznajo več. Nevestina oprema se ne dela več za vse življenje, pa tudi bogata nevesta ima te ropotije dandanašnji v primerj s svojo prababico presneto malo. Življenje napreduje, razmere se spreminjajo, najbolj se pa spreminja moda, ki ima stroge predpise ne le za zgornjo, nego tudi za spodnjo obleko. Zato tudi bogata nevesta ne dobi več polne skrinje perila, spodnjih kril, nogavic itd., ker bi se ji utegnili pripetiti, da pride vsa ta roba iz mode in bi bil torej denar proč vržen. Celo premožne dame imajo navadno samo dve opremi in sicer letno in zimsko. Tako si vsaj prihranijo svoj svileni dessous, ki je rezerviran za zimo, ker nosijo poletij platneno perilo. Govoriti o letnem perilu je sicer že nekoliko pozno, vendar pa lahko omenimo, da je bilo večinoma iz batista in bele barve kot najmodernejša. Za jesensko sezono je najbolj priljubljeno fino plisirano perilo, dočim so različni trakovi in čipke izgubili svojo vrednost. Tudi hlače in srajce se plisirajo. Zelo moderne so letos kombinacije. Velike čipkarske trdnice zdaj navadno tudi oddelke za spodnje perilo, ki je združeno s posteljinim perilom. Rjuhe, prevleke za blazine itd. so večinoma iz satena ali preštanega tafta. Tudi nočne srajce morajo biti čim finejše. V velikih modnih salonih in trgovinah naletimo pogosto na kombinirane nočne sraj-

Če oče s svojim sinom krogat gre ...

Pride jutri v Elitni ...

s svojo ženo, s katero se je v odmoru oddihal v točilnici. Mnogo sta se tedaj pogovorila — kaj komu mar!

Ko je začel orkester svirati «The Roast Bees of Old England» sta zakonca odšla na verando in Bremil se je ozrl po vozu svoje soporoge, dočim se je ona odpravila v garderobo. Gospa Hanksbee je šinila mimo in šepnila: «Gospod Bremil, saj me ponelje na večerjo, ne?» Bremil je zardel in se v zadregi opravičeval: «He... he... sopogo moram sremiti domov. Zdi se mi, da je pomota!»

Gospa Bremilova je prišla iz garderobe v plašč iz lahkevine, okrog glave ji je blestel «oblak». Bila je sijajna in tudi po pravici ponosna na svoj blesek.

Par je izginil v temi. — — — Gospa Hanksbeejeva pa se je nato okrenila k meni — bila je videti utrujena in skoro uvela — in mi delala:

«Zapomnite si, najneumnejša ženska zmore pametnega moža! Toda neumnega moža more obvladati le najrazumnejša ženska ...»

Nato sva se odpravila k mizi

Če oče s svojim sinom krogat gre ...

Pride jutri v Elitni ...

»Čudeži morja“

Največje čudo kinematografije

pride v kino »Dvor«

ce, ki lahko služijo po potrebi tudi za domačo jutranjo obleko. Tako vidimo na pr. nočno srajco iz modrega krepdešina, okrašeno z roza — ali modrimi umetnimi cvetlicami, ki so razvrščene tako, da ostanejo večje proge krepke gladke. Omeniti je treba tu potkuse najnovejše mode, da se perilo poenostavi. Sem upadajo na pr. takozvane «Chemise-pantalon» ali celo «Chemise-pantalon combinaison». Srajca take kombinacije je daljša kot navadna, ob straneh od pasu navzdol prerezana, pod njo so pa zelo kratke hlače.

Pred leti so naše dame mislile, da je polna skrinja perila največja sreča. In res so bile omare nabito polne. Vsaka količjak premožna nevesta je dobila več tucatov srajc, hlač, spalnih plaščev, nogavic, robcev itd. Perilo je bilo v starih časih narejeno tako, da se je zapenjalo tik pod vratom tako da zrak sploh ni mogel do telesa. Vse drugače je v naši moderni dobi. Omare so se izpraznile, krog perila se je temeljito

spremenil. Srajce so se zgoraj in spodaj skróile, hlače zožile in skrajšale, ali pa so sploh izginile in se umaknile kombinacijam iz raznih tančic, iz krepdešina, etamina, opala ali batista. Glede barve prevladuje zdaj roza, modro ali rumeno perilo. Najmanj je videti bele barve. Najbolj so se spremenile nočne srajce, ki so jih nosile naše prababice kar čez dneve. Večinoma so te srajce sploh izginile. Nadomestile so jih dolge ohlapne srajce brez rokavov ali pa s kratkimi rokavi in pižamo. Te srajce so podvržene modi prav tako, kakor obleke in kroji. Barva in okraski se menijo še preveč. Zato bi se vsaka praktična nevesta zahvalila za polno omaro perila, ki bi ga čez eno leto ne mogla več nositi, če noče veljati za neelegantno. Vsako perilo, pa naj bo še tako fino in elegantno, si naredi spretna dama doma. Razlika med ceno kupljenega ali doma narejenega perila je prav občutna.

Trgovca z dekleti

pride iz St. Silosa v Ljubljano!

Dekleta pazite!

Dame na lovu

Jesen ... Pri nas na Slovenskem, kjer premoremo toliko lepih lovskih revirjev, ima sveti Hubertus še vedno le majhen krog vnetih častilk. Menimo pa, da se bo ob splošno naraščajočem interesu slovenskega damskega sveta za vse panoge sporta začelo kmalu dramiti temperamento zanimanje za prelepi lovski sport, ki začne gospodariti zdaj v jeseni. Da podvziamo naše prirodo ljubče dame k pohitevanju na lov, približujemo serijo modnih novosti lovskega elegantnega kostuma, s kakršnimi letos elegantne pariške lovke paradirajo po polju in goščavi.

Evo, prvi zgornji kostum je krojen iz angleškega sukna; krilo drobno plisirano, jopica dvetretjinske dolžine. Klobuček iz istega blaga kakor kostum, čevlji zapeti z visokim prepletom.

Drugi kostum: kratka jopica iz sivog difina, obšita s sivo kožuvinno

in na bokih primerno razširjena. Hlače (briches) drobno karirane v enakem tonu, ovojnice in klobuček iz istega sivog difina.

Tretji (levo spodaj): kostum iz zelenega lodna, jopica v fazoni sweatra, krilo širše plisirano, majhen klobuček iz rjave kožuvinne, prikladne gamaše iz rjavog usnja.

Četrti kostum (desno v sredi) pa je iz debelega kariranega kashe, krilo z vstavljenimi plisč-partijami, drobnejše karirana apaska ovratnica, jockeyjski klobuček, golence turistovske po najnovejši izbiri.

Tako, cenjene dame, v katerih je kaj lovske krvi: izberite krog, nabašite lankasterko in se požurite za zajčki. V loviščih okrog Pariza že pridno pokajo bridke puške. Če kaj zadenejo, nam pa žal ni sporočeno.

Kongres radioamaterjev v Zagrebu

Včeraj zjutraj je bil v prostorih industrijske zgradbe na zagrebškem velesejmu odprt kongres radioamaterjev iz našo države, kateremu so prisostvovali delegati vseh klubov v državi. Kongres je otvoril prof. dr. Oton Kučera, ki je pozdravil delegate in izrazil željo, da rodi zborovanje čim lepše uspehe.

Glavna točka dnevnega reda je bila ustanovitev Saveza društev radioamaterjev v naši kraljevini. Govorili so: inž. Nenadovič iz Novega Sada, inž. Osana iz Ljubljane, inž. Slišny in dr. Štern, naglašujoč vpliv radija v kulturnem delu ter razvoj radiotelefona in radiografije. Sledila je razprava o pravilih Saveza in je bila ustanovitev Saveza v principu sprejeta.

Za predsednika Saveza je bil izvoljen inženjer Slišny, za tajnika dr. Ivan Štern, za častnega predsednika prof. Oton Kučera in načelnik v poštarnem ministru Gfor-gjevič. Kongres je brzojavno pozdravil kralja, kraljico in prestolonaslednika ter poštne ministra.

Kongres je sprejel resolucijo, v kateri so zahtevali, naj se ukine odredba o respektni liniji 20 km od meje ter obstoječi broadcastlingi tako urede, da se omogoči normalno delo in da se dvignejo do one višine, kakor v drugih naprednih državah. Tujeem naj se dovoli pravica montiranja radiosoparatorov. S tem je bil kongres zaključen in so delegati popoldne posetili radiotelefonske postaje na velesejmu.

Delovanje radiokluba v Ljubljani

Pod spretnim vodstvom priznanih strokovnjakov se ljubljanski radioklub zelo lepo razvija. Klub, ki je bil ustanovljen 22. junija t. l., šteje že 220 članov.

Radio klub prične aktivno delovati po 1. oktobru. Da se doslej njegovo udejstvovanje ni tako opazilo, so bile krive razne težave, ki jih ima pač vsak nov klub. Gre predvsem za denarna sredstva, brez katerih radioklub kot klub tehniškega značaja, ki bazira na potrebnih dragih aparatih, ne more izhajati. Težko pa je bilo tudi dobiti primerne lokale, kjer bi imel klub svoj sedež in svoje prireditve. Te in še neke druge ovire so sedaj večinoma premagane, in klub bo pričel z aktivnim delom — s proučevanjem in propagando radiotehnike v splošnem, posebno pa še s širjenjem radiofonije, ki je v vseh državah radi svojih izrednih kvalitete prodrla v najširše ljudske plasti.

Pogoj za razvoj radioamaterstva je poznanje osnovnih pojmov radiotehnike. Res je, da lahko kupite za drag denar sprejemni aparat, s katerim boste zadovoljni, toda sredstev za nabavo takega aparata nima vsak. Pol cenile pridete do sprejemnega aparata, ako si ga napravite sami. Treba je le, da poznate delovanje aparata in lahko si ga sestavite brez posebne ročne spretnosti, deloma iz kupljenih, deloma iz doma izdelanih delov. Da si bo mogel vsak sam sestaviti svoj sprejemni aparat, zato bo začel radioklub po prvem oktobru prirejati za svoje člane predavanja o radiotehniki. Predavanja se bodo vršila v poslopi ljubljanske tehniške fakultete na Mirju in jih bodo vodili prof. Andrej, inž. Čopić, prof. Nardin in drugi. Radioklub bo prirejal predavanja tudi za amaterje, ki so se z radiotehniko že bavili in imajo že gotovo znanje in prakso. Ta predavanja se bodo vršila na strogo znanstveni podlagi. Amaterji bodo imeli priliko seznaniti se z novimi idejami v radiotehniki in z njih praktično izvedljivostjo.

Vsa predavanja se bodo vršila spočetku le za klubove člane vendar pa namerava klub pozneje prirejati taka predavanja tudi za širše občinstvo. Radioklub je začel tudi zbirati svojo strokovno knjižnico. Knjige in revije se članom že izposojajo. Knjižnica ima angleške posebno pa nemške radiorevije n. pr. »Radiokosmos«, ki so v Nemčiji najbolj cenjena in priljubljena revija.

Ena največjih težav, ki jih je moral klub premagati je bila pridobitev primernih lokalov za klubove prireditve. Kot strogo nepolitičen klub se je skrupulozno ogibal lokalov, ki bi mogli dati povod neutemeljenim kombinacijam. Posrečilo se je pridobiti več za prireditve primernih lokalov v raznih delih mesta. Klub jih namerava sčasoma pridobiti do 12. V vsakem lokalni bo postavil klub sprejemne aparate, ki bodo zabavali občinstvo z radiokongreci. Vse klubove zabave prireditve se bodo vršile ob radio gošbi in tudi navadnega orkestra ne bo manjkalo. Sprejemne aparate za vse te lokale bodo izdelali klubovi člani in so deloma že v delu. Kdor je imel pri poskušanju priliko poslušati čiste in zvočne reprodukcije je potom teh sprejemnih aparatov se je gotovo čudil velikemu napredku, ki smo ga dosegli v kratkem času.

Upliv radiokluba se je pokazal že tudi na delu kjer število klubovih članov neprestano raste. V vsakem kraju, kjer bodo dosegli članj zadostno število, bo ustanovil klub svoje sekcije, kot je že ima na Golniku pri Trzinu. Upamo da bodo te sekcije kmalu sicerle sekcije v Kranju, Krškem itd.

Tudi državne oblasti z veliko uvidenostjo vpoštevajo radioklub. Državno zdravilišče na Golniku pri Trzinu si je omislilo za svoj zavod sprejemne aparate. Veliki župan je odločil, da sune vse potrebne instalacije izvršiti je ljubljanski radioklub, kar je zelo

Večerni plašč

iz srebrnega pančeta, obrobjen z dolgodlak kožuvinno. Krescila pariške modne hiše Rodier.

roko v roki z gospo Hanksbeejevo. Kri ji je šinila v lice, da je bila še bolj očarujča. Takoj jo je obstopilo nekaj gospodov, ki so jo naprosili za ples. Odala je vse plesne razen treh, ki jih je prihranila zase.

Njene in ge. Hanksbeejeve oči so se prekrizale in slednja je takoj uvidela, da je med njima pravo volno stanje.

Gospa Hanksbeejeva je vstopila v boj v neravnem trenotku, kajti baš je gospoda Bremila nekaj preludo strahovala, kar je povzročilo, da ji je začel častilec kljubovati. Razen tega pa je imela njegova žena tako globoko zunanost, ko še nikoli doslej. Stal je pri vratih in jo poželjivo opazoval. Ko je valovala s plesalcem po blestečih dvorani. In čim bolj jo je opazoval, bolj je koprnel po njej.

Gospa Hanksbee se je zaman trudila, da bi ga obdržala v svoji mreži. Že po dveh plesih je pristopil k svoji ženi in jo naprosil za ples. «Zal mi je, toda prepričajte se gospod Bremil!» mu je odvrnila nagajivo.

Toda on jo je prosil na vse kriplje in gospa se ga je končno vendarle usmili-la in mu ponosno dovolila peti valček.

Gospa Hanksbee je uvidela, da je izro izgubila, Bremil je ves čas plesal

pametno, ker je s tem zajamčena strokovna in cena izvedba instalacij. Poleg tega pa pridobi klub, kar je za klub in za vsakega radiointeresa največja pomena. Kajti je močan klub z velikim številom članov bo lahko dosegel, kar so dosegli njegovi sovratniki v drugih državah, to je mnogo ceneje razvedrila, zabave in pouka svojim članom.

Ljubljanski radioklub je v stiku tudi z ostalimi radioklubi v naši državi in so se njegovi delegati tudi udeležili prvega kongresa jugoslovanskih radioamaterjev, ki se je vršil v soboto 19. t. m. v Zagrebu o priliki prve naše mednarodne radiorazstave. Vsi radioklubi v naši državi se bodo na tem kongresu udeležili v radiosavezu, ki bo kot močan blok lahko mnogo uspešneje zastopal interese naših radioamaterjev, kot bi bilo to

mogoče posameznim klubom. Na kongresu bodo nastopili združeni klubi predvsem za lastne radiofonske oddaje postaje, katerih doslej naša država ni dovolila, ker je že izdala koncesijo za postavljanje istih nekaterih angleško-francoski družbi, ki sicer res obratuje z radiofonsko oddajo postajo v Rakovici pri Beogradu, a je ta oddaja postaja za večino države brez pomena.

V Ljubljini je ni mogoče sprejeti z najboljšimi sprejemnimi aparati v rokah najboljših strokovnjakov. Klubi bodo skušali doseči, da se jim dovolj postavijo radiofonske oddajne postaje, ki bi jih upravljali v lastni režiji. Upamo, da se združenim klubom to kmalu posreči. S temi oddajnimi postajami bi dosegli največje, t. j. bazo domače radiofonije.

za, da jim omogoči življenje. V praksi se še ni pripetilo, da bi neločena skupovina železa prisilila moža dati ji dovolj sredstev za gospodinjstvo.

Tak slučaj je bil te dni pred sodiščem v CSR. Žena nekoga železnega uradnika si je skušala izposlovati od svojega moža alimentacijske prispevke, ne da bi vložila tožbo za razpoko. Deležno sodišče je njeno zahtevo odklonilo, toda žena je rekurirala pri višjem sodišču, ki ji je alimente prisodilo s pripombo, da je mož po § 19. državnega zakonika vedno dolžan skrbeti za svojo ženo. Ta razsodba je zelo nazadnja. Sodišče je izreklo s tem naziranjem, da mož nima pravice odreči ženi tega, kar ji v skladu s svojimi dohodki lahko da. Če noče skrbeti zanjo sorazmerno s svojimi dohodki, ga lahko žena k temu prisili sodnim putem, ne da bi vložila tožbo za razpoko. Za skupne je ta razpoko resen opomin, naj ravna z ženo tako, kakor zahtevajo elementarni pojmi o dostojnosti in korektnosti.

Kongres češkoslovaških legionarjev. V Brnu se je vršil te dni kongres češkoslovaških legionarjev v prisotnosti 700 delegatov in 800 gostov. Organizacija šteje 51 tisoč članov. Na kongresu je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se priporoča sodelovanje z naprednimi strankami ter se zahteva enakopravnost vseh konfesij, ločitev cerkve od države in odprava konfesionalnih šol. Agrarna reforma naj se izvede z uvaževanjem slabih. Za cerkveno lastnino ne sme biti nobene izjeme. Resolucija poudarja tudi potrebo podpiranja velikega dela gozdov in nacionalizacije rudnikov.

„Čudeži morja“

Največje čudo kinematografije pride v kino „Dvor“

Kino

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Pariške noči (v gl. vlogi Leon Tellegan). — Flandrijski otrok (v glavni vlogi Jackie Coogan). — Klinika ljubezni (6-aktovka z Iv. Možuhinom, Natalijo Lisenko in Nik. Kolonom).

V BEOGRADU:

Otok ljubezni (Gunnar Tolnaco in Karina Bell). — Komedia življenja (v glavni vlogi Lia de Putti). — Nibelunzi. — Kdor se posređuje smeje (Saloigra). — Kadar napoči pomlad.

V GRADCU:

Miss Barbe-Bien (ameriška komedija v 7 dejanjih). V glavnih vlogah Bébé Daniels in Raymond Griffith). — Dick Turpin, galantni bandit (v 8 dejanjih). V naslovni vlogi Tom Mix). — Ekspedicija na Mount Everest leta 1924. — Kapetan Blood, rdeči brigand (ameriška pustolovna drama v 7 dejanjih). — Ljudje, ki se prodajajo... (aravstvena drama v 6 aktih). V gl. vlogah Hanna Lieke, Lia Eibenschütz, Carl de Vogt). — Inge Kraft trnjava pot (5 delov): Mia May, Margareta Schön, Conrad Veidt. — Vohun Redl. — Sirota s Capria (Lya Mara, Robert Scholtz, Ernst Demburg). — Ciganska ljubav (aravstvena drama v 4 dejanjih). V glavnih vlogah Harry Schürmann, Paul Barasoff, Andy Andrakawa). — Žena iz oblakov (Smrtna vožnja D-vlaka št. 197; v glavni vlogi Elaine Hammerstein).

NA DUNAJU:

V močvirju našega stoletja (American film; v gl. vlogi Cl. Bow). Nihilce (Pikantna sobarica; veseloigra v 7 aktih). V glavnih vlogah Ossy Oswald, Vivian Gibson, Viktor Janson). — Edina žena (drama v 6 dejanjih z Normo Talmadge v naslovni vlogi, First National Pictures). — Zakon stepe (Fox film; v gl. vlogi Alma Rubens). — Korzar Pietro (Paul Richter, And Egede Nissen, Rudolf Klein-Rogge). — Poročna noč neporočenih (komedija s Konradom Nagelom). — Komedijanti (Lia de Putti in Eugen Klöpfer). — Besneča devojka (drama v 6 aktih; Hoot Gibson). Deset hroščev zapovedi.

V PARIZU:

Navigator (Metro-Goldwyn-film; v glavni vlogi Buster Keaton). — Mala Annie (Mary Pickford). — The Gold Rush (Boi za zlato; Charlie Chaplin). — The Kid (Kostrunček; Jackie Coogan in Charlie Chaplin). Njeno delo (Norma Talmadge). — Nibelunzi (Siegfriedova smrt). — Sen (po romanu Emila Zole). — Zabrani paradiz.

Rudolf Schildkraut kot filmski igralec. V Nemčiji in Avstriji, pa tudi v Ameriki dobro poznani gledališki igralec Rudolf Schildkraut je odšel v Kalifornijo, kjer namerava prevzeti v Universalu „His People“ glavno vlogo. Kreiral bo patriarhalnega žida, ki se bori s svojo rodno za tradicije, v katerih je vzrasel. — Schildkraut se je kot filmski igralec udeleževal že v Berlinu, največ v filmih Felixa Saltena.

Lubitsch pri „Universalu“. — Umeza nemškega filmskega režiserja Ern. Lubitscha, ki že dolgo uspešno sodeluje pri „Paramountu“, je angažiral Laemmle za tri filme pri svoji družbi Universal-Pictures-Film-Corporation.

Ufa in ameriški filmski trg. Universal-Film A. S. (Ufa), največje nemško filmsko podjetje, je sklenila s štirimi največjimi ameriški filmskimi podjetji (Famous Players Lasky Corporation [Paramount], Metro-Goldwyn, Warner Brothers in First National) dogovor, ki omogoča zopetni eksport nemškega filma v Združene države. Ufa se je zavezala, da dovoli import 120 ameriških filmov v Nemčijo, nasprotno pa bo ota oddala Ameriki to leto 60 svojih filmov, ki jih namerava izvršiti še letos. Med temi omenjamo največje: Faust, Tartuffe, Mazon Lescaut, Metropolis, Sve-

ta gora, Variété, Valček sen. Nemški list, iz katerih posamezno to vest, poročajo obenem da si je Ufa zagotovila nadaljnji 30 kinogledališč, v katerih bodo uživali njeni filmi monopol, tako da jih je zdaj v njeni posesti okrog 200.

Filatelija

III. filatelistični dan v Zagrebu

Priljubljen fil. društvo dne 4. oktobra t. l. v proslavo tisoletnice hrvatskega kraljevstva na najslajnejši način. Svečanost se vrši v društvenem lokalu v hotelu Royal (Hlica 44) s sledečim sporedom: Popoldne ob 9. uri otvoritev razstave znanj z govornim predsednikom. Od 10. do 12. ure razprodaja znanj. Popoldne ob 3. do 5. ure nadaljevanje razprodaje. Ob 6. zvečer zaključitev razstave in ob 8. zvečer razdelitev nagrad, nato filatelistično predavanje, tombola in zabava.

Hrvatsko fil. društvo je zaprosilo pošto ministristvo za izdajo posebne jubilejne serije znanj in pri novem ministru dr. Superin ugrajalo rešitev svojega predloga, ker se nam ne zdi dosledno, ker se vse filatelistične organizacije bore proti raznim jubilejnim in prigodnim znanj, s katerimi poštne uprave skoro vseh držav izrabljajo žep zbiralcev, a tisoletnico naj bi proslavila država z novo, regularno emisijo, katero nam obeta.

Ob filatelističnem dnevu izide tudi slavna številka „Filateliste“ z zgodovino društva in hrvatske pošte od najstarejših časov do današnjega dneva. Uredništvo pravi za sotrudiščino in prepustitev zanimivih hrvatskih poštih žigov i. dr. Razstave se lahko udeležijo vsak zbiralec (tudi nočani) s prijavo do 20. t. m., razstavne predmete pa lahko še osebno izroči odboru do 8. ure jutri na dan razstave. Tudi k razprodaji so vabljeni vsi domači in tuji zbiralci in trgovci, katerim pošlje odbor društva na zahtevo načrt razprodaje.

Filatelistični klub na Jesenicah na Gor. so ustanovili zbiralci v nedeljo 13. t. m. in izbraji g. industrijskega Nandeta Perlja za predsednika in g. Königa in Brelha za odbornika. Članarina pet dinarjev mesečno. Novi člani se sprejemajo le na priporočilo dveh članov z večino glasov vseh članov, kar posebno priporočamo tudi družim organizacijam, da se v nje ne vlihtapajo nepošteni elementi. Ker je klub sprejel to točko, mu je bilo lahko in brez rizika sprejeti tudi obvezo, da vsi člani jamčijo za vsakega posameznika in vsak posameznik garantira za vse ostale člane kluba. Člen lahko postane vsak zbiralec oziroma zbiralka z dovršenim 17. letom, ki poda garancijsko izjavo, mlajši člani so pa v klub pripuščeni le kot naraščali. Redni sestanki se vrše v Mesarijevi restavraciji na Jesenicah vsako nedeljo dopoldne. Klub vabi tudi zbiralce v okolici k pristopu in na, da v kratkem združi vse filateliste na krajem v močno organizacijo. Mnogo uspeha!

O slovenski fil. razstavi na velešimnu prav iskavo poročajo „Zagreber Tagblatt“ v nadi, da se kmalu združijo vse jugoslovanske fil. organizacije v močno zvezo, katere naj bi vsako leto priredila razstave in filatelistične dneve. Poročevalec poziva Hrv. fil. društvo, naj prenese ljubljansko razstavo v Zagreb, kar naj bi slovensko fil. društvo tudi dovolilo.

O. Arnošt Grund in kritika. Poleg g. majorja Grigorčiča najboljši in najzaslužnejši poznavalec slovenskih znanj na Hrvatskem, naš slavn komik, g. Arnošt Grund, je začel priobčevati v „Novostih“ proti moji kritiki svojega kataloga naših znanj mnogo daljšo repliko kot je kritika sama. Ker se nisem čital celega njegovega dela, danes ne morem odgovorjati, a veseli me vendar, da tudi njemu ni prav, ker je hrvatski list njegovo lepo studio priobčil samo v nemškem jeziku. — Še bolj me pa veseli, da udeležstvo to svojo pogreško v kratkem popravi in s tem napravi delo dostopno tudi filatelistom, ki ne znajo nemški, kar je bil tudi namen moje opazke. Že, ko čislani g. kolega in philatelični napoveduje popravek ene pogreške, hudo greši vnovič, ko pravi, da sem „za vrijeme optičaja slovenskih mark prviga izdajanja sjedlo na vrelu n ekonomatu“, ker sem takrat lovil naše znanke po Škofji Loki, Bledu in prav redko v Ljubljani, nikdar na ne v ekonomatu, katerega močnejše prostore sem spoznal šele takrat, ko v njih ni bilo več omenjenih znanj, tako da sem moral zbirko za poštne arhive postaviti po ogromni večini iz svojih dublet Res je tudi da sem delal po Nemčiji, Avstriji, češkoslovaški in drugod propagando za naše znanke v nemških listih in napisal katalog za Michela in manuskript za Zmestelna, da pa nikdar nisem pri tem delu imel tako krepkih pomočnikov kot sta ravno ta dva moja kataloga bila gospodu Grundu.

A. G. Amerika kupuje ruske znanke. V Ode. so je prišel zastopnik ameriške tvrdke, ki prodaja v Združenih državah in Kanadi svoje ruske znanke in novčanice. Zanimanje za ruske, zlasti sovjetske znanke je v Ameriki zelo veliko. V treh letih namerava ameriški zastopnik kupiti v Rusiji za 500.000 dolarjev znanj in novčanice. V Ukralini in na Dalnem vzhodu jih je že kupil za 100 tisoč dolarjev. S sovjetsko vlado je sklenil posebno pogodbo.

Veliko razprodajo znanj priredila firma Ernst Stock v Berlinu W 8. Friedrichstr. 79a, 6., 7., 8. in 9. oktobra t. l. Na razprodaji sicer ni naših znanj, pač pa velika množina največjih redkosti nemških in italijanskih držav ter nemških in angleških kolonij. Bogato ilustrirani katalog s 110 stranmi in 32 tabelami izvrstno reproduciranih znanj razpošilja imenovana tvrdka. Ker je naša valuta visoka in v Nemčiji malo kupcev, si naši zbiralci lahko po prav ugodnih cenah nabavijo najlepši stvari.

Popravek. Ker tiskarski škrat ne zbira znanj, nazaj, kolikor le more. Predzadnji je iz „šestdesetletne prekmurske znanj“ napravil kar „šestdesetletno“ in polno od-

Krojaški atelje

K. Pučnik

Tavčarjeva ulica št. 3

najboljše angleško sukno

prvovrstno delo.

ustiljivih napak, katere si pa lahko vsak sam popravi. Zadržni je pa na koncu poročila o fil. razstavi porabil visoki stolp iz makaron, mesto da bi bil na njega in dolgi nos pozabil, Dobei tek!

Septembrova številka časopisa „Phil. Mitteilungen“, katerega izdaja trgovina Karl Hennig v Weimaru, ima reprodukcije v naravnih barvah modenskih, romanjskih, curiških kantonalnih in trioglatih znanj. Rta dobre nade ter sledečo vsebino: Bavarske portovne znanke krajcarske velja-ve, Bavarska 1850 i. kr. črna, dvotisk, Bungere: Bavarska razpolovljena. Nemške kolonijalne in inozemske pošte, Preizkuševališča — preizkuševalci — ponarejene znanke, Kantonalne znanke Curia, Romanja, Triquerova znanke Nove Kaledonije, Zigi helgolandskih poštah vrednot, Deutsch-Neuguinea New Britain, Redka in doslej še neznana pisma vojne pošte ob ustaji Hererov 1904/1906. Znanke dežele Suaheli in mnogo aktualnih notic, seveda vse prav bogato ilustrirano. Gotovo najlepši, najboljši in največji fil. list, ker vseh dvanaest luksuzno opremljenih števil na leto stane le 10 zlatih mark.

Esperanto

Veliki listi uporabljajo tudi esperanto. Naj navedemo samo šest listov: Veliki japonski dnevnik „Sin-Aici“ prinaša vedno esperantsko kroniko, ki izkeda zelo evropsko med kitajsko-japonskimi hieroglifi. Lepo ilustrirana finska revija „Otavalinen“ v Helsinki ima stalen esperantski kotiček in objavlja esperantski tečaj. Revija „Illustrierte Rundschau“ na Dunaju je izdala posebno številko, posvečeno samo esperantu. Zelo naklonjena sta esperantskemu pokretu velika revija „El Heroldo Naturista“ v Mehiki in strokovni časopis „Experimental Wireless“ v Londonu. Veliki industrijski časopis „L'Index des Industries du Cuir“ prinaša zaključke in vsebino v treh jezikih: francoskem, angleškem in esperantskem.

Esperantsko gibanje na Ruskem. V več ko 150 ruskih mestih in mnogih vaseh obstoje esperantska društva in se vrše tečaj. Moskva prireja brezplačni esperantski tečaj in pripravila temelj za esperantski tehnični institut, oficijelno dovoljen od državnega prosvetnega oddelka. Začetkom avgusta se je vršil 5. ruski esp. kongres. Osrednja kontrola je dovolila esperanto za inozemsko korespondenco in honorira pisateljem dela in informacije, primerne za sistematičen študij organizatoričnih in ekonomskih vprašanj. Živahno se esperanto razvija v Kavkazu, Krimu, Sibiriji, Tatarski, Turkestanu, Armeniji itd. Prepovedano pa je pristopanje k UEA (Universal Esperanto-Asocio). Monopol obstoja ima samo Sov. Esp. Servo s svojimi podružnicami.

Esperantski institut za Nemčijo vodi natančno statistiko o esperantskem gibanju in o številu esperantistov v Nemčiji, iz rigorozno sestavljenih podatkov je razvidno, da je v Nemčiji 20 do 25.000 ljudi, ki obviadajo pismo in ustmeno esperanto. V zadnjih treh letih je obiskovalo 1663 kursov 30.952 ljudi. V tem številu seveda niso všeti oni, ki se uče esperanta potom radija, ker je tukaj vsaka statistika nemogoča, in pa mnogobrojni šolski kurzi. Samo na Saškem se poučuje esperanto v 57 krajih na 136 šolah.

Železničarji in esperanto. V št. 7-9 lista „Die Eisenbahnfachschule“ omenja Georg Habellouk v razpravi „Železničarji in esperanto“ tri točke, ki jih je treba podčrtati. Svetovni pomožni jezik je za železničarje edino praktično sredstvo pri službenem obveščanju prometnega uradnika z inozemskimi potniki, je važen faktor za ekspedicijske uradnike in mednarodnem prometu trgovskih pošilk in uspešno sredstvo za administracijske uradnike pri inozemski korespondenci in na mednarodnih konferencah.

Turistička. Delavsko turistično združenje na češkoslovaškem je soglasno sprejelo naslednje resolucije: 1. Združenje sprejme esperanto kot oficijelni pomožni jezik in ga priporoča vsem sekcijam, da se ga priuče. 2. V dopisovanju z inozemskimi turisti, stesnosledci, sportniki, prijatelji narave itd. se naj uporablja esperanto. 3. Mednarodna korespondenca se naj vrši razen v češčini tudi v esperantskem jeziku.

Nekaj za trgovce. V Franciji in Nemčiji so se ustanovili odbori za razširjanje trgovine v inozemstvu potom esperanta. Celotna propaganda ima praktičen značaj. Odbori raznih držav bodo ustanovili internacionalno ligo trgovcev esperantistov.

V Kini so glavni propagatorji esperantizma Rusi, n. pr. Serišev, Erošenko, Sofoklev in Tulujevje v Pekingu in Stopani v Sangaju. Da se razširja med Kitajci esperanto razmeroma hitro, je vzrok dejstvo, da služi esperanto Kitajcem samim za sporazumevanje. Upoštevanje je namreč treba, da govore Kitajci 50 zelo različnih narečij in se med seboj ne morejo drugače sporazumeti kot s pomočjo svoje pisave. Pričakovati je, da bo esperanto ravno v orientu, na Japonskem in Kitajskem, najprej d bil svoj pravi pomen.

Excelsa:
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obit — Nadomestni deli za vse stroje.
I. GOREC, LJUBLJANA
palača Ljubljanske kreditne banke

Po slovanskem svetu

Zveza slovanskih planinskih društev

V dneh od 12. do 14. t. m. so v Zakopanem v Tatrach zborovali delegati najpomembnejših slovanskih planinskih društev. Uspeh zborovanja je ustanovitev Zveze slovanskih planinskih društev. Zborovanja so se udeležili jugoslovanski delegati (Makso Hrovatin SPD), bolgarski delegati (dr. Pejo Pejev), poljski in češki. Navzoči so bili tudi zastopniki čeških turistov z Dunaja. Posvetovanja so se najprej vršila na tleh CSR, v hotelu „Hamziki“, nato pa so se udeleženci odpravili preko meje na tla poljske republike in kraljestvo dvonokrasnih Tater, mimo čudežnih jezer, „morskih oči“ v Zakopane, kjer so bili gostje poljskega Towarzystwa tatrarskiego. Prijateljstvo je bilo iskreno, gostoljubnost neomejena, čisto slovanska. Zveza je bila do podrobnosti dokončana zopet na čeških tleh v hotelu „Kamziki“. S tem dejstvom je bil storjen važen korak h kulturni poglavitni in zbliznanju Slovanstva. Planinci imajo čiste duše in čiste misli, zato mora njih delo roditi velike in koristne uspehe.

Podrobna pripravljajla dela so poverjena Klubu čeških turistov v Pragi, kjer se najbrže spomladi t. 1926. vrši tudi prvi sestanek Zvezinega sveta, sestojijo iz jugoslovanskih, čeških, bolgarskih in poljskih delegatov. Vsak član Zveze pošlje tri delegate. Delegati imajo biti voljeni na 4 leta. Sestanki se vrše izmenoma na Češkem, v Jugoslaviji, na Poljskem in v Bolgariji, v vseh teh državah bo Zveza tudi izmenoma imela svoj sedež.

Tako je misel asociacije slovanskih turistov do 17 letih postala živo dejstvo. V čistih višavah bo to dejstvo od solca ožarjano, da bo rastle v močno silo kulturne enote Slovanstva.

Češkoslovaškemu uradništvu se obeta nova pragmatika

Vse koalicijske stranke v češ. vladi so uvidele, da je treba urediti vprašanje uradniških plač. V ta namen je izdalen osnutek uradniške pragmatike, ki pride po možnosti pred parlament že v predstojemem zasedanju. Pragmatika bi obsegala vse državne uradnike, sodnike, učitelje, častnike in orožnike. Zakon o uradniški pragmatiki bi stopil v veljavo 1. januarja 1926.

Po novi službeni pragmatiki so razdeljeni državni uradniki v štiri službene in odnosno plačilne razrede in sicer: I. razred so uradniki s fakultetno izobrazbo (sedanja statuta A in B); II. razred so uradniki s srednješolsko izobrazbo (sedanja statut C); III. razred so uradniki s štiri letno srednje šole ali z enoletnim učnim tečajem, združenim z meščansko šolo (sedanja statut D); IV. razred so vsi ostali uradniki z nižjo izobrazbo (sedanja statut E). Uradniki teh štirih službenih razredov se dele na sedem plačilnih stopenj. Službena mesta so sistematizirana tako-le: Za I. službeni razred v plačilni stopnji 1-6, za drugi v plačilni stopnji 3-7, za tretji in četrti v plačilni stopnji 4-7. Definitivne postane uradnik po pripravljeni dobi, ki znaša v I. in II. službenem razredu 3 leta, v III. razredu 4 leta in v IV. razredu 6 let. Po pripravljeni dobi dobi uradnik adjutum, ki odgovarja približno začetni plači uradnika dotičnega razreda. Adjutum znaša v IV. službenem razredu v prvi polovici službene dobe 10.200 Kč, v drugi polovici 11.400, v III. službenem razr. 10.500 odnosno 11.700, v II. službenem razredu 11.000 in 12.000 Kč, v I. pa za uradnike s polno fakultetno izobrazbo 13.600 in 17.400; za vse druge 17.400 in 18.400 Kč. Plača se deli na osnovno in na rodbinske doklade.

Začetna plača znaša v 7. plačilni stopnji 9000 Kč; za to stopnjo je določeno 6 triletnih napredovanj po 1800 Kč. Ko doseže uradnik 18.000 Kč (po 18 službenih letih) mu pripadajo 4 službene doklade (vsaka po 3 letni službeni dobi), ki znašajo za IV. službeni razred 900, za III. 1200, za II. 1500 Kč. V šestem plačilnem razredu znaša osnovna plača 14.000 Kč in 6 triletnih napredovanj po 1800 Kč. Ko doseže uradnik 23.400 Kč plače, mu gredo 3 službene doklade (triletnine) in sicer za III. razred 1500, za II. 2100, za I. pa 2400 Kč. V petem plačilnem razredu znaša temeljna plača 19.000 Kč in pet triletnih napredovanj po 2700 Kč. Za I. službeni razred sta določeni v tej stopnji dve dokladi po 3000 Kč. V 4. plačilnem razredu znaša osnovna plača 30.600 Kč, končna plačilna stopnja je 39.000 Kč. V 3. plačilnem razr. znaša osnovna plača 39.000

Kč, končna pa 49.800. V 2. plačilnem razredu je osnovna plača 54.000 Kč, končna pa 66.000. V 1. plačilnem razredu znaša osnovna plača 72.000 Kč, končna pa 78.000.

Rodbinske doklade so odmerjene tako-le: za eno dete letno 1800 Kč, za dva otroka 3000 Kč. Za prehodno dobo dobe tisti uradniki, ki prejemajo zdaj draginske doklade za več otrok, za tretjega četrtega, petega in šestega otroka po 900 Kč, toda to velja samo za uradnike 7., 6. in 5. plačilnega razreda.

Finančni problemi zakonov v CSR

Finančna plat zakonskega življenja je pogosto glavni motiv domačih preprirov in razporok. Tako je po vsem svetu, in tudi v CSR zakonici niso preveč idealni. Pri drugih narodih, na pr. pri Francozih, je navada, da se sklene pred vsako poroko ženitbena pogodba, iz katere je razvidno, kaj in koliko ima vsak zakonec in kako bo v zakonskem življenju urejeno finančno razmerje. Tak pogodba se navadno dobro obnese, zakaj splošne zakonite odredbe v mnogih slučajih ne zadostujejo. Življenje je tako komplicirano, da se tudi v zakonu finančni problemi ne dajo rešiti vedno po istem kopitu. Zato je treba napraviti pismeno pogodbo, da ne pride pozneje do nepotrebnih preprirov ali celo do razpoko. Če pogodba ni pismena, naj bo vsaj ustmena, ki med poštenimi ljudmi še vedno nekaj zaleže. To je potrebno v slučajih, če oha zakonca služita, kakor tudi v slučajih, če služi samo mož. Kjer služita oba zakonca, bi se morala pred poroko pogoditi, koliko bo vsak prispeval k izdatkom za gospodinjstvo, kdo bo plačeval najemnino za stanovanje, kako si bosta razdelila izdatke za obleke, za vzgojo dete itd. Vse to so sicer malenkosti, toda če si zakonca pred poroko nista na jasno o teh malenkostih, nastanejo pozneje prepriiri in zakonsko življenje se spremeni v pekel. Če pa služi samo mož, bi moral nevesti pred poroko jasno povedati, koliko ji namerava dati za gospodinjstvo, da se izogne morebitnim očitkov, da ji daje premalo.

Na Češkoslovaškem je mož po zakonu dolžan skrbeti za svojo ženo in jo tudi finančno vzdrževati. Toda življenje je v praksi že davno v protislovju z zakonom. Tudi v CSR je mnogo mož, ki svojih žen ne vzdržujejo. Njihove žene se vzdržujejo same. Če sta se zakonca pred poroko tako pogodila, je to njuna privatna zadeva, ki je državljanski zakon ne more spremeniti. Drugače pa je v onih slučajih, če je žena finančno od moža povsem odvisna in če ji mož ne daje za gospodinjstvo toliko, kolikor bi moral dati ali pa celo tako malo, da ne more živeti. In takih slučajev je tudi v CSR zelo mnogo. Od vseh moževh napak je ženi najbolj neprijetna skopost. Žalostna je usoda žene, ki ima za moža pianca, zapravilivca ali razuzdancu, toda vse te slabe lastnosti niso nič v primeri s skopostjo. Mož je lahko gentleman navzlic temu, da je zapraviljivec, pianec ali razuzdaneec. Skopuh pa ne more biti gentleman. Skopuha žena ne more dolgo spoštovati. Kjer pa ni spoštovanja, je kmalu tudi ljubezni konec.

Treba pa je ločiti varčnost od skoposti. Varčnost je sreča za vsako rodbino, skopost pa prokletstvo. Težko pa je določiti mejo med skopostjo in varčnostjo. O tem so naziranja različna. Zato se toliko zakoncev s tem ne strinja. Lahkomiselna in zapraviliva žena očita možu skopost, če li noče kupiti dragega prstana, ali če noče hoditi z njo na vse prireditve, kjer je treba poseči globoko v žep. To seveda ni skopost. Mož, ki nazasluži toliko, da bi mogel izpolniti vsako ženinjo željo, ni skopuh in ima čisto prav, če take preirane zahteve kratkoma malo odkloni. Saj bi moral v nasprotnem slučaju krasti ali pa sam delati denar. So pa slučaji, ko mož s svojo skopostjo res muči ženo in rodbino. So zelo bogati možje, ki dajejo svojim ženam za gospodinjstvo manj kot kak ubogi uradnik. Mnogi možje odmerijo doma vsako zrno, vsak košček kruha ali sladkoria in zahtevajo, da prosi žena za vsako kronco posebej po milionari, ki puste hoditi svojo ženo ali hčerko v najslabši obleki, ker se jim zdi škoda vsakega vinarja za obleke. V takih slučajih je zakonsko življenje za ženo pravi pekel. Ni črda, da si skušajo mnoge žene ustvariti svojo eksistenco. Take žene rašji sploh ne prosijo denarja, ker se nočejo v moževih očeh poniževati. Slabo se godi onim ženam takih skopuhov, ki si svoje eksistence ne morejo ali pa celo ne smejo ustvariti. Take žene se odločijo večinoma za razpoko, ker drugače ne morejo prisiliti mo-

Sport pri nas in drugod

Mesto uvoda

Sport zavzema v Sloveniji vedno večji razmah, prodira iz mest že tudi v večje kraje na deželi. Kljub temu pa je še premlad, da bi si lahko vzdrževal svoje lastno glasilo, kakor bi mu tudi bilo potrebno in koristno. Od vseh strani pritiskajo sportniki zato na nas, naj prinašamo več sportnega gradiva, naj zlasti razpravljamo o raznih pereh sportnih zadevah. Žal nam prostor ne dopušča, da bi razširili »Jutrovo« sportno rubriko, v današnjem obsegu pa zadošča komaj za tekoče dnevne stvari.

Da pa pokažemo svojo dobro voljo in vsaj deloma ustrezemo splošni želji naših sportnikov, bomo po možnosti od časa do časa posvetili pod naslovom »Sport pri nas in drugod« nekaj več prostora za sportne sestavke, ki jih ne moremo uvrstiti v dnevno sportno rubriko.

Danes se zopet otvori preurejena in izpopolnjena sportna in skavska razstava v prostorih ljubljanskega velesejma. Porablamo to priliko, da prvič objavljamo našo novo rubriko, na katero opozarjamo vso javnost, ki se zanima za sport.

liki svojega obiska; zanimal se je osobito za smučarstvo in alpinistiko, za biciklistiko in veslanje.

Sedaj se je razstava pregrupirala. Tvrde so svoje blago pospravile ter bodo v razstavi izključno le sportne organizacije. Novost bo razstava skavtov, ki so razstavili vzorno skavtsko taborišče, slike iz dosedanjih taborišč ter izdelke skavtov. Vsekakor bo nudila razstava izredne zanimivosti.

Vstopnina je določena na 3 Din za osebo, za naivljene skupne obiske šol in zavodov pa 2 Din za osebo. Razstava bo odprta vsak dan od 1. do 6. popoldne, ob nedeljah pa ves dan od 9. zjutraj do 6. zvečer. Ves čisti dohodek razstave gre v korist sportnim organizacijam in organizaciji skavtov, radi česar priporočamo našemu občinstvu, da poseti razstavo v čim večjem številu ter podpre s tem tudi gmotno sportne organizacije. Pri blagajni se bo prodajal tudi katalog razstave, ki je zelo zanimiv ter vsebuje v kratkem ves pregled sportnega gibanja med Slovenci. Cena je istotako znižana na 3 Din, skupno z vstopnico na 2 Din za izvod, tako da si za 5 Din lahko ogledate razstavo in dobite še katalog.

1921, 1922; v skokih v vodo v letih 1920, 1921, 1923, 1924, 1925; v kolesarskih gorskih dirkah v letu 1921; v kolesarskih cestnih dirkah v letu 1925; v teški atletiki v disciplini srednje teže v letu 1925; v ženski lahki atletiki v letih 1923, 1924, 1925; v moški lahki atletiki: tek na 100 m v letih 1922, 1923, 1924; tek na 200 m v letih 1922, 1923, 1924; tek na 400 m v letu 1924; tek na 3000 m v letu 1923; tek na 10.000 m v letu 1923; olimpijska štafeta v letu 1923; skok v višino brez zaleta v letu 1923, tek na 5000 m v letu 1923.

Prve počette raznih sportnih panog je slediti v Sloveniji:

smučarstvo	okrog 1.	1500	1920	1921
kolesarstvo	»	1880	1883	1887
desanje	»	1885	1903	1910
veslanje	»	1907	1907	1913
motociklizem	»	1903	1920	1920
avtomobilizem	»	1903	1908	1920
nogomet	»	1905	1910	1911
plavanje	»	1905	1907	1920
lahka atletika	»	1920	1920	1920
teška atletika	»	1920	1922	1923
hazena	»	1920	1920	1920
tennis	»	1905	1920	1920

Dr. Albin Kandora, preds. Moto-šave SHS:

Motosport

Motociklistika je mlad sport, ki je šele tokom zadnjih dveh desetletij prišel v pravi razmah, a ima brezdvomno lepo bodočnost. Motorno kolo zavzema v sportu vedno bolj pozicije, ki jih je imelo nekaj običajno dvokolo, ki je postalo danes že bolj praktično prometno, kakor sportno orodje.

Motorno kolo pa ima za enkrat še predvsem sportni pomen in tega bo vsekakor hranilo, kajti praktičnim potrebam odgovarja mnogo bolj avtomobil, ali vsaj motorno kolo s priklopnim vozom. Zato se bo ohranila motociklistika kot sport bržčas tudi v slučaju, da bo množinska produkcija ta vozila zelo pocenila in omogočila nabavo tudi manj premožnim slojem. Take popularizacije, kakor kolo, pa motorno kolo že radi tega nikdar ne bo doživelo, ker povzroča vzdrževanje motornega kolesa in poraba kuriva (benzin, olje) dokaj znatne stroške. Vsako praktično prometno sredstvo mora imeti gotovo stabilnost in vsakemu vremenu in tudi pri neugodnih okoliščinah. Od motociklista pa zahteva razmožena, razvojena, zasnežena ali celo zamrznjena cesta tolike opreznosti, gibčnosti in prisotnosti duha, da postane celo sportni užitek pri teh okolnostih dvomljiv, ker je labilnost vozila tako velika, da nobena spretnost in gibčnost ne obvaruje pred padcem. Izbirati si prikladno vreme more pa le sportnik, ne pa človek, katerega sili poklic v vsakem vremenu porablja svoje vozilo.

Vzlic temu nedostatku motornih koles je motociklistika sport, ki nudi mnogo razve-

Valtrich in dr. Perpar (A. S. K. Primorje), naša najboljša tekača

drila, krasno zabavo in najlepši užitek. Posebno za daljše izlete ali potovanja je motorno kolo pri ugodnem vremenu idealno vozilo. Sicer mora motociklist bolj paziti na cesto in njene zapreke ter nevarnosti, kot avtomobilist, in ga vožnja bolj utruja, vendar mu nudi vitki motor možnost, da vozi tudi po ozkih potih, da se lahko izogiba drugim vozilom in zaprekam in da se ustavi, kjer mu je po godu, prednost, katero deli z avtomobilistom, katere pa pogrešamo pri vožnji po železnici. Pri večdnem potovanju z motorjem po še neznanih cestah celo vožnja 200—300 km dnevno ni preveč utrudljiva. Modernim motorjem s tremi prestavi in kmalu pot pretisna in lahko premagajo strmine do 30°, kakor jo nudi Ljubljanski prelaz. Prednost motorja pred drugimi vozili se ravno pokaže na vzpetih cestah, katere motor lažje premaguje in z večjo brzino kot avto.

Mnogi, posebno pa sportniki drugih sportnih panog, ki se čutijo poklicane, sodijo o motornem sportu, ne da bi kdaj sedeli na motorju trdijo, da je motosport škodljiv zdravju ali pa vsaj silno opasen. Nobena trditev ne drži. Pri zmerni vožnji do ca. 70 km na uro nastaja tresenje samo vsled slabe ceste. Na taki cesti pa trese vsako vozilo, tudi avtomobil, zlasti pa avtobusi in konjski vozovi. Pisec teh vrstic je izpreobrnil že mnogo takih kritikov s tem, da jih je naložil na socius-sedež in potegnil par kilometrov daleč. Moderna motorna kolesa imajo namreč ne samo odbijajo udarcev, ampak tudi rafinirano elastične sedeže. Pri brzini nad 70 km se pač pojavlja lahko in kratko tresenje radi delovanja motorja, ako ima isti, kakor običajno, samo 1 cilindar. To tresenje pač malo kratki užitek, vendar pa ne pride dosti v poštev, ker izhaja na naših cestah vsakdo z brzino do 70 km. Lažji motorji take brzine niti doseči ne morejo. Nevarnost pa obstoja — kakor v vsakem sportu — radi pretiravanja, radi forsiranja ovinkov, posebno v nepreglednem terenu, zlasti pa radi nepredvidnosti in malomarnosti drugih vozi in pasantov.

V naši državi je motorni sport brezdvomno v lepem napredovanju. V vseh večjih mestih so motociklisti organizirani v sportne klube. Sicer ima Slovenija radi relativno najlepših cest naše kraljevine najboljše naravne pogoje za razvoj motociklistike, vendar je Ljubljana žal še premalo prežeta sportnega duha in je našel motorni sport še vse premalo umevanja in upoštevanja. V tem pogledu so vsega zavidanja vredni naši zagrebški sportni kolegi, katerim daje sportno navdušenje Zagrebčanov vse nade na najlepši razvoj te sportne panoge. Vse prireditve zagrebških motoklubov so sijajno obiskane in med zagrebškimi trgovci in industrijci je več poštvalnih mecenov motociklizma. Na Černomercu pri Zagrebu stoji dosti primerno motorno dirkališče, a vendar so zagrebški klubi ravno zaradi akcije za gradbo novega modernega dirkališča z dvignjenimi ovinki, da omogočijo doseg boljših časov pri dirkah. Savez motoklubov kraljevine SHS (z začasnim sedežem v Ljubljani), v katerem so organizirani motoklubi Jugoslavije kot v svojem internacionalno priznanem organu, je radi teh razmer prisiljen, vzporedno prvo tekmo za prvenstvo Jugoslavije v Zagrebu. Na sportnem polju je pač želeli naši Ljubljani več lokalnega patriotizma! Ako zmore celo mnogo manjši Maribor za motorne tekme primerno dirkališče, bi morala biti tudi Ljubljana kot metropola Slovenije pri dobri volji in primernem smislu za sportni razvoj v stanu, omogočiti po članstvu močnemu ljubljanskemu motoklubu zgraditev dirkališča, ki bi moglo obenem služiti tudi drugim sportnim panogam kot sportni prostor.

V inozemstvu, zlasti pa v severni in

zpadni Evropi, je motociklizem seveda že neprimerno bolj razvit, kakor pri nas. Na prvem mestu stoji Nemčija, Francija in Italija. Seveda pa so v teh državah tudi pogoji za njegov razvoj mnogo boljši, v prvi vrsti ceste, ki so ponekod za naše pojme naravnost idealne za promet avtomobilov in motornih koles. Tudi cestno-policijski red je bolj smiseln in za motocikliste ugodnejši, kakor pri nas. Naše razmere tvorijo v tem oziru posebno poglavje, o katerem spregovorim morda o priliki še obširneje.

Fr. Gombač:

Predvojno in povojno kolesarstvo

Letošnja sportna razstava na Ljubljanskem velesejmu je med drugimi zanimivosti razkazovala tudi razvoj enega najpraktičnejših in najmodernejših prometnih sredstev, namreč koles ali biciklov od svojega početka pa do sedanje dobe.

Ta prvotno popolnoma lesena in skrajno neokretna eno- in dvokolesna priprava, s katero se je človek s pomočjo drsanja nog po tleh pomikal naprej, se je razvila najprej v visoki, popolnoma železni, potem pa vedno nižji deloma železni, deloma gumijev stroj z dvema enakomernima kolesoma in prostim tekom, tako da lahko trdimo, da je isto sedaj že vsestransko popolnoma.

V istem žanru kot kolo samo, se je tudi potencirano razvil kolesarski sport in kolesarsko življenje, osobito od leta 1890 naprej in sicer do pred vojne na eden, po vojni pa na drug način. Zato se predvojno kolesarstvo in kolesarsko življenje kar se tiče vztrajnosti in živahnosti precej razlikuje od povojnega.

Kolesari se pač dandanes več kot poprej, že ker je kolo postalo neobhodno in važno ceneno prometno sredstvo ter se ne smatra več kot luksuz. Toda ono skupno življenje in skupno delovanje, ki nas je svoj čas povsod tako tesno med seboj vezalo in nas z veseljem gnalo od mesta do mesta, od dežele do dežele v lastni državi pa tudi v tuje se dandanes precej pogreša.

Člani bivšega kluba »Slovenskih biciklistov Ljubljana« in najstarejšega društva »Dvanajstotice« so napravljali skoro vsakodnevne manjše popoldanske ali večerne izlete v bližnje kraje, vsakonedeljske pa v oddaljene kraje. Udeleževali so se vsakovrstnih dirk, kamor so se podali skupno vedno le s kolesi, a z vlakom le v sili in po potrebi. Podajali so se pogosto na prav dolge ture, ki so trajale po več dni in tudi po več tednov.

Dolge kolesarske ture posamezniki društvenikov v najoddaljenejše kraje bivše Avstro-Ogrske v Italijo, Nemčijo ter celo v Francijo in Rusijo niso tvorile nikake rednosti več. To se je pri posameznikih tako zvelo, da smo se leto za leto podali na take več tednov trajajoče ture brez posebnih priprav in ceremonij.

Seveda so bile ta čas t. j. pred vojno tudi prehodne ali pome razmere drugačne, da smo namreč tuje inozemske meje prekoračili s kolesi brez vsakršnih težav in stroškov, dočim je to po vojni združeno z

Es-ka so le najboljše
Jogo Torpedo
Bianchi najceneje pri
J. Gorec Palača Ljubljanske
kreditne banke in
Gospodstva c. 14
Vsi na domestni deli in oprema.

Nekaj statistike o sportu v Sloveniji

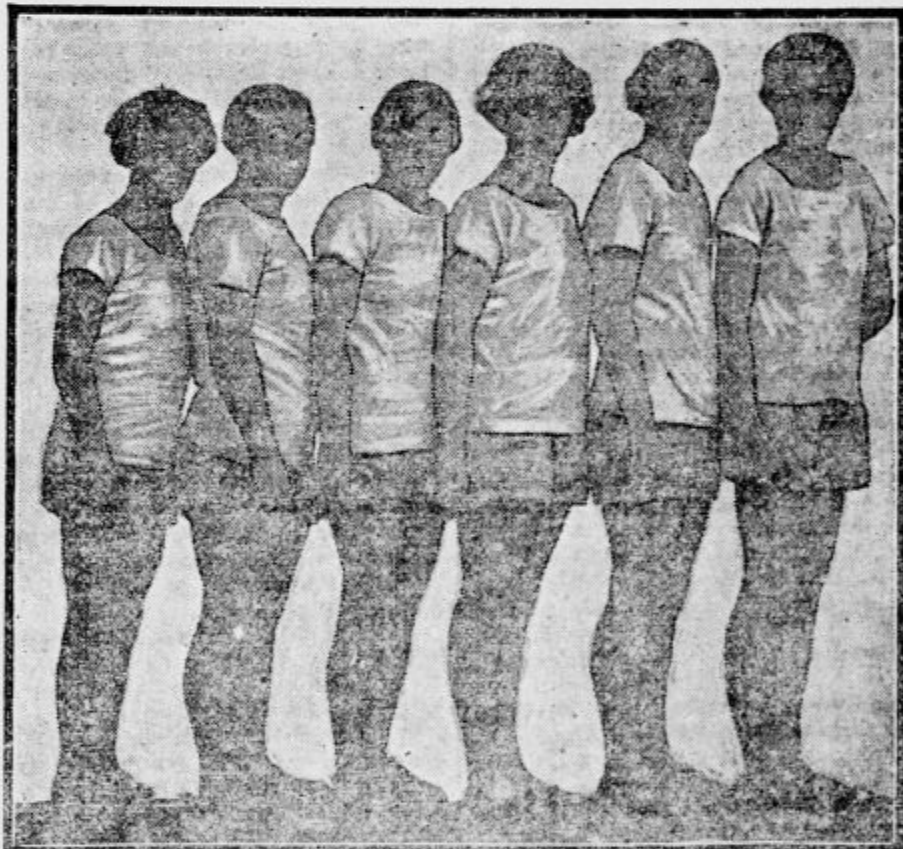
V Sloveniji imajo svoj sedež: 2 državna sportna saveza, 5 podsavezov za Slovenijo, 2 sekciji enotnih klubov za vso državo, 1 podobor Jugoslovenskega olimpijskega odbora 50 sportnih klubov.

V Sloveniji goji sport organizirano: v Ljubljani 16 klubov, v Mariboru 8, v Celju 6, v Ptuj 4, v Novem mestu 1, v Kranju 1, v Trbovljah 1, v Domžalah 1, v Poljčanah 1, v Šoštanju 2, v Murski Soboti 1, v Novi vasi na Bloukah 1, na Jesenicah 1, na Ježici 1, v Gornji Radgoni 1, v Krškem 1, v Trzinu 1, v Sevnici 1, v Radečah 1 in v Radovljici 1 klub.

V Sloveniji goji nogomet 19 klubov, kolesarstvo 16, zimskie sporte 12, lahko atletiko 9, hazeno 8, tenis 6, plavanje 3, alpinistiko 3, motociklizem 4, avtomobilizem 2, teško atletiko 2 in veslanje 1 klub.

Vsi sportni klubi v Sloveniji imajo približno 6.500 članov.

Slovenija ima prvenstvo države odnosno Jugoslovenske rekorde v naslednjih sportnih disciplinah: v smučskih tekih v letih 1921, 1922, 1924; v smučskih skokih v letih 1921, 1922, 1924; v damskem smučanju v letih 1922, 1923, 1924; v sankanju v letih

Damska lahoatletska skupina S. K. Ilirije v Ljubljani, ki si je priborila v Vel. Bečkereku državno prvenstvo.

Skavtizem v Angliji

Sportni razstavi, ki se danes vnovič otvori, bo sedaj priključen tudi poseben skavtski odelek. Zato objavljamo tudi naslednji članek, čeprav skavtizem sicer ne štejejo med sport.

Ker se je v zadnjem času tudi v Sloveniji pričel razvijati skavtizem, hočem na tem mestu v kratkem poročati o tem lepem sportu, kakor se razvija v svoji domovini Angliji, kjer je postal velevažen vzgojni faktor. Sledče vrstice sem posnel deloma na dobesedno prevel iz »Jugend in Englands«.

Angleška organizacija Boy-Scouts vzgaja clo in dušo za skupen smoter: za službo v socialnem družabnem življenju, ki je imevamo »država«. Kakor sta Debating Society in parlament visoki šoli politiki, brez katerih si bistva angleške države in angleške politične metode misliti ne moremo, tako je organizacija skavtov (Boy-Scouts in Girl-Scouts) socialna predšola mladega Angleža, ki ga naj usposobi svoj prostor v življenju razumeti, izpolniti in ljubiti.

Država je za Angleža oblika občejanja z ljudmi, regulator njihovega sožitja. Kjerkoli pazujemo angleško vzgojo, išče vedno začetno, ali le prirojenemu instinktu sledi

sredstva, kako bi brez energičnejših odredb od zgodaj n le potom pridobitve in vzgojitev e posameznikov olajšala trpljenje življenja. Ta vzgoja želi vzbuditi v ljudeh zavest, da je sodelovanje koristno in potrebno. Vodila misel najpopularnejše angleške igre je team work, v kateri je uspeh odvisen od vzajemne pomoči igralcev. Nič ni tako važno kakor gojitev individualnosti, toda vedno z ozirom na skupnost. To je vodilna misel in glavna smernica vse angleške demokracije.

Scouting je team work. Tretja izmed desetih skavtskih zapovedi je: »Skavt je dolžan biti koristen in mora drugim pomagati.« Četrta se glasi: »Vsak skavt je prijatelj vseh ljudi in je brat vsakega skavta, brez ozira na njegov socialni položaj.« Petič: »Skavt je uljuden.« Motto vseh skavtov je: »Bodi pripravljen.« Sir Robert Baden-Powell razlaga to tako: »Skavt mora biti vedno in ob vsaki uri pripravljen napraviti svojo dolžnost ter ne strasče se nobene nevarnosti po magati svojemu bližnjemu. Vozel na njegove ruti naj skavta spominja, da mora vsak dan napraviti komurkoli kako dobro delo. Pomen tega pozdrava je v tem, da se skavt že vnaprej vadi in pripravlja, kako bi v slučaju nesreče ali sile ravnal, tako da ne bi bil nikdar presenečen; on ve natančno, kako in kaj bi storil, če bi se kaj pripetilo.«

Tako se pravi skavt pripravlja telesno in

značajno na vse še tako majhne slučaje v življenju, pa tudi za največje in najvažnejše trenutke državljanskega bitja. Na tla padla materina taška, ali vpad v Belgijo — oboje je enako važno v tej vzgoji. Skavtovo delo se lahko omejuje na obskurne malenkosti in, kakor se zdi, je gojitev najmanjših malenkosti psihološko najvažnejša, tako n. pr. obzir makari na mačko ali kakega ptiča. Dolžnost koristnosti pa vodi skavta tudi v »East Ends« in čete pomagajo v gospodinjstvu, pri kupitju ter vozijo potrebnim premog na dom, jih oskrbujejo in vrše še druge malenkostne reči v socialnem življenju — kajti v vojni so se tega naučili. Skavtova udanost naj ne najde meje niti napram kralju, staršem in vzgojiteljem, kakor tudi napram podrejenim ne, posebe pa ne napram delodajalcu. Tako čutimo v tej organizaciji državotvorno silo!

Da bi mladega duha in uporno teko obdržali v tej smeri, se je bilo treba zamisliti v dno mlade duše. Manj kakor druga prirodna bitja hrepeni mladi Anglež po strogi disciplini. Njegova duša pa je polna silne fantazije in eksotične romantike. Z redkimi izjemami se nahaja v mladem angleškem telesu mal vulkan energije in prikrte strasti. Treba je nenavadnega napora, da se te duševne sile spijejo na druga pota. Telo hrepeni po čim večji zaposlenosti. Poleg tega je angleški deček rojen naravoslovec in

tehnik. Ima tudi mnogo dobre volje in se zna presenetljivo mnogokrat žrtvovati za druge.

V te duševne pojave angleške mladine so se Baden-Powell in njegovi prijatelji čudovito poglobili. Ustavili so sistem, ki je v svojih temeljih ravno tako enostaven kakor je sicer mnogovrsten in ga je mogoče socialno poglobiti. Zbrali so dečke v skupine, ki imajo dalekosežno samopopravo, ter se razvijajo v dveh glavnih smerih, kakor jim je ljubo: v »scoutcraft« in »woodcraft«. Prvo pomeni v glavnem igre, potovanja, taborenje v prirodi in vse tisočere priprave, ki so za take prijetnosti potrebne. Drugo je neke vrste prirodnoznanstvo v malem, studij ali igra z živalmi in rastlinami.

Skupina, ki se nagiba bolj k scoutcraft, goji bolj praktične igre. Dečki skušajo pridobiti eno ali več izmed mnogostevnih znakov, ki se jih podeljuje za specialne znanosti, kakor za tesarstvo, kuhanje, elektrotehniko, vrtnarstvo, pionirstvo id. Teh znakov je zelo mnogo. Seveda gre pri tem le za osnovne pojme znanosti ali pa za vzbudiv zanimanja.

Skav pa, ki se zanima bolj za woodcraft, nima namena prirodo le študirati, ampak se hoče v prvi vrsti igrati »Indijancev«. Sledove čitati in silčno se uč vsak skavt, toda igranje Indijancev je pri drugi smeri posebne važnosti.

Jasno pa je, da goje skavti velemest bolj prvo smer, oni na deželi in v provincialnih mestih, ker pridejo lahko v prirodo, pa drugo. Brez tabornega ognja in indijanske romantike si skavtizma sploh ne moremo več misliti. Skavti imajo indijanska imena in tajnostna, skrivnostna znanja ter običaje. Vsak skavt zna svoj bojni ples — na škotskem goje tudi stare narodne plesne — svoj bojni krik ter ono, kar imenujejo »muziko«. Koliko prekipelavih moči in otročje fantazije morajo vodniki skavtov krotiti, je razvidno posebno iz te smeri. Mera otroškosti je izredno velika.

Tukaj pa se prične najtežji problem skavtizma: vodniki. Anglež ostane do pozne starosti zelo otroški in se vedno rad igra, toda treba je biti izredno elastičen in iznajdljiv, da se zna take dečke močnane in njihov romantično domišljijo zadostno zaposliti in vezati. Ljudi, ki znajo dečke v tehničnih stvareh poučiti in jih pri pravih skavtskih igrah voditi, je primeroma lahko najti, toda silno težko je biti kos njihovi indijanski domišljiji.

Uspeh organizacije se kaže v tem, da imajo danes po komaj dvajsetletnem trudu okoli 300.000 skavtov. To število pa še vedno raste. Ker je v Angliji danes približno tri do štiri milijone dečkov v skavtski starosti, t. j. od dvanajst do osemnajst let, je to razmeroma precej velik odstotek... Polet tega

raznimi sitnostmi in z velikimi stroški. Vendar se lahko pripomni, da so današnji kolesarji za dolge ture nedovzetni in premalo vztrajni.

Tudi so v novejšem času izpodrili kolesarje-turiste razni avti in zboljšani motocikli, s katerimi seveda človek hitreje in bolj komudno doseže gotovo daljavo, toda onega pravega užitka ne more imeti moto-

ciklist, kot ga ima z zanimanjem normalno vozeči kolesar.

Mala potna družba dveh, treh kolesarjev, ki se med seboj v vsem zlagajo, more napraviti pri normalni, četudi počasni vožnji, recimo 100 km dnevno (3 ure dopoldne in 3 ure popoldne), v kratki dobi 1 meseca krasno turo do 300 km, ne da bi se telesno preveč izmučila. Uživa pa pri tem le-

pote in krasote, kakršni si z vožnjo z vlakom niti predstavljati ne more.

Kot starejši turisti-kolesar svetujemo vsem mlajšim kolesarskim sportnikom, naj posvetijo svoj dopustni ali počitniški čas, kolesarstvu in posebno živahno, Promptna turistična je popolnoma manjkala. Notirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovno-prometni davek uradno na debelo: pšenica: domača 37,50 — 39, madžarska potiska 43 — 44,50, nova 39 — 41,50; rž: domača 29 — 31; ječmen: domači 35 — 43, slovaški 42 — 48; turščica: 31,50 — 32,50; oves: domači 28 — 30,50.

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Hausse bančnih in državnih vrednot. — Lahna oslabeitev dinarja.

Zagreb, 19. septembra. Ta teden se je začel z nadaljevanjem čvrstosti bančnih vrednot, od katerih so zlasti vodilni dnevno poskočili za več točk. Do močnejšega skoka je prišlo v četrtek; na ta dan so posamezne bančne vrednote pridobile 10 do 15 odst. Tudi včeraj, na zadnji borzni dan v tednu, je bila splošna na tržišču bančnih papirjev zelo čvrsta tendenca. Tako se je Eskomptna dvignila celo na 150, Hipo na 76,5, Jugo na 125. Proti koncu sestanka se je zaradi povoljnega momenta za realizacije pojavilo na tržišču dovolj blaga ter so se omenjene vrednote zopet spustile na višino tečajev prejšnjega dne. Povpraševanje po njih pa je ostalo kljub temu živahno. Včeraj je zabeležila zlasti velik porast Prastredion, ki se je dvignila na 1060 napram 980 prejšnjega dne. Srpska se je zaključila po 144 napram 141. Obrtna je zaključila svojo rehabilitacijsko pot, dosegla je nominalno in se dviga dalje. Teden je končal s tečajem 108.

Hausse bančnih vrednot je bila izrazna, kakor zatrjujejo v borznih krogih, edinele zaradi mnogo povoljnega obrestovanja, ki ga nudijo ti papirji danes, ko je vložna obrestna mera pri denarnih zavodih zelo znižana. Isto velja tudi za državne papirje, za katere vrhu tega prihajajo obilni kupni nalogi iz inozemstva. Pa tudi po naših privatnih bančnih papirjih se mnogo poprašeje iz inozemstva. Med inozemskimi kupci naših papirjev je na prvem mestu Italija.

Največje zanimanje je bilo ta teden za Vojno škodo, ki je zlasti v četrtek močno poskočila zaradi vesti, da Narodna banka kupuje večje količine za svoj račun. Včeraj se je dvignila Vojna škoda na 348 napram 315,5 v petek prejšnjega tedna. Investicijsko posojilo je po prehodu na trgovanje brez kupona poskočilo na 82. Enako so porasle agrarne na 54. Zanimanje inozemstva za državne papirje je stalno in je zato verjetno, da bodo ti papirji še poskočili.

Za industrijske papirje pa je bilo ves teden zanimanje neznatno, zlasti za izvenkulisne. Tu in tam so dosegli po kakšen zaključek Eksploatacija, Sečera, Gutmann in Trbovlje.

Na deviznem tržišču ta teden ni bilo znatnejših sprememb. Le zadnja dva dneva se je tendenca v devizah neznatno okrepila zaradi lahne oslabeitve dinarja na curiški in newyorški borzi. Vzrok tej oslabeitvi je neznat. Včeraj so zaradi te oslabeitve dinarja, pa tudi zaradi večjega povpraševanja vse devize poskočile za nekaj točk. Narodna banka, ki je že dalje časa nastopala kot glavni kupec, je začela včeraj ponujati blago skoro v vseh devizah. Promet je ves teden razen v ponedeljek, ko je dosegel 22,5 milijona dinarjev, zelo zmeren in se je gibal dnevno med 7 do 9 milijoni.

V današnjem svobodnem prometu je bila kupnja v bančnih in državnih papirjih zelo živahna. Tendence se je po včerajšnjem popoldanskem neznatnem oslabilenju ponovno okrepila zaradi večjega povpraševanja. Eskomptna se je trgovala po 145, za Jugo se je čul denar po 118, Hipo 74,5 in za Prastredion po 1055. Vojna škoda, promptna, se je trgovala v večjih količinah po 349 do 351, za december po 365 do 366 in za november po 360. Investicijsko posojilo je poraslo na 84,5, dočim so se agrarne iskale celo po 57. — V devizah je bila tendenca nespremenjena. Promet je bil zaradi židovskega praznika prav majhen. Taksacije za posamezne devize so bile okrog poldneva: Dunaj 793 do 793,5, Italija 231 do 232, London 272 in sedem osmink — 273,25, Newyork 56,22 in pol — 57, Praga 166 in sedem osmink — 167 in Švica 0 do 1087.

je še okoli 380.000 skavtski-Girl Guides, ki so namenoma popolnoma ločeno organizirane. Posebno to dokazuje, da ima Scouting globlji pomen kakor ekserciranje. Za igranje »vojakov« bi se angleške deklice težko udružile. Seveda angleške deklice niso sanjave. Mnogokrat so čudovito ljubeznive, toda so obenem pogumne in krepke mladence. Nič kaj preveč rade ne pletejo in vezejo, gospodinjstvo vodijo kar tako poleg drugega, toda zelo spretno. Gotova čilost, pripravljenost za življenje in srčnost — vse to je tudi del idealne ženske vzgoje in to vodi presenetljivo mnogo deklic k skavtizmu.

Tako na Angleškem. Pri nas pa je težje. Krivda leži na onih, ki bi se za mladino morali več zanimati, pa raje posedajo po gostilnah in kavarnah. Kljub malenkostnemu zanimanju in podporam so slovenski skavti dosegli že lepe uspehe. Vendar je vse to le kaplja v slovenskem pijanskem morju. Zato več zanimanja in ljubezni našim skavtom! Skavtska ideja to zasluži, ker bi bila tudi pri nas lahko najvažnejši in najučinkovitejši vzgojni faktor za pridobivanje dobrih ljudi in izvršnih državljanov!

Švit volk.

Če oče s svojim sinom kroat gre...

Pride jutri v Elitni...

Kako naj se zboljša kakovost jugoslovenskega hmelja

Na III. gospodarskem kongresu v Beogradu, ki se vrši včeraj in danes, je na programu tudi vprašanje zboljšanja kakovosti hmelja. Vse hvale vredno je, da so naši gospodarski činitelji posvetili pozornost tudi tej kmetijski produkciji, ki zavzema v naši državi sicer majhno površino, toda se na tej majhni površini pridelava produkt velikanske vrednosti, ki tvori v naši trgovinski bilanci precejšnjo postavko.

Kakor je razvidno iz programa gospodarskega kongresa, referata o tem vprašanju zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ter v Novem Sadu. Zadevni referat novosadske zbornice je bil te dni objavljen v časopisju. Iz njega povzemamo:

»Kultura hmelja je omejena na dve okrožji na severu naše države, na Slovenijo in Vojvodino, odnosno Bačko. V Vojvodini se sadi hmelj na večji površini kakor v Sloveniji. V številkah izraženo je razmerje 3:1. Kultura hmelja v Bački se je pričela šele v zadnjih 50 letih močneje razvijati.

Kakovost jugoslovenskega hmelja je povprečno dobra; ravna se po vremenskih prilikah in načinu pridelovanja. Zaradi tega morejo tako v kakovosti kakor tudi v cenah nastati v enem in istem letu velike razlike. Povprečno dobe naši producenti za svoj hmelj 20 do 25 odst. manj, kakor znaša cena najboljšega hmelja na svetovnem trgu. Ta razlika pa ni nastala samo zaradi slabše kakovosti domačega hmelja, temveč ima svoj vzrok tudi v pomanjkanju trgovinske organizacije prodaje. Po tem se morajo tudi mere v svrhu dvigovanja vrednosti našega hmelja gibati v dveh smernicah, in sicer: a) tehnična izpopolnitev produkcije in b) organizirano zboljšanje valorizacije pridelka.

Ker gre za blago, ki še danes predstavlja vsoto 100 milijonov dinarjev v naši izvozni trgovini, zahteva ureditev tega vprašanja živahnejšo pozornost s strani poklicanih činiteljev.

Predvsem se mora pri hmeljarstvu posvečati posebna pozornost sortiranju in plemenitenju sadežev, kar je pri nas v Vojvodini še komaj znano. Razen tega zahteva hmeljska rastlina posebno obdelovanje zemlje. V to svrhu bi bila zelo potrebna vzorna hmeljišča, ki bi se mogla organizirati za državno pomoč s strani kmetijskih zadrug ali posebnih hmeljarskih združenj, ki bi se morale v to svrhu ustanoviti. Zelo koristni bi bili tudi dobro izolirani potovalni učitelji, ki bi pojasnjevali producentom obdelovanje zemlje ali ravnanje s pridelkom, na primer pri obiranju, sušenju in basanju.

Dočim se obdelovanje hmeljišč in obrezovanje rastlin precej pazljivo izvršuje, je postopanje pri obiranju, sušenju, stiskanju in basanju zelo pomanjkljivo, tako da hmelj zaradi slabega ravnanja izgubi velik del svoje vrednosti. Obiralec so nepoučeni in ne znajo pravilno trgati kobil. Zato bi bilo neobhodno potrebno, da se hmeljariji povsod organizirajo in da ne sprejemajo delavcev, ki niso pri obiranju skrajno pazljivi.

Prodajo hmelja, katerega kakovost je tako zelo različna, je zelo težko organizirati, zlasti ako je mnogo majhnih producentov. Predvsem bi bilo potrebno, da se doseže enakomerna kakovost hmelja, vsaj za eno in isto leto, in da se ustanovi Osrednji zadrugi urad za prodajo hmelja. Na ta način bi si mogli tuji kupci nabaviti večje količine blaga na enem in istem mestu brez velike izgube časa in brez velikih izdatkov. Razen tega bi se morala za jugoslovenski hmelj delati večja propaganda, da bi ga na zunanjem trgu bolje poznali. Mogoče bi se moglo to najbolje doseči, če bi se eden mednarodnih hmeljarskih kongresov vršil v Bački. Potom stikov naših producentov s trgovci in hmeljariji zapada bi se mogli mi oprostiti dragega in nepotrebnega posredovanja Češko-slovaške, Nemčije in Avstrije. To bi bilo tem bolj potrebno, ker ti posredovalci izdajajo čisto tendenciozna poročila o stanju hmeljarskih nasadov, o cenah in drugem ter tako skušajo umetno znižati ceno našega hmelja.

Za ureditev prodajnih prilik našega hmelja bi vrhu tega bilo potrebno, da pokažejo tudi državna oblastva večje zanimanje za to važno gospodarsko panogo. Vagoni za transportiranje hmelja bi se morali vedno hitro dobiti. Končno naj bi tudi davčna oblastva uvidela, da se kultura hmelja ne izplača vsako leto in da niso samo dohodki veliki, temveč da so tudi izdatki ogromni.

V tem referatu, ki smo ga podali v glavnih obrisih, so nedvomno nekatere misli dobre. Glede prodajne organizacije dvomimo, da bi se dala izvesti na gornji način, skupno za celo državo pa prav gotovo ne, ker se prideluje v obeh hmeljarskih okrožjih različno blago, ki se bo zaradi različne zemlje in različnih klimatičnih razmer vedno razlikovalo. Čeprav se začne gojiti v obeh pokrajinah ena in ista vrsta hmelja. Dalje je

znano, da je kakovost slovenskega hmelja boljše kakor baškega in da mnogi inozemski kupci, ki pridejo v Slovenijo, izrecno zahtevajo, da se v slovenski hmelj ne meša baški. Tudi ima slovenski, odnosno savinjski hmelj zbog svoje boljše kakovosti običajno višje cene kakor baški. Mnogo interesov pa imajo hmeljariji obeh okrožij skupnih in zato bi bila potrebna v tem pogledu poglobitev skupnega postopanja.

Ljubljanski trg

Novega ta teden ni bilo nič. Podražila so se jajca, solata in paradizniki. Cena jajcem se je določila za par na 3 Din, vendar so jih nekatere gospodinjice glede na pomanjkanje plačevale tudi dražje, kar je v vsakem oziru obojano vredno. Če običajno stvo samo ne bo pomagalo oblastvom, potem bodo postale cene za nižje sloje ne vzdržne. Sadržaj vsakovrstnega je bilo dovolj, a zahtevajo kmetje zanj precej visoke cene. Gob letos, kakor kaže, ne bo mnogo; na trg jih prinašajo le malo. Tudi cena krompirja je precej visoka, kar letos možno ni.

Cene so naslednje: meso: goveje v mesnicah 16 do 19, na trgu 1. 18, II. 15, III. 9, jezik 18 — 19, vami 9 — 10, pljuča 6 — 8, jetra, ledvice, možgani 18 — 19, telečina 17 do 20, telečja jetra 25 — 30, pljuča 20, svinjsko meso 20 — 27,50, pljuča 10, jetra 15 — 20, ledvice 27,50, glava 7,50, parklji 5, trebušna slanina 25 — 26, riba in salo 29 — 30, mešana slanina 28, slanina kranjskih prašček 22,50 — 25, slanina na debelo 29, mast 30 — 31, šunka 35 — 37, prekajeno meso 30 — 35, prekajeni parklji 12, prekajena glava 15, jezik 35, kostrnjeno meso 15, kozličje 20, konjaki 9 — 12, krakovske in debrecinske klobase 44, hrenovke, safalade, posebne 35, tlačene 20, polprekajene kranjske 32 — 40, suhe kranjske 67, prekajena slanina 30 — 35 Din za kg. Perutnina: piščanec 15 — 25, kokoš 25 — 35, petelin 25 — 40, raca 25 — 30 Din komad. Zajec: domači 8 — 18, divji 35 — 55 Din za komad. Ribe: krap 26 — 32,50, ščuke, šljavi 25 — 30, postvri 55 — 60, klini 15,50 — 15, mrene 17,50 — 20, pečenke 8 — 12,50, som 40 Din za kg. Mlečni izdelki: mleko 2,50 — 3 Din za liter, sirovo maslo 45, čajno 60, kuhano 45, bohinski sir 38, sirček 9 — 10 Din kg. Jajca: 3 — 3,25 Din par. Kruh: beli 6, črni in rženi 5 Din kg. Sadje: luksuzna jabolka 7, jabolka I. 6, II. 5, III. 2,50 do 4, luksuzne hruške 12, hruške I. 8, II. 6, III. 2,50 do 4 Din kg, ena limona 0,75 — 1 Din, sveže fige 10, orehi 10, luščeni orehi 35, češnje 3 — 5, grozdje 8 — 12, breskve 7 — 12, suhe hruške 9, suhe češnje 18 Din kg. Specifični blagi: kava Portoriko 68 — 72, Santos 52 — 56, Rio 44 — 52, pražena kava I. 84 — 100, II. 72 — 76, III. 56 — 60, kristalni sladkor 14, v kockah 16, riž 8 — 12 Din kg, namizno olje 22, jedilno 19, vinski kis 4,50, navadni kis 2,50 Din liter, sol 4,50, celi poper 34, mleti poper 36, paprika III. 20, sladka paprika 52 Din za kg, petrolej 7 Din liter, testenine 10,50 — 14, pralni lup 3,75, čaj 72 — 120 Din za kg. Mleški izdelki: moka »0« 5,25 — 5,50, »1« 5, »2« 4,50 — 4,75, »3« 4 — 4,25, »4« 3,50 — 3,75, kaša 6, ješprenj 6 — 7, ješprenček 10 — 14, otrobi 2,50, turščina moka 3,50, turščini zdrob 4,50, pšenični zdrob 6,50, ajdova moka 7 — 9, ržena moka 4 — 4,50 Din za kg. Žito: pšenica 300 do 310, rž 275 — 300, ječmen 220 — 230, oves 220 — 270, proso 330, turščica 245, ajda 325 — 335, fižol, ribični 400, prepečen 350, grah 400, leča 600 Din za 100 kg. Kurjavo: premog 270 — 460 Din za 100 kg, trda drva 140 — 180, mehka 100 Din za kubični meter. Krma: sladko seno 75, polsladko 50, kislo 40, slama 50 Din za 100 kg. Zelenjava in sočivje: solata 5 — 7, radič 6, pozno zelje 0,75 — 1, rdeče zelje 2 — 3, kislo zelje 3,50, ohrovt 2 — 3, karfiola 10 — 20, koleraba 4 — 5, kolerabe pod zemljico 0,75 — 1, špinata 7 — 8, paradizniki 4 — 5, kumare 0,75 — 1, buče 0,75 — 1, fižol v stročju 5 — 7, luščeni fižol 2,50 — 3, čebula 2 — 2,50, česen 1,50, krompir 1,50, repa 0,75 — 1, kislja repa 3 Din za kg, jurečki 5 — 6 Din merica, korenje 1 — 4, peteršilj in zelenjava za juho 7 — 8, pesa 3, redkve 3 — 4 Din kg, malancana 2 Din komad.

Mariborski trg

Včeraj so pripeljali slaninarji na trg 34 vozov mesa in slanin, ki sta se trgovala p. 12,50 — 25 Din za kg po kakovosti in vrsti. Krompirja je bilo 46 vozov po ceni 0,50 — 1 Din za kg, čebule 14 vozov po ceni 1,75 — 4 Din kg in zelja 22 vozov po 0,75 — 1 Din glava.

Ostale cene so bile: Perutnina: kokoš 30 — 40, piščanec 40 — 50, gos 45 — 55, raca 30 — 40, puran 40 — 100 Din za komad. Domači zajci: 11 — 45 Din komad. Zelenjava in sočivje: karfiola 1 — 5, česen 15 — 20, čebula 1,50 — 3, ohrovt 0,25 — 2,50, kislo zelje 4, kisel 2, buče 1 — 3,75, paradizniki 1,50 — 2 Din kg, šopek peteršilja 0,25 Din, solata endivija 0,25 — 1,25, glavna 0,50 — 0,75 Din komad, špinata 1 Din kupček, gobe 1 — 2,50 Din kupček. Mlečni izdelki: mleko 2,50 — 3, smetana 12 — 14 Din liter, sirovo maslo 40 — 44, kuhano 60, čajno 65 — 67 Din kg, sir 4 — 7,50 Din komad. Jajca: 1,50 — 1,75 Din komad. Žito: pšenica 2,50 — 3, rž 2,25, ječmen 2 — 2,25, turščica 2,50 — 2,75, oves 1,50 — 1,75, proso 3,50 Din kg. Sadje: jabolka 3 — 5, hruške 5 — 8, češnje 3 — 6, breskve

8 — 10, grozdje 8 — 10 Din kg, brusnice 10, maline 5 Din liter.

Nadalje so pripeljali kmetje včeraj na trg 10 vozov sena, 6 vozov otave in 3 voze slame. Cene: seno 50 — 60, otava 67,50 — 72,50, slama 35 — 37,50 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Dunajska borza za kmetijske produkte (18. septembra.) Razpoloženo se more označiti kot prilazno ob majhni kupčiji. Ponudba v rži in pšenici je slaba, toda tudi povpraševanje ni posebno živahno. Promptna turščica je popolnoma manjkala. Notirajo za 100 kg v šilingih vključno blagovno-prometni davek uradno na debelo: pšenica: domača 37,50 — 39, madžarska potiska 43 — 44,50, nova 39 — 41,50; rž: domača 29 — 31; ječmen: domači 35 — 43, slovaški 42 — 48; turščica: 31,50 — 32,50; oves: domači 28 — 30,50.

Hmelj

Žatec (ČSR.), 18. septembra. Zelo čvrsta tendenca. Cene 4300 do 4650 Kč za 50 kg.

Žalec v Sav. dol., 19. septembra. Večina hmelja v Savinjski dolini je že prodana, le Žalcani ga še drže. Kupčija skoraj stoji. Posamezne partije so bile prodane po 125 Din za 1 kg.

Porast cen na žitnem tržišču. Na našem žitnem tržišču se zadnje dni pokazuje večje naraščanje cen. Vzrok je v zmanjšanih dovozi splošno deževnega vremena in v povečanem povpraševanju s strani domačega konzuma kakor inozemstva. Povpraševanje se je predvsem po pšenici, ki notira v Sremski okrog 260 in v Vojvodini 270. Enako je promet v beli moki dosti živahen, dočim za črne moke ni povpraševanja. Moka »0« notira 450 — 460 Din franko nakladalna postaja.

O novem državnem posojilu so začeli pisati razni listi. Novo posojilo naj bi dala Amerika v znesku od 50 do 100 milijonov dolarjev. Po naših informacijah so vse te vesti izmišljene. Ne samo da sedaj ni ugoden trenutek za najetje posojila, nego je še druga okolnost, ki nam tudi v pravem oziru onemogoča novo posojilo. Kakor znano smo leta 1922 sklenili z Blairovo skupino pogodbo za 100 milijonov dolarjev. V tej pogodbi smo se napram Blairovi skupini, obvezali, da ne bomo najeli nobenega drugega inozemskega posojila brez dovoljenja te skupine, dokler ne vrnemo tega dolga. Dosedaj smo dobili od Blairove skupine vsega skupaj šele 25 milijonov dolarjev. Ostali znesek nam je še na razpolago, moramo pa ga vporabljati izključno v investicijske svrhe. V finančnih krogih vedo, kako težko je plačevati obresti in amortizacijo, zato se branijo novih posojil.

Položaj na tržišču jajc. Cene v naši državi v splošnem čvrste zaradi običajno manjše produkcije v tem času. V Sloveniji se povprečno prodaja na drobno komad po 1,75 Din. Le drobnečje blago se dobi tudi po 1,50 Din komad. Izvoz jajc je običajen. Švico in Nemčijo se vrši trgovanje na bazi 210—212 švicarskih frankov za zabojo. Na Dunaju notira prvovrstno jugoslovensko blago 20—21 grošev komad, dočim so jajca drugega izvora cenejša. V Londonu stane jugoslovensko blago 16 šilingov za 120 komadov. Nakupne cene v naši državi se gibljejo med 1—1,25 Din komad.

Cenovnik za prodajo smolnika kamniti in strelnih vrvi, veljaven od 1. avgusta t. l. do nadaljnjega, je objavljen v zadnjem »Uradnem listu« št. 88.

V trgovinski register so se v Sloveniji vpisale naslednje tvrdke: Ivan Budković, trgovina z mešanim blagom v Cerknici; L. Ornik, specialna trgovina z gumenimi dežnimi plašči, podveznicami, naramnicami, pasovi, žepnimi robcji in impregniranim blagom v Mariboru; Josip Kačič, trgovina z vinom v Novih selih pri Kočevju; Cvetičarna Palma Fran Stres v Podčetrku; Karel Bastiančič, trgovina z mešanim blagom v Slovenjgradcu; Jakob Klemenčič, trgovec z usnjem v Sočanju. Izbrisa se je tvrdka: I. Modic v Novi vasi pri Rakeku (ker je obratovanje prenehalo).

Redni občni zbor imajo Termotehnični zavodi, d. d. v Račjem pri Mariboru, dne 29. t. m. ob 11. v prostorih Zadrugne gospodarske banke v Mariboru.

Konkurzi in poravnave. Konkurz je razglašen o imovini Antona Spilaha, trgovca v Št. Ilju nad Turjakom. Prvi zbor upnikov pri okroglnem sodišču v Celju je 8. oktobra ob 10. uri. Konkurz razglašen o imovini Alojzija Slaneca, trgovca v Selah pri Ptuj, je odpravljen, ker je bila vsa masa razdeljena. — Poravnalno postopanje Mateja Zorka, trgovca v Št. Juriju ob južni železnici, je pravomočno ustavljeno, ker upniki niso pristali na dolžniško ponudbo.

Somborska blagovna borza je imela te dni izredno glavno skupščino pod predsedovanjem predsednika dr. Emila Paliča. Izvoljeni so bili nova uprava, razsodišče in finančni odbor. Borzna uprava je soglasno izvolila za svojega predsednika dr. Emila Paliča. Borza se bo svečano otvorila dne 4. oktobra t. l. dopoldne, a prvi delovni dan bo dne 5. oktobra t. l.

Oddaja trt iz državnih trtnic. Veliko županstvo ljubljanske oblasti nam je poslalo naslednji razglas: Po odloku ministra za kmetijstvo in vode z dne 17. avgusta t. l. se glede oddaje trt za prihodnje saditev iz vseh državnih trtnic razlašča to-le: 1.) V letošnji jeseni in prihodnji pomladi bo prodajna cena v vseh državnih trtnicah za 1000 trt naslednja: a) za kluče ameriških trt (podlog), dolgih 35 — 40 cm: I. vrste po 100 dinarjev, II. vrste po 35 dinarjev; b) za sajkenje (korenjake) ameriških trt: I. vrste po 250 dinarjev, II. vrste po 75 dinarjev; c) za cepičenje (cepilene sajkenje): I. vrste po 1500 Din, II. vrste se ne prodajajo, temveč se zopet vložijo v trtnice; d) za kluče (cepilce) domače trte, 80 cm dolge, 80 Din, 2.) Gornje cene se, kolikor se nanašajo na kluče ameriške trte, zvišajo za 100 odst., to je za: kluče I. vrste od 100 Din na 200 Din, kluče II. vrste od 35 Din na 70 Din in sicer za one naročnike, ki jih vzamejo

več kakor 5000 za vlaganje v trtnice, da se dobavijo sajkenje, oziroma cepičenke za prodajo. 3.) Sreznke in okrožne trtnice, ki nimajo dovolj proračunskih sredstev, dode lahko kluče in sajkenje iz državnih trtnic brezplačno in to po odredbi oddelka za vinogradništvo in sadjarstvo. 4.) V trtnicah, kjer je povpraševanje po trtah večje, kakor se jih je pridelalo, se vpišejo posredni privatni naročniki kvečjemu za 1000 cepičen ali 2000 sajken, oziroma 5000 kluče. 5.) Osebam, ki potrebujejo naročene trte za razširjenje ali izpopolnitev že obstoječih vinogradov, ni potreba predlagati ob navedenih trt potrdil sreznega ekonomista o količini in apna v dotičnem zemljišču, dovolj je, če navedejo v prošnji, katero podlogo so rabili doslej na dotičnem zemljišču in ali se nahaja že prej nasajeni vinograd v dobrem stanju. 6.) Glede čl. 15. točke 1. pravilnika za izvršenje zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva, velja za letos izjema, da naročniki kluče in sajken trte za dolžni predložiti predpisane potrdila pristojnih občinskih županov, da potrebujejo trte za izključno saditev na lastnih zemljiščih.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo 3780 ovovoz žilčnikov; do 2. oktobra ponudbe za dobavo prepojenih brzojavnih drogov ter za dobavo zveznih vijčastih spon. Predmetni pokoji so na vpogled pri Ekonomskem oddelku te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 24. t. m. ponudbe za dobavo 1000 kg rži, do 10. oktobra pa ponudbe za dobavo jamskega kabla in spojnih obojk. — Dne 6. oktobra se vrši pri direkciji državnih železnic v Subotici ofertalna licitacija gledelobave 2000 kub. metrov lomljenega kamna. — Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

Karteliranje poljske, češkoslovaške in jugoslovenske industrije pohištva. Kakor poročajo časopisje, je Zveza poljskih tvornicarjev pohištva prejela poziv češkoslovaških in jugoslovenskih podjetij upnjenega pohištva, naj bi se ustanovili skupni kartel v svrhu, da se dosežejo čim povoljniji pogoji za izvoz. Tekom zadnjega zborovanja Zveze poljskih tvornicarjev pohištva se je ta poziv vzel v pretres, vendar do končnega zaključka je tej zadevi ni prišlo.

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Nemčijo. Z Dunaja poročajo, da bo odpovedal te dni sektijski šef dr. Schüller v Berlin, kjer se bo pogajal glede dodatne pogodbe k tarifnemu dogovoru med Avstrijo in Nemčijo. Avstrija ima sedaj tarifne dogovore s 5 državami: z Italijo, Francijo, Nemčijo, Češkoslovaško in Jugoslavijo. V vseh teh pogodbah pa je predvideno, naj se izvrši razširitev dogovorov, čim se pokaže potreba in možnost. S Češkoslovaško so se ponovno dogovorile dodatne tarife h trgovinski pogodbi, ki je stopila v veljavo 1. januarja t. l.

Izdaja drobila po pol šilinga v Avstriji se je začela z včerajšnjim dnevom. Novci so iz srebra.

Vest o uvedbi nove valute v Italijo. »Newyork Herald« prinaša iz Rima vesti, da namerava italijanska vlada stabilizirati liro na bazi 100 lir za 1 funt šterling. Čim bo stabilizacija dosežena, se bo uvedla nova valutna enotica, ki bo približno štirikrat toliko vredna kakor sedanja lira. Ta operacija bo po isti vesti izvršena s pomočjo ameriškega posojila v znesku 50 milijonov dolarjev, ki ga obeta skupina ameriških bank.

Položaj na madžarskem lesnem tržišču. Po budimpeštanskih vesteh se položaj na madžarskem lesnem tržišču postopno boljše vendar sedanjí promet daleko zaostaja za predojnim prometom. V zadnjem času je beležiti nekaj večjih zaključkov. Razvoj večje kupčije ovira veliko pomanjkanje kapitala. Uvažja se največ rumunski les. Cene slovaškega lesa ne konvervirajo. Jugoslov. les se uvažja v manjših količinah. Povpraševanje pa je večje po drvi za kurjavo, kakor po gradbenem lesu, ker je gradbena delovnost majhna. Zaloge lesa v Madžarski so sedaj majhne.

Položaj na tržišču kave. Po daljši suši je v Braziliji zopet deževalo, kar je zboljšalo stanje kavnih nasadov. Zato pokažejo tudi cene tendenco lahnega nazadovanja, kar je nekoliko oživilo kupčijo na tržiščih kave.

Borze

19. septembra. CURIH. Beograd 9,20, Berlin 1,2330, Newyork 518,10, London 25,115, Pariz 24,55, Milan 21,30, Praga 15,35, Budimpešta 0,007260, Bukaresta 2,50, Sofija 3,75, Varšava 86, Dunaj 73.

TR

Soročinski sejem

»Vidiš, stvar pa je tako, da je imel na sebi šanko in rokavice. Kdo nai ga spomni? Popival vam je in popival, in prišlo je do tega, da je zapil vse, kar je imel s seboi. Krčmar mu je dolgo časa dejal na vero, nazadnje pa prenehal. In moral je hudič zastaviti svojo rdečo svitko da za tretjino vrednosti židu, ki je tedaj krčmaril na Soročinskem sejmu. Zastavil je in mu rekel: »Veš, fid, pridem k tebi po svitko ravno čez tisto dni, hrani jo!« in je izginil, kot da je skočil v vodo. Žid je dobro pregledal svitko: sukno tako, kakoršnega dobiš niti v Mirgorodu, rdeča barva pa gori, da bi se ne nagledal! Židu pa ni ljubil počakati, da poteče rok. Popraskal se je za ušesi in jo obesil nekemu mimu potujočemu panu skoraj da za pet cekinov. Na rok pa je Žid popolnoma pozabil. Naenkrat pa pride tako-le pod večer k njemu človek: »No, žid, vrni mi moio svitko!« Žid ga spočetka ni spoznal, pozneje pa, ko si ga je bolj ogledal, pa se je potuhnil, kot da ga ni še nikoli videl: »Kakšno svitko? Nimam nobene svitke! Kaj mi je mar tvoia svitka!« In lej, oni je odšel; zvečer pa, ko si je žid, zaklenivši svojo luknjo in preštevisj v kovčeh denar, nataknil rjuho in začel po židovsko moliti, je zaslišal

in posaditi za mizico. Morda se je kdo oprustite, spozabil: pod kom je zaškripala klop, pa vam je vsem srce skočilo v hlače!»

To je osramotilo naše junake in jih ohrabilo. Kum je srknil iz vrčka in nadaljeval. »Žid je kar odrevenel, toda svinje na nogah, dolgih kot bodu-
lje, so zlezle skozi okna in naenkrat oživile žida ter ga prisilile, da je plesal
više teh-le prečnic. Vrgel se jim je pod
noge in priznal vse... Vendar svitke
ni bilo mogoče tako kmalu dobiti. Med
potom je pana okradel nekaj cigan in
prodal svitko seimarici; ta jo je pripe-
ljala znova na Sorožinski sejem, toda
odsihmal že ni nihče več kupoval pri
njej. Seimarica se je čudila in čudila, to-
da nazadnje le uganila: gotovo je kriva
tega rdeča svitka; saj jo je vedno nekaj
daviło, kadar jo je oblekla. Ni dolgo
premišljevala, pa jo je vrgla v ogenj —
ne gori hudičeva obleka!...» »E, to pa
je hudičovo darilo!« Seimarica, zvita
glava, jo je vrgla v voz kmetu, ki je
pripeljal na prodaj maslo Tepec se je
razveselil, toda masla ne mara kupiti
nihče. »Eh, hudobne roke so mi podvr-
gle svitko!« Pograbil je sekiro in svitke
razsekál na kosce, pa glej, kos leži h
kosu in zopet je svitka cela! Prekrižal
se je in poprijel za sekiro drugič, kosce
pa razmetal po vsem prostoru in se od-
peljal. Toda odsihodh hodi hudič vsako
leto in baš ob sejmu v svinjski podobi
po vsem trgu, kruli in zbira kočke svo-
je svitke. Pravijo, da mu manjka seda

so spali po ulicah, »poleg nas je nekdo klical hudiča!«

Čerevik pri kumu pod s slamo kritim

varaj —, to bi se mi ljubno goniti se
ponoči za prokletimi capami!»

Najdjelotvornije liječenje guše

Jedno od najvažnijih otkrića je liječenje guše i nadutog vrata pomoću lijekovite soli sa sadržinom joda. Znameniti bečki učenjak universitetski profesor Dr. Ritter Wagner v. Jauregg i mnogi drugi liječnici pozivaju se na odnosa iskustva, to obavljaju nebrojene slučajeve ozdravljenja, tako su na primjer u Švicarskoj bolesnici od guše u cijelom pokrajnima oslobođeni od ovog zla. Radi se o jednom potpuno neškodljivom djelotvornom napatku, koji stoji na opće stanje izravno djeluje. Naše lijekovite soli oslobodile su već hiljade ljudi guše i natečenog vrata. Zahitjavajte naše vijesti o ozdravljenjima i napatku, da o svaki lijekovito vrlo rado primijeniti. Mi smo u svaki država uredili stanice za razasijanje i samo i Vam poslati potpuno besplatno naš opis, koji će Vam vrlo olakšati. Jedna karta dostave, da odmah dobijete spomenuti opis.

Aug. Märcke, Berlin - Wilmerstr. 1.
Bruckhäuserstr. 4, Abt. 936. 3263 a

Priznana solidne cene!
Vedno najnovejše oblike damskih
klobukov
priporoča modni salon

Z. MAHNIČ-GORJANC
LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica šte. 1.

V zalogi vse potrebščine za modistinje in
spaterie oblike.

Žalni klobuki.

Popravila in preoblikovanje točno in solidno.

Priznana solidne cene! Vedno zadnje novosti Priznana solidne cene!

damskih klobukov

priporoča modni salon

IDA SKOF-WANEK naslednici

LJUBLJANA, Pod Trančo šte. 2.

Žalni klobuki vedno v zalogi — Preoblikovanje in popravila
se točno in ceno izvršujejo.

Žagovodja

na večjo električno žago, zmožen vseh po-
pravil polnojarmenikov z večletno prakso
se sprejme.

Ponudbe na 5323a

Franc Dolenc, lesna industrija, Skofja Loka.

Felix Toman,
kamnoseški mojster

v Ljubljani, Resljeva cesta 30

priporoča bogato zalogo
nagrobni spomenikov od
marmorja in granita
plošče za grobnice, mar-
morne plošče za mobi-
lije po najnižjih cenah.

Ugodna prilika! Dobro naložen denar!

V Ptuj se prodaja
po zelo nizki ceni za Din 350.000 — velika moderna
trinadstropna hiša

na najprometnejši cesti, blizu kolodvora, pripravna za
hotel ali kako drugo večje podjetje. Ima 2000 m² vrta.
Hiša nese čistih 10% obresti. 5365-a

Za naslov se je obrniti na upravo „Jutra“.

RENAULT avtomobili

danes neprekosljivi

za avto-takse, potnike in zdravnike in
kot osebni, tovorni in avtobus-vozovi
ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in
najcenejši pri uporabi.

Zastopstvo za Slovenijo:

A. Lampret, Ljubljana,
Krekov trg št. 10.

4872-a

V modnem salonu **M. SEDEJ-STRNAD**

LJUBLJANA, Prešernova ulica 3

so došle

zadnje novosti v klobučevinastih (filcastih)
in na modernejših klobukih

Žalni klobuki vedno v zalogi — Postrežba točna —
Cene zmerno 3450

SODI

prvovrstni, v vseh velikosti dobavlja **takoj** in po ceni
mehanična sodarna

R. Pichler & sin, Maribor,
Frančiškanska ulica 11.

Pohištvo in preproge

od najpreprostejše do najfinejša izdelave so
dobe najboljše in najcenejše pri trdnosti

Karel Prels, Maribor,

Na veliko. Gospodarska ulica 26. Na malo.
Ceniki brezplačno. 4564-a Pedeželski promet.

Zaloga **kožuhovine** Cene
moderne brezkonkurenčne

L. ROT, Ljubljana, Gradišče šte. 7.

Zahtevajte povsod le

„Hubertus-milo“ Celjske mlarne d. z o. z. v Celju,

pod znamko:

**Hubertus
milo
Celje**

Je najboljše in najcenejše.

REFORM

steklenice za vkuhanje sadja in povr-
nine so najboljše in najcenejše.

Glavna zaloga za vso državo:

Lovro Petovar, Ivan kovci
Istotam se dobe Zupančeve knjige „Kon-
serviranje sadja in površin za
domačo uporabo“ v slovenski in
hrvatski izdaji. 176 a

Gospodinj, naročite!

Kožuhovina

ovratniki (hoce) od 265 Din
dalje za obleke, na metre v vseh
modnih barvah sta'no v zalogi

H. KENDA,

Ljubljana, Mestni trg 17

Pomlajenje z Neokratosanom

se je obneslo izbrano pri propadanju te-
lesnih moči, seksualni nevrastenosti, otroški
nagnjenosti, izlivom, onaniji, nezmožnosti
kakor tudi pri delnem teku, nenagljenju,
nevezelj in čustveni hladnosti pri ženskah.
Jevljina priprava. Prijeten in zanesljiv
učinek. Nakloni zupet veselo do življenja
in ugledno mladostno zvežost. Cena zavoj
Din 80.—. Dobi se v lekarnah, ako ne,
se obrnite na samostojnovalko
Gesellschaft für chemische und metallurgische
Industrien, Wien 89 a, Währgraben 3/2.

Mlajša poročena dama

z otrokom. išče za takoj sobo z vso
prehrano in postrežbo za dobo 3 mese-
cev pri boljši družini, s katero bi tudi lahko
družabno občevala. — Cenjene ponudbe pod
„Snaga in inteligenca“ na upravo Jutra.

Sistematični tečaj za začetnike in
popolnilno nadaljevanje po novejši metodi

English - French

Slovnica in diktat. Literatura in kompozicija.
Govorilne vaje. Družabno in trgovsko dopi-
sovanje. — Naslov v upravi „Jutra“.

Knjigovodkinja

prvovrstna moč z 10-letno prakso, z zna-
njem slovenskega, srbohrvaškega in nem-
škega jezika, izurjena v vseh komercialnih
poslih bodisi dopisovanja, blagajne, kal-
kulacije itd., želi namestitve pri večjem
tovarniškem podjetju ali veletrgovini. Cenj.
dopisi na upravo „Jutra“ pod
„Komercialna moč“.

Opozorjamo

vse interesente, da je pri pismenih vpra-
šanjih, ki naj jih upravištvo pismeno
reši, brezpogojno priložiti poštino in
manipulacijsko pristojbino v z n e s k u
Din 2.—. Posebno opozorjamo na to
one stranke, ki žele, da se jim po pošti
pošlje naslove od malih oglasov.
Vsa vprašanja in prošnje glede naslo-
vov od „malih oglasov“ bodo romale
v koš, ako ne bo priloženih
Din 2.—

Zahvala.

Ob prebriski izgubi našega srčno ljubljenega, nepo-
zabnega sina, brata, svaka in strica, gospoda

Viktorja Čonča

nam je došlo od vseh strani toliko odkritih izrazov sočutja
in tolažbe, da nam je nemogoče vsakemu zahvaliti se
posebej.

Zato si dovoljujemo tem potom izreči najtoplejšo
zahvalo vsem, ki so blagega pokojnika tolažili v njegovi
bolezni, vsem, ki so ga tako častno in v velikem številu
spremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku ter
vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrazili sočutje in so-
žalje, kar nam je bilo v veliko uteho.

Posebno zahvalo izrekamo velečastiti duhovščini,
pevskemu društvu „Sloga“ za ganljive žalostinke ter g.
Muršiču za njegov lep nagrobni govor. Nadalje se tudi
prav srčno zahvaljujemo zastopstvu državnega zdravilišča
in gasilnemu društvu za korporativno udeležbo, deputa-
cijam okraj, sodišča in davkarje, učiteljsvu ter vsem drugim
obilnim udeležencem iz Rogata.

Najlepšo zahvalo izrekamo tudi vsem darovalcem
krasnih vencev in cvetja. Vsem, vsem tisočera hvala!

V srcih vseh bodi nanj ohranjen blag spomin.

Rogaška Slatina, dne 17. septembra 1925.

Žalnoči ostali.

Proda se krasna baročna
KREDENCA

gotovo ena na lepših v Sloveniji, izvirajoča iz Benetk dalje m za
z 12 stoli, ogledalom in več stenskim dekorativnim
krožniki. Istotam je na rodaj lesa salonska oprema, ohr-
nena kot nova. Kje pove Lj. Lenič, Hrenova ulica 6.

Znatno znižane cene

zaradi upejave nove znamke v trgovini čevljev

Franc Szantner, Ljubljana,

Šteinsburgova ul. 1 415-1

ODPRODAJA!

Radi preselitve odprodajamo vso zalogo **manufakturne**
nega blaga, galanterije in usnja po globoko zni-
žanih cenah. Ne zamudite ugodne prilike!

„**DANICA**“ **RAJZELJ & RAJZELJ, LJUBLJANA**
Turjaški trg šte. 1 4381 a Turjaški trg šte. 1

Ravnokar izšla:

Hrvatska ili srpska gramatika

(primeri, pravila, vaje)

za nižje razrede srednjih šol priredil

prof. Milan Savič.

Od glavnega prosvetnega sveta priporočena in od g. ministra
prosvete 30./VIII. br. S. N. 18177 odobrena učna knjiga za
nižje razrede srednjih šol.

Cena Din 34.—

Tisk in zaloga: Knjigarna St. Kugli, Zagreb,
Ilica 50.

Modni salon

IVANKA STEGNAR

Ljubljana, Rimska cesta šte. 10

je prejel najnovejše modele

damskih klobukov.

Vsa popravila, nakitjenja in preoblikovanja točno
po najnižjih cenah.

Žalni klobuki vedno v zalogi. 5408-a

Mož: Ločitev zakona

je nezogibna, ako doblim v jedi še enkrat ščurka!

Zena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa
ni sredstva zoper nje!

Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod „**Fana**“ v
Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki po-
mori brez vsake nadežnosti in brez vseh posledic vse ščurke,
miši in podgane. Poidi ali pa piši takoj tja!

Svetovno znani

1^a Portland cement

znan med vojno na svetovnem trgu pod
imenom „**Lengsfelder cement**“

MOJSTRANA - DOVJE

ANALIZA

tu- in in inozemskih uradnih preiskovališč
je ugotovilo, da spada med najboljše vrste
cimenta v državi. **Konkurenčno cene.**

Naročila sprejema in daje informacije:

Prodajni urad

„Portland cementa Mojstrana“

LJUBLJANA, Jadranska Podunavska banka.

Zahvala.

Za vse blagodejno sočutje, ki ga je toliko dobrih
ljudi izkazalo naši ljubi sestri

Franji

v njeni težki bolezni, nam pa ob smrti in na zadnji poti
blage rajnice, se najtoleje zahvaljujemo iskrena zahvala
posebe gospe **dr. Lamutovi**, ki se je v ganljivi pesniški
spomenici poslovala od svoje prijateljice, in trditi **Fel.**
Urbanec, ki je v pomenljivi posmrtni svoji zvesti so-
trudnici izkazala zasluženo priznanje in zadnjo čast. 5407-a

Inspektor Jos. Wester in sestri.